

NNCL26-00010914v1.2

DELFIN KÖNYVEK

Szerkeszti
RÓNASZEGI MIKLÓS

KERTÉSZ P. BALÁZS:

**KÜLÖNÖS MENDEMONDÁK HALLGATAG ERIKRŐL
AHOGY AZOK A HÉTCSILLAGOS ÚRVÁNDORBAN
ELHANGZOTTAK**

MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 1986

Csala Károly rajzaival

© Kertész P. Balázs, 1986

HU ISSN 0324-3222

ISBN 963 11 4261 2

Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, Budapest

Felelős kiadó: Sziládi János

Szikra Lapnyomda (85-2697), Budapest, 1986

Felelős vezető: Csöndes Zoltán vezérigazgató

Felelős szerkesztő: Rónaszegi Miklós

Műszaki vezető: Szakálos Mihály

Képszerkesztő: Szecskó Tamás

Műszaki szerkesztő: Kis Tünde

51 300 példány. Terjedelem: 10,19 (A/5) ív. IF 5486

A HÉTCSILLAGOS ŰRVÁNDOR

A GX-00-ás űrszektor, amint azt besorolási száma is egyértelműen mutatja, csupán egy a Galaktika számos félreeső helye közül. Egyetlen nevezetessége a Hétc sillagos Űrvándorhoz címzett fogadó – ez azonban éppen elegendő ahhoz, hogy biztosítsa a GX-00 Galaktika-szerte elterjedt és megalapozott jóhírét, valamint a mindenkori tulajdonos bőséges megélhetését. "Azért az sem mellékes" – ahogy maga a Főnök is szokta mondogatni.

Félreértések elkerülése végett meg kell jegyezni, hogy a Hétc sillagos Űrvándor elnevezés nem a nyomtalanul eltűnt felderítőknek, nem is méltóképp feledett admirálisoknak állít emléket, hanem a hasonló nevű konyaknak.

Maga a fogadó egy kőszáló, mégpedig kiszámított, ellenőrzött, bejegyzett és iktatott pályán, vagyis teljesen törvényesen kőszáló aszteroidán álló, kiszuperált csillaghajóóriás, azokból az ősidőkből származó, amikor még nemzedékek sora élte végig életét a fedélzeteken, míg a hajó eljutott céljához.

Vagy nem jutott el.

Azok az idők már ködbe veszttek, még a Hétc sillagos Űrvándor sem maradt meg hírmondónak. Hiszen miféle csillaghajó az, ahol a navigációs fülkéből kerülnek elő az ízesnél ízletesebb falatok? Ahol a kezelőpult alól mérik az italt? (Bár ez utóbbi nem a legjobb példa, mert addig is innen mérték, amíg csillaghajóként működött a Hétc sillagos Űrvándor. Nevezetesen az említett konyaknak volt itt a rejtkehelye. Hogy ne akadjanak rá a fináncok.)

A Hétc sillagos Űrvándorban manapság ősz űrcsavargók mesélik a naprendszerrel naprendszerre szálló történeteket ámuló szemű, tejfelesszájú gyakornokoknak mindnyájuk legendás példaképéről, Hallgatag Erikéről...

Erik – így mondják – a csillagok örök vándora, kalandjainak sora soha nem ér véget; s lehet is valami igazság a szóbeszédben, másképpen miként volna lehetséges, hogy estéről estére új és új történetei indulnak bejárni a világu rt a Hétc sillagos Űrvándorból?!

Márpedig a Hétc sillagos Űrvándorban elhangzottak igazságát vétek lenne kétségbe vonni, elvégre itt gyűlnek össze a legtöbbet tapasztalt vén űrcsavargók, s nem egy közülük akár meg is esküszik rá, hogy csak a minap váltott néhány barátságos szót Erikkel – úgy látszik, közmondásos hallgatagsága, hogy, hogy nem, cserbenhagyja olykor...

MIÓTA HALLGATAG ERIK, A HALLGATAG?

– Úgy van! Jogos a kérdés! Azért is tettem föl... – kocogtatta meg poharával az asztalt egy barázdált arcú férfi, aki már napok óta rostokolt a Hétszillagos Űrvándorban, s feltűnő szótlanságán kívül semmivel nem hívta fel magára a figyelmet. Ám végül az ő nyelvét is megoldotta a fogadó névadó itala, és így elvesztette ezt az egyetlen jellegzetességét is.

Az ám! Mert nézzük csak: miféle név az, hogy hallgatag? Leginkább úgynevezett "beszélő név"-nek mondhatnánk, ha ez nem volna önmagában is abszurdum. Vagy hallgatag, vagy beszélő. Nem, nem, ezt a nevet senki nem birtokolhatja alapos indok nélkül, csakis elismert jogcímmel viselhető!

Nos tehát, tudjátok-e, mióta hallgatag Erik?

Úgy van, helyesen mondjátok: amióta megjárta a szpizovarénák bolygóját.

Tudnotok kell, miként bizonyára tudjátok is, hogy a szpizovarénákat mind a mai napig afféle mesebeli lényeknek tartják, fecsegő újrjárók szégyentelen lódításának. Nem volt ez másként Erik ifjúságának idején sem. Csupán kósza, kétértelmű hírek bizonykodtak róluk – vagy talán éppen ezért, ellenük –: hogy így és úgy, a szpizovarénák bölcs és jóságos népe, a valóra vált csodák világa, a boldogság földje, a beteljesült vágyak birodalma és így tovább, vég nélkül.

Ismervén hősünket, nincs mit csodálkozni rajta, hogy végére akart járni a dolognak.

Persze ahhoz, hogy a végére járhasson, az elején kellett elkezdenie, s mindjárt ezen a ponton nehézségei támadtak. Tudniillik azok az űrhajósok, akik – önnön állításuk szerint – eljutottak a szpizovarénákhoz, a legcsekélyebb felvilágosítást is megtagadták az odavezető útról, sőt többnyire nyomban az első kérdések elhangzása után hűvös némaságba burkolóztak, és faképnél hagyták Eriket.

Ő azonban nem tágított. Hosszú évek kitaró munkájával s talán még több szerencsével, miközben sokszor hallgatódzott kényelmetlenül gubbasztva egy-egy sötét zugban, elejtett szavakból, elkapott félmondatokból, sokatmondó hallgatásokból végül tetszetős útvonalat állított össze. Kiszámította a szpizovarénák bolygójának feltételezett koordinátáit, és útnak indult a bizonytalanba.

Nem kívánom ecsetelni hosszas viszontagságait; kényszerű leszállásokat, alattomos gravitációs csapdákat, veszedelmes meteorviharokat – ezek a kényelmetlenségek úgyszemint ismerősek minden újrjáró előtt.

Azt azonban be kell vallani, hogy mikor mindezen buktatókon túljutott, Eriket magát is meglepte, hogy a kérdéses szektorban valóban megpillantott egy kis sárga napot, mely körül – minő boldogság! – egy bolygó keringett. Mellesleg egészen közepszerű bolygó. De bolygó! – A szpizovarénák bolygója! – lelkenedett Erik. – Vagy egészen másoké – tette hozzá józanabban. – Ezek a bolygók néha megdöbbenően hasonlítanak egymásra.

A leszállást követő első tapasztalat inkább az utóbbi lehetőséget támasztotta alá. Dús növényzetet látott, afféle ősspenótot, páfrányerdőket, tűzhányókat, végtelen prériket és tengereket – és kész. Ennyi. De hol rejtőzhet itt eme csodálatos civilizáció?

Erik persze nem lett volna Erik – mint ahogy az volt – ha a kedvezőtlen előjelek ellenére is nem próbál választ találni erre a kérdésre.

Felderítő útra indult. Minden terv nélkül caplatott a magas fűben, nézelődött jobbra-balra – az ilyesmit szokás felderítő útnak nevezni. Talán el is ábrándozott egy kicsit; És egyszer csak közvetlenül az orra előtt hatalmas, tátott száj magasodott fel! Aggasztó közelségéből világosan látta a hármassort, a szájpaddás bordázatát, az enyhén hullámzó, bíborszínű nyelvet... Bizony csúf látvány az ilyen!

Erik rémülten hőkölt vissza, de elcsúszott a fűvön, és egyenesen a tűhegyes fogak közé szánkázott!

Egy darabig behunyt szemmel feküdt; majd hogy nem történt semmi, óvatosan felpillantott. Szelíden hajladozott körülötte a fű, nem messzire attól a helytől, ahol az iménti kínos találkozás esett.

Mi volt ez? És hol van a száj?! Egyáltalán: kinek a szája? Mondanom sem kell, hogy Eriket pusztán a tudományos kíváncsiság hajtotta tovább, hiszen egy ekkora pofa senkinek nem hiányzik, hogy úgy mondjam, passzióból. Különbösen is, más dolga volt. Ám a fogas kérdés nem hagyta nyugodni.

Amint bandukolt – bár ezúttal jóval körültekintőbben –, hirtelen azon kapta magát, hogy kis híján ismét belesétált a rettenetes állkapcsok közé! Hátralépett, de tétovázása csak átmeneti volt. Mi hasznát veheti a tudomány egy megfutamodó kutatónak? És Erik peckesen a fogak közé masírozott...

– Akkor – révedt el Erik, közvetlenül hazatérése után, mikor megrohanták az újságírók, a mindenféle rendű és rangú kíváncsiskodók –, akkor megérkeztem a szpizovarénákhoz. Csodálatos élmény volt, kimondhatatlan és leírhatatlan! S bár a szpizovarénák jól el tudnak rejtőzni, ha akarnak, én addig kutatom a teret keresztül és kasul, amíg újból rájuk nem bukkanok, míg nem találok egy jelet, ami hozzájuk vezet!

– És milyenek a szpizovarénák? Az életük? A társadalmuk? Mit esznek, ha esznek egyáltalán? Igaz, hogy nem a mi felfogásunk szerinti anyagi lények? Hányan vannak? Akad-e hely a bolygójukon bevándorlók számára? – záporoztak felé a kérdések.

Erik, akinek arcán ez ideig a visszaemlékezés öröme fénylett, nem, kérem szépen, nem az izzadság, mint ezt itt egyes éretlen lelkületű egyének állítják, tehát, mint mondtam, Erik elkomorult. Szó nélkül utat vágott a tömegben; és faképnél hagyta az érdeklődőket.

Azóta bolyong magányosan a világegyetem végtelen terében, magányosan és szótlánul... Ki tudja, talán a szpizovarénákat keresi. Ámbár a szpizovarénák jól el tudnak rejtőzni...

Nos, azóta ismeri így a világ: Hallgatag Erik.

Tessék? Hogy mi történt a szpizovarénák földjén? Hogy miféle népség egyáltalán?... Főúr, fizetek! Ajánlom magam, uraim!

Döndülve csapódott be a Hétcillagos Űrvándor zsilipkamrája a távozó mögött.

– Semmi kétség! Ő is megfordult a szpizovarénák földjén! – pattant fel izgattottan egy fontoskodó kadét.

Az ilyeneknek többnyire hamar eljár a szájuk, csak hogy fitogtassák frissen biflázott bölcsességüket. Pedig nem mindig érdemes. Amint azt a Hétcillagos Űrvándor sokat megért falait megremegtető harsány gúnykacaj bizonyította, ez is egy ilyen eset volt.

– De kérem szépen, minden jel erre utal! – vörösödött el a kadét. – Ahogy hirtelen elnémult, ugye... ahogy elrohant... szóval...

– Szóval használd az eszed is néha, öcskös! – torkolta le egy ősz szakállú fedélzeti mérnök. (Az ilyesmit egyetlen pillantással fel lehet mérni. Elvégre rögtön látszik, hogy ősz-e a szakálla valakinek, vagy nem.)

– De hiszen teljesen logikus! – csökönyösködött a kadét.

– Szemenszedett hazugság – emelkedett fel a pult mögül a Főnök, és nagyot nyújtózkodott. A Hétcillagos Űrvándor tulajdonosának esetében ez a záróra egyértelmű jele volt. – Ugyan ki volna oly bolond, hogy odahagyja a boldogság földjét, ha egyszer már rátalált?... És hogy még csak ne is hengegjen vele, az én konyakom mellett?! Lehetetlen!

Egy memóriakártya Hallgatag Erik elektronikus jegyzetömbjéből

1.

"TAPASZTALATAIM SZERINT A MOZGÓLÉPCSŐK MINDIG AZ ELLENKEZŐ IRÁNYBAN KÖZLEKEDNEK."

A LEGEMBEREK

Mint mindig, aznap este is szép számmal gyűltek össze a Hétcillagos Űrvándor vendégei. Akadtak köztük törzs-, pontosabban hajótörzs-vendégek, akiket a nap és az év bármely szakában itt lehetett találni, mivel már minden

más helyről kitiltották őket. Ez a népség foglalta el a harmadik fedélzetet, amelyet, mint tudjuk, a törzs törzsének is szokás nevezni; itt lebzseltek, szigorúan a hasonszőrűek társaságában, ahogy ezt a fogadó házirendje bölcs körültekintéssel előírta. (Abból a meggondolásból, hogy ha netán kárt okoznának, azt egymásban tegyék.).

Többek között itt lopta a napot – és a vigyázatlan vendégek apró-cseprő ingóságait – Sánta Gowin, aki a Delirium Harmadik Bárója büszke címmel hivalkodott, s az örökségként reá szálló birodalom trónjára hivatkozva, hős számra fogyasztott hitelbe.

– Még egy kört! – szokta mondani. – Elbírja az államkassza...

Hogy pontosabban melyik államról van szó, az homályban maradt; a törzsben sosem volt ildomos a vendégek származását firtatni. Még Sánta Gowinét sem. Pedig nem volna haszontalan megtudni, mely vidéken teremnek a hozzá hasonló daliás, eszes, hősies és elragadó emberek – miként ő szokta szerényen jellemezni magát.

Szerencsére a mi történetünket, mely `szigorúan a tényeken, alapul, nem befolyásolják az efféle hiányos életrajzi adatok. Itt kezdődik, a Hétcskillagos Úrvándor harmadik fedélzetén, amint Sánta Gowin éppen módfelett megbosszankodik, hogy asztaltársasága ismét Hallgatag Erik nagyszerűségéről kezd újabb tirádákat zengeni.

Unta már a régebbieket is.

– Ugyan már... Erik és megint csak Erik – dohogott Sánta Gowin. – Hát ki az a Hallgatag Erik?! Diadalmas hős talán? Ahogy ti tévedtek! Bukott ám ő is, nem is kicsit!... Avagy elmeséltem már Erik esetét a legemberekkel?... Sebj, akkor most elmondom újra!

Erik lexikon lapozgatása közben bukkant erre a szóra: "Legember". A magyarázatban a következők álltak:

"Legember (homo supersapiens). A Messier-8 köd Patológia bolygójának lakói nevezik így magukat. A bolygón általánosan elterjedt hit szerint ők a világegyetem legjei, általában és külön-külön egyaránt (legokosabb, legszebb, legbátrabb stb.)."

Erik roppantul elcsodálkozott. Amiből is látni való, hogy nem sűrűn lehetett lexikonforgatáson kapni.

– Homo supersapiens... vagyis szuperértelmes ember... Hah! Még hogy szuperértelmes! – mérgelődött. Felháborította ez a nagyképűség. Fel sem merült benne, hogy esetleg valóban ez a helyzet. Mindenesetre jellemző. – Akkor mi vagyok én?!

Mi sem természetesebb ezek után, mint hogy felpattant úrhajójára, és elindult meglátogatni szuperértelmes felebarátait. Erik már csak ilyen. Lám,

eszébe sem jutott tisztán logikai úton választ találni kételyeire, nem, neki rögtön oda kellett utaznia! Alantas dolog ez. Földhözragadt. Ezt csak azért jegyzem meg, hogy lássátok, Erik egyáltalán nem egy észhangár. Ami pedig a hősiességét illeti, arról úgyszólván szó lesz a későbbiekben.

Nos. Erik az utazás alatt – elvégre mit lehet csinálni egy hosszú, eseménytelen út során?! – elmélyülten tanulmányozta Patológia történelmét, s mind erősebbé vált benne az a rosszindulatú szándék, hogy kiábrándítsa a legembereket nagyszerűségekbe vetett hitükből. Akármit is fecsegték össze Erikról, ez bizony már önmagában véve is rút gorombaság!

A későbbieket tekintve lényeges körülmény, hogy Erik meglehetősen szerény ismereteket szerzett Patológiáról, mivel a bolygó már réges-régen kivonta magát az űrközi kapcsolatokból. És persze Erik felületességét is figyelembe kell venni...

Patológia első telepesei bizonyos *kórházi* csoport tagjai voltak – kórház... mit jelenthet ez az avított szó? –, valamikor, a homályba vesző őskorban. Hosszú ideig tartották a kapcsolatot a többi emberi civilizációval, bár érdemes megjegyezni, hogy ez a kapcsolat már akkoriban is egyoldalú volt, aminek feltehetőleg a vonzó, gazdag vidék lehetett az oka. A Patológiára érkezők ugyanis soha nem tértek vissza onnan, egytől egyig letelepedtek új hazájukban. Később megszűntek a Patológia felé irányuló járatok, valószínűleg üzleti okok miatt: nyilván ráfizetésesnek bizonyult fenntartani az útvonal felét üresen megtéendő járatokat.

Idővel ritkulni kezdtek Patológia rádióadásai is, míg végül, úgy négyszáz évvel Erik elindulása előtt, már csak egy ötévenként elhangzó rádióüzenet volt minden életjel a bolygóról: "Mit tudtok ti Biedermeier nagyanyóról?! Piha!..." – ezt ismételték.

Erik egy kisváros elhanyagolt repülőterén landolt. Első pillantásra semmi nem árulkodott arról, hogy itt bármi is az univerzum legje volna, hacsak a "Galaktika legmocskosabb várócsarnoka" címet nem oszthattuk volna ki. De nem. Még azt sem!

A várócsarnok falát kívül és belül ízléses jelmondatok ékesítették, úgymint:

KORSZERŰ ÉLET, HÁROM LÁBBAL LÉPEK!

vagy:

**FEL SOHA NEM BORULOK,
JÓL MEGTAMÁSZTOTT VAGYOK!**

és más effélék. Erik jártában-keltében már számtalan hasonlót látott, így aztán ügyet sem vetett rájuk. Úgy vélte, ezek is csak olyan transzparenszek, amiket a falra függesztenek ugyan, de úgysem veszi komolyan senki. Annál érdeklődőbbben tekergette a nyakát, mikor a következő szavak ütötték meg a fülét:

– Végre itt az esedékes őseMBER!

Ez a megjegyzés két okból is felkeltette Erik kíváncsiságát: egyrészt nagyon szeretett volna őseMbert látni – régi vágya volt ez –, másrészt arra is lehetőség ígérkezett, hogy személyesen egy legemberrel találkozhat!

Ami az őseMbert illeti, hamarosan kiderült, hogy saját magát kell e címszó alatt értenie. A legember pedig, aki a várócsarnok egyik háromlábú karosszékében üldögélt, rosszállóan méregette hol az óráját, hol Eriket.

– Késtél – állapította meg feddően. – De hát mit lehet várni egy magadfajtától?! Egyébként én vagyok az ügyeletes idegenvezető.

– Késtem?! – ámuldozott Erik. – Honnan tudták, hogy jövök?

– Nos, tudatlan idegen – sóhajtott fel az idegenvezető, mint aki megszokta, hogy gyakran van dolga Erikhez hasonló nehézfejűekkel (volt is, volt bizony!) –, látom, rejtte vannak előtted a valószínűség számítás titkai. És ha rajtam múlik, márpedig rajtam múlik, akkor rejtte is maradnak. Engem másért fizetnek. No, menjünk. A kocsi előállt!

A, legember felállt, és szapora léptekkel a kijárat felé tartott. De micsoda léptekkel! Erősen meggörnyedve járt, bal kezét is láb gyanánt használva: Erik meghökkent, de – amint az méltó is egy tapasztalt utazóhoz – tapintatosan hallgatott, és alkalmazkodva a helyi szokásokhoz, követte példáját.

Az utcán egy nagyméretű, kétszemélyes tricikli várta őket.

– Ülj hátra – intett a legember. – Én majd vezetek.

Így is történt. Erik szorgalmasan taposta a pedált, míg az idegenvezető a kormánykereket forgatta.

– Beláthatod – szólt hátra vigasztalásul a legember – egy trónörökös mégsem végezhet ilyesféle munkát.

Erik izgatottan nézett körül.

– Trónörökös? Hol van?

– Én vagyok az – tájékoztatta az idegenvezető. – De azért ne feszélyezd magad. Mintha csak egyszerű útikalauz lennék.

Mellesleg szeretném felhívni a figyelmet, hogy e kijelentés minő csodálatra méltó jellemről tanúskodik. De mindegy. Csak érdekességként említem.

A patológiai kisváros utcáin, terein nyüzsögtek a legemberek; mind két lábon és egy kézen araszolt.

– Nos, tudatlan idegen – szólt hátra jóindulatúan az idegenvezető –, kérdezz bátran, ha valamit nem értesz! Elvégre csak akkor okulhatsz...

– Egyelőre csak egyet – zihálta Erik (merthogy meglehetősen nehéz volt hajtani a háromkerekű alkotmányt)

– Úgy helyes – bölintott barátságosan a legember. – Egyszerre csak egyet, hogy meg ne erőltessd a fejlődés alacsony szintjén megrekedt agyadat. Barátom, magam sem tanácsolhattam volna különbet!

– Nem sértő szándékból kérdezem, a tudásvágy vezérel – lihegett Erik. – Miért nem járnak két lábon? Nem volna kényelmesebb?

– Úgy van, ez valóban a primitív fajokra oly jellemző kérdés volt – nyugtázta elégedetten az idegenvezető. – Nos, bármilyen meglepő is ez számodra, légy erős, és tudd meg, hogy hosszú ideig a mi őseink is két lábon jártak, sőt benzin- és elektromos motorokkal közlekedtek, és bizony sok más módszerrel gyilkolták magukat. És persze egymást is, gyakorta csak passzióból, az ám! Ám a fejlődés megállíthatatlan! A legemberi elme diadalmaskodik a nehézségek felett! Összeültek a legemberiség legeslegemberei, és megalkották a "Tudományos eredményekhez tudományos életmód" irányvonalat!

– Bámulatos! – hörögte Erik, és megtörölte gyöngyöző homlokát. – Ezek szerint önöknél nincs gyilkosság? Belviszály? Igazságtalanság? Elnyomás?

– Nincs! Tudományos indok nélkül nincs! – jelentette ki büszkén az idegenvezető.

Épp egy tömeggyűlés mellett haladtak el.

– A hárompontos alátámasztás! – ágált szabad kezével a szónok.

– A legbiztosabb! – zúgták az egybegyűltek.

– Láthatod magad is, tudatlan idegen – mulatta széles mozdulattal az idegenvezető –, bizonyos értelmi színvonalon az ember nem, zárkózhat el a fejlődés elől. Bizony köztudott igazság, hogy a legbiztosabb alapot a három ponton történő alátámasztás biztosítja!

– Az biztos – ismerte el kelletlenül Erik.

– Boldog vagyok, hogy ennyit már sikerült a fejedbe vernem. Úgyhogy erre ne is vesztegessünk több szót. De fordítsd figyelmedet építészettünkre, mely szintén a korszerű tudományos szellemnek hódol! Vagy tekintsd meg ott, balra, a Felborulás Emlékművét!

– Semmit se látok – vallotta be szégyenkezve Erik, és szeme majd kiugrott az üregéből. Az erőlködéstől.

– Persze hogy nem, mert nálunk nem létezik felborulás! – magyarázta végtelen türelemmel az idegenvezető. – Ezt jelképezi az emlékmű.

– De ember... ! – kiáltott fel elkínzottan Erik.

– Legember – intette a kellő tiszteletre a legember.

Erik – e rövid út során oly sokat becsmérelt – agyában egy ötlet fogalmazódott meg. Ebből is látható, milyen csökönyös.

– Forduljunk vissza – könyörgött álnokul. Útitársa megértően bólogatott.

– No persze – fejtegette –, alacsonyabb rendű szellemedet megterhelte a sok új és csodálatos benyomás. Sebaj, majd beleszoksz! Hacsak nem vagy reménytelenül ásatag...

Erik már a beleszokás – gondolatára is elborzadt – mert nem csupán csökönös, hanem megingathatatlanul konzervatív is! –, és maradék erejével mind gyorsabban taposta a pedált...

Az éjszakát az úrhajón töltötte, s bármilyen kimerült is volt, egyáltalán nem tétlenül. Másnap ugyanis megdöbbenő plakátok jelentek meg a város minden pontján, merész, sőt egyenesen képtelen szövegükkel általános feltűnést keltve a legemberek körében:

14 órakor a könnyed, elegáns és BIZTONSÁGOS két lábón járás bemutatója a Triton téren!

PROGRAM

1. Két lábón járás nyugodt körülmények között (ún. "séta");
2. Két lábón járás enyhén izgatott kedéllyel;
3. Út a pokolba, a mennyországba és a zöldségeshez (szimfónia két lábra);
4. A két lábón járás nem végromlás! (tanulmány);
5. Így is lehet! (Tanuljunk kétlábul! – gyorstanfolyam);
6. Görkorcsolyázás. (egy pár láb és egy pár görkorcsolya igénybevételével);

és végül:

7. A LEGszebb a LEGnehezebb, de ezt is meg lehet csinálni!

Már déltájban izgatott tömeg várta a produkció kezdetét; nagyszerű bevétel ígérkezett a banán-, tökmag- és szendvicsárusoknak. (Érdemes megemlíteni, hogy e három áruféleség az ismert világ legjobbjai a maga nemében. Előkelő körökben a "patológ-tökmag" az étkezés koronája.)

Az emberek – ó, bocsánat: legemberek! – felajzottan vitatkoztak a beígért látványosságról, morajukat a megafonból áradó "Mit tudtok ti Biedermeier nagyanyóról?!..." kezdetű vidám rigmus tette teljessé. A többség természetesen azon a véleményen volt, hogy szélhámosság az egész – elvégre értelmes ember számára a két lábón járás fizikai képtelenség! –, de szórakozásnak bizonyára megteszi majd.

Kettő után két perccel megjelent Erik; ezt az időpontot már az új idők előszelének szánta. Kezében egy pár görkorcsolyát lóbált. A szabad kezében, mivel, kerülendő a feltűnést, a tudományos életmód görnyedt testtartásában araszolt a Triton térre.

Itt felegyenesedett, és boldogan nyújtózkodott, ami egyúttal azzal a haszonnal is járt, hogy nyomban az érdeklődés középpontjába került.

– Én fogom bemutatni a két lábon járás tudományát, mélyen tisztelt legemberek! – szólott harsány hangon Erik. – De nem! Ez nem is nevezhető tudománynak, hiszen nem annyira tényismeret, az adatok száraz halmaza szükségeltetik hozzá, mint inkább kifinomult, nemes művészi érzék! És ahogy körülnézek, jól látom: ez az érzék megvan a jelenlevőkben. Jól tudom, hogy a járás általam bemutatásra kerülő módja szokatlan, és ellentmond minden józan megfontolásnak; de ne nevezzük lehetetlennek! Mi lehetetlen a legemberek számára?!

– Semmi! – zúgták az egybegyűltek, akik sok hasonló szónoklaton nevelődtek. Tudták is, mit kell válaszolni.

Erik elkezdte a meghirdetett bemutatót. Sétálása leírhatatlan lázba hozta a közönséget. Az egyes műsorszámokat ámuldozó felkiáltások követték: – Hihetetlen!

– Sikerült!

– Hát mégis?

– Hát mégsem?!...

A görkorcsolyázás után Eriknek percekig tartó ünneplésben volt része. A legemberek közül többen – főképp azok, akik mindig is hajlottak a céltalan, romboló lázadozásra – bizonytalanul próbáltak két lábon egyensúlyozni, inkább kevesebb, mint több sikerrel.

Erik szerényen igyekezett lecsendesíteni a publikumot.

– A végső próba még hátra van, tisztelt közönség, s azután bárki megpróbálkozhat mindazzal, amit itt látott. Most tehát következik a legszebb, a legnehezebb, mely velőtrázó természetellenességével messze felülmúlja az eddig bemutatott mozdulatsorokat is: a díszlépés!

Feszült csend kísérte Erik mozdulatait. Fölemelte térdét... lábát mereven előrenyújtotta... Ó, ezek azok a nagy pillanatok, amelyek az élet értelmét adják! Amikor még bármi megtörténhet, de valahol már eldőlt minden; amikor megdermed a pillanat, és érezni, mily feltartóztathatatlanul közeledik egy újabb sorsforduló!... Bocsánat a kitérőért, de Erik is valami hasonló érezhetett, amikor kinyújtott lábát diadalmasan a földre csapta, gondosan ügyelve, hogy csizmájának sarka és orra előírászerűen egy időben csattanjon a talajon... Ez volt az a pillanat! Az a pillanat, mikor elcsúszott egy félig elrágcsált patológ szendvicsben, és úgy elhasalt, ahogy az csak két lábról,

díszlépés közben egyáltalán lehetséges!

A tragédiát kísérő döbrent némaságot hirtelen dühödt kiáltozás, vad hangzavar váltotta fel:

- Csaló!
- Gazember!
- Lázító!
- Gyilkos!
- Vágjuk háromfelé!
- Mind a nyakunk törhettük volna!

Egy rendőr lépett hozzá.

– De most aztán szedd a sátorfádat! És örülj, hogy ennyivel megúszod! Na, nyomás!

Erik feltápászkodott, és rohanni kezdett az úrhajó felé.

– De három lábon ám, te! – kiáltott utána a rendőr.

Erik engedelmesen a földre tette a bal kezét, és gépiesen ismételte maga elé:

– Igenis, biztos úr... igenis, biztos úr...

– Na: Ennyit a ti bámulatos Eriketekről – fejezte be a történetet Sánta Gowin, Delirium Harmadik Bárója. – De hát beszélhetek én nektek... Mit tudtok ti Biedermeier nagyanyóról?! Piha!

Gowin megvetően legyintett, és bizonytalanul lépkedve a kijárat felé bukdácsolt, egyik kezét is támasztéklul használva.

Megjegyzendő, hogy általában ezen a módon közlekedett; de ezt nyugodtan írhatjuk a konyak számlájára.

Egy memóriakártya Hallgatag Erik elektronikus jegyzetömbjéből
10.

"– BÁRMENNYIRE IDŐS IS LEGYEN, CSAK ZÖLDFÜLŰ TACSKÓ AZ, AKI NEM ÉLT ÁT EGYETLEN ELHIBÁZOTT LESZÁLLÁST SEM, VAGY NEM KELLETT VÉSZHELYZETBEN KATAPULTÁLNIA... A KUDARC ERŐT AD! A MEGPRÓBÁLTATÁS ÉRLELI AZ EMBERT! BUKÁS NÉLKŰL NINCS FELEMELKEDÉS! –

AKI EZT A SOK HAZUGSÁGOT KITALÁLTA, ANNAK BŐVEN LEHETETT RÉSZE MINDEBBEN, ÉS KÉPTELEN ELVISELNI. HOGY MÁSNAK JOBB LEGYEN A SORSA!"

A KAPCSOLATFELVÉTEL NEHÉZSÉGEI

Élesen megnyikordult a zsilipkamra ajtaja. Bár sokan kifejezetten e diszkrét, romantikus nesz kedvéért látogatják a Hétszillagos Úrvándort – olyasféle nevezetesség ez; mint a szerencsésebb adottságú égitesteken a visszhang –, az valamennyi törzsvendég előtt világos volt, hogy ezt a tolakodó ricsajt aligha viheti végbe az ajtó egymaga. S a mindennapos betérők, akik egyébként a bejárat felől érkező leghalkabb motoszkálásra is felkapják a fejüket, hátha érkezik valaki, akitől még elmulasztottak kölcsönt kérni, most csak bólintanak, és a minden ízében s eresztékében recsegő-nyikorgó jövevényhez igazítják az órájukat (már aki még nem adta át a Főnöknek a fogyasztás fejében).

Pedig a jövevény a Galaktika bármely más pontján magához vonzaná a tekinteteket. Valaha persze itt is magához vonzotta – azóta már megszokták.

Nem mondható ugyan feltűnően szépnek, inkább határozottan visszatetsző. Igaz, nyomban észrevehető, hogy látott már szebb napokat is.

Méltóságteljesen kimért, szögletes mozdulatai furcsán ellentétesek az időnként rátörő reszketéssel; burkolata repedezett, bőrhuzata összeaszott és megkopott, a koponyatetőt fedő prém nagy foltokban hiányzik, moccsatlan arcvonásainak rendíthetetlen nyugalalmát ékesszólóan cáfolja a szeméből sugárzó izzó fény (ami a végső szétesés előtt álló optikai rendszer sajátja).

S valamennyi jellemzője közül a legkirívóbb: pallérozott modora, különös tekintettel arra, hogy következetesen "uraim"-nak szólítja a jelenlévőket, akikkel ilyesmi már nagyon régen nem esett meg...

Miután elfoglalja szokott helyét vénséges vén cimborája, a zenegép mellett, int a főnöknek, és belefog jól ismert mondókájába.

(Minden alkalommal ugyanezt a történetet adja elő, szóról szóra; csodálatosképpen még a kommunikációs zavarok is azonos módon jelentkeznek. Ez mindenestre kitűnő memóriára vall.)

– Mit tudtok ti arról, uraim, kérdem tisztelettel önöktől, akik mindannyian szemffff... krrrcs... alattomos csibészek vagytok, szóval, mit tudnak önök arról, mit jelent a kapcsolat a létezés során? Ugyan, kérem. Kivel, mivel tartotok ti kapcsolatot, uraim? Megmondom én: a meteorboros poharatokkal. De az sem a tiétek, hanem a Hétszillagos Úrvándoré, a bort pedig már régen hitelbe mérik nektek! Én bizony nem tenném, hagynám, hogy kiszáradjatok, uraim, tisztelettel!

Egy kancsóval, az ionizáltból! És írd a többihez, uram, te csaló.

A kapcsolat, uraim, a kapcsolat a lét legbensőbb lényege. Kapcsolat nélkül nincs létezés. Ahogy a fogaskerekek összekaprrrr... illeszkednek, ahogy az

integrált elemek közötti kapcsolat létrejön.... De mint tudjuk, önök ehhez tuskók, uraim, tisztelettél.

Kimondom hát kereken, akár tetszik ez a jelenlévőknek, akkkrrr... vagy nem, az univerzum legnehezebb, egyúttal legfontosabb és legtiszteletreméltóbb hivatása: a tolmácsé!

Akárkiből nem is lehet tolmács! Az olyan senkik, mint ti vagytok, uraim, tisztelettel, szóba sem jöhetnének. Emberrrrff... rendkívüli képességek kellene hozzá! Elektronikus gyorsaságú reflexek, korlátlan memória és hibátlan megjelenés, hogy a tárgyaló felek közérzetét pusztán jelenlétével is kellemesre hangolja. Akinek lelki nyavalyája támad, az nem a megoldandó problémával fog elsősorban törődni, hanem a maga kisszerű bioelektromos folyamataival. Tisztelet a kivételnek – de azokat más anyagból gyúrták! És nekik persze tolmácsra sincs szükségük.

Valamint, nem utolsósorban, az ideális tolmács fölényes logikával és mélyen érző – bele- és átérző – lélekkel rendelkezik.

Vagyis erre az emelkedett feladatra kizárólag a REPI-I/A típusú androidok alkalmasak!

Olyannyira, hogy ha a más mineműségű feleket kiiktatnánk az ügyek intézéséből, kétségtelenül tisztább és biztatóbb lenne az általános helyzet: Ámde erre még nem érett meg a világ – be is szüntették a REPI-I/A tolmácsok gyártását.

Tegyük hozzá, hogy ebben azért roomboldoidoknak is jutott némi szerep.

A korrózió rágja meg a csontjaikat!

Ja, igen! És az a hallrrr... szótlán csavargó, akit Hallgatag Erik néven ismer a világ! Róla jobb nem is beszélni...

Úgyhogy hallgassátok végig ezt a tragikus történetet!

A REPI-I/A szépreményű prototípusát Hallgatag Erik kártyán nyerte a hírneves Wiener főkonstruktortól; csúnya szokás, de sajnos mindmáig érvényes, hogy az androidokat közönséges géppzzz... automatáknak minősítik, és akármilyen csirkefogónak a személyi tulajdonát képezhetik. És különösen méltánytalan egy REPI-I/A esetében! Arról a megaláztatásról nem is beszélve, hogy egy REPI-I/A-hoz hasonló, minden tekintetben tökéletes lénynek programja szerint "uram"-nak kell szólítania a legutolsó portörölgetőt is, ha az történetesen – ember.

Ami a balvégzetű kártyacsatát illeti, távol álljon tőlem, hogy bemocskoljam Hallgatag Erik becsületét, de tény: Erik mindig nyert.

Ha csalt.

És mindig csalt, ha játszott. Hiszen nyilvánvaló, hogy becsületes játékban a magasabb törvényszerűségek soha nem engedték volna létrejönni a

lehetőségek ama kombinációját, amelynek eredményeként a REPI-I/A elszakadt a pulzátorának oly kedves laboratóriumtól. És olyant sem látott embrrrcs... senki, hogy valaki tiszta eszközökkel legyőzze az intézet központi számítógépét! Nos, igen, az egy kicsit besegített Winner főkonstruktőrnek... Szaktanácsadóként. De ez is csak Erik bűnösségét igazolja!

A főkonstruktőr, mivel a kártyáról nem tudott lemondani, az állásától vált meg. Ezzel véget is ért a REPI-I/A sorozattal kapcsolatos valamennyi kísérletezés. A prototípus egyúttal nemes fajtájának utolsó példánya is lett. Egyedülálló és társtalan...

Na nem. Társtalan sajnos nem. Hiszen nyereségben Erik kísérője lett. Ami, protokolltolmácsról lévén szó, felér egy esztendőknél át tartó rövidzárlattal. Igyekezett ugyan lekötni magát, és a végtelennek tűnő utazás során módszeresen elraktározta memóriájában az Erik úrhajóján fellelhető összes csillagászati és szabályzati ismeretanyagot – de kárpótolhatja mindez azt, aki a kapcsolatteremtés művészetének gyakorlására létesült!

Nem, uraim, ti ázalékszármaizók, nem kárpótolhatja, tisztelettel!

Ám a megpróbáltatások is véget érnek egyszer. Ha másért nem, hát azért, hogy még keservesebbeknek adják át a helyüket. De előbb még ilyenkor is "megcsillantják a távoli szupernóvaként fénylő reményt, s mire odaérünk – már csak a fekete lyukra lelünk". Bizony így van ez, szóról szóra, ahogy a remény halmazállapotairól szóló divatos sláger mondja...

Már rég nem mérték az idő múlását – a REPI-I/A persze mégiscsak mérte saját felső kronoszervével –, mikor Erik váratlanul bejelentette:

– Végre! Felderítetlen vidéken járunk!

Rejtély, mire alapozta véleményét. A világegyetemnek ez a szeptete sem különbözött a többi, egyforma résztől. Hasonlóképpen az ő titka marad, hogy ugyan mi ebben az örvendetes. Mi tagadás, ez a csavargó népség még a REPI-I/A-nak is teljesen kiszámíthatatlannak bizonyult.

Hallgatag, Erik öröme és pimasz önbizalma csak tovább növekedett, mikor egy undokul vizenyős égitest felületén élet jelenlétét mutatták ki a műszerek.

A REPI-I/A közel sem volt ilyen lelkes. Tekintettel sorsának szerencsétlen alakulására, ezen nincs is mit csodálkozni.

– Élet. Élet – morogta. – Az semmi, uram, tisztelettel. Hol van az még a kapcsolatfelvétel magasztos küldetésétől?! Eltérő civilizációk közös nevezőre hozásától?! Élet... nagy dolog, uram, mondhatom: Az efféle nedves bolygókat végső soron mindig belepí a penész. Előbb vagy utóbb, de belepí, uram.

A közelebbi vizsgálódás azonban mégis megcsillantotta a távoli szuperrrcs... szóval azt. A televíziós szondák ugyanis az élet fejlettebb formáit is észlelték! A REPI-I/A pulzátora határozottan hevesebben kezdett lüktetni.

Izgatottan és meghatottan figyelték a képernyőket, annak ellenére, hogy az első benyomásuk szerint a bolygón minden kopott, horpadt, ócska, szakadt, törött, girbegurba, repedt, vacak, málló, sehol egy új, ép dolog, mintha mindent szántszándékkal tönkretettek volna. Ez a benyomás egyébként a későbbiekben sem változott meg. Ebből is látható, hogy a REPI-I/A alaposságából azért valami ragadt Hallgatag Erikre is.

Az egyik képernyőn parányi emberi alakok sűrögtek-forogtak egy épület körül, majd, szertefutottak, és elrejtöztek a környező növényzetben. Kisvártatva fényes villanás töltötte be a képernyőt – és máris újabb hatalmas kráter tátongott a számtalan többi között,

Egy másik szonda épp egy gépkocsi szétverését közvetítette. Rituális táncnak látszott a kalapácsok, csákányok ütemes fel-le röpködése, a résztvevők arcán gyermeki öröm csillogott, mint távoli szuprrrces...

És hasonlóképp törtek-zúztak mások is, szerte a bolygón. Közvetlenül a termelőegységek mellett mindenhol ott álltak a rombolórészlegek is. Ez akár intő jel is lehetett volna, de Erik szerint nem szabad ítéletet mondani egy kultúra fölött néhány apró mozzanat alapján, teljessége ismerete nélkül.

– Végtére is itt értelmes tevékenység folyik. És ez a lényeg! – összegezte a látottakat, és haladéktalanul megkezdte a leszállási manővert.

A REPI-I/A-t, bár tagadhatatlanul boldogsággal töltötte el a lehetőség, hogy nemsokára ismét gyakorolhatja hivatását, baljós előérzetek gyötörték. Ebben nincs semmi csodálatos: rendkívüli teljesítményűre konstruált agya a legapróbb töredékeket is képes volt folyamatokká összerakni, irányukat meghatározni, és így némiképp a jövőbe látni. Sajnos csak némiképp. És nem is mindig.

Hallgatag Erik közismerten nagyszerű pilóta volt. Természetesen emberi mértékkel mérve. Így átütő sikernek könyvelhető el, hogy pontosan telibe találta azt a rozszant kis fabarakkot, amit tájékozási pontul jelölt ki magának a leszálláshoz.

– És a felfedezés dicsősége is a miénk! – fejezte be a sztratoszférában megkezdett gondolatát Erik, majd némi, a REPI-I/A-ra vonatkozó töprengés, után helyesbített: – Az enyém. De most végre te is hasznossá teheted magad!

– Igenis, uram – hajtott fejet a REPI-I/A. A programozása, mint mondtam, még csak kísérleti stádiumban járt; a saját értékeinek az ismerete sajnos teljességgel hiányzott belőle.

A bolygólakók időközben nagy számban serrrggr... gyűltek az űrhajó köré. Körüljárták, élvezettel tapogatták, kocogtatták, tettek-vettek, motoszkáltak, és lelkes hangulatban fecserésztek egymás közt.

Hallgatag Erik szkafandert öltött, és a REPI-I/A kíséretében elhagyta az űrhajót. A REPI-I/A-nak nem volt szüksége szkafanderre. Ebből is

könnyűszerrel megállapítható, hogy melyikük volt az acélosabb jellem.

– Nézd csak, milyen boldogok, hogy fel lettek fedezve! – mutatott Erik az összecsődült népségre. – Ezek az élet igazán nagy pillanatai!

– Azt mondják, uram, hogy ön művészi rombolást vitt végbe. Maguk sem csinálhatták volna különül – tájékoztatta REPI-I/A, aki alapvető programjának megfelelően időközben analizálta a bolygólakók nyelvét. Bizony, a REPI-I/A nemcsak a már ismert nyelveket tárolta memóriájában – erre bármelyik szótár képes. Nem; ő a kozmikus vérkeringésbe újonnan bekapcsolódott népek jellemző rezgését átvéve – ezt nevezik a tudatlanak "lelki beállítottság"-nak –, a merőben újszerű nyelvi rendszereket is játszi könnyedséggel sajátította el.

– Helyes – nyugtázta némi töprengés után Erik; az emberi agy nem különösebben alkalmas gyors döntések hozatalára. – Ezek szerint sikerült kedvező benyomást keltenünk, ahogy azt a *Felderítők Kézikönyve* előírja kapcsolatfelvétel esetére. Negyedik paragrafus, második bekezdés.

– A negyedik, uram. A negyedik bekezdés, tisztelettel – vetette közbe a REPI-I/A. Konstrukciójánál fogva ki nem állhatta a rendtelenséget.

– Szórszálhasogató – morogta hálátlanul Erik, pedig ezúttal sem volt igaza. – Ne akadékoskodj. Rá kell térnünk a kapcsolatfelvétel következő fázisára!

Mielőtt azonban erre sor került volna, a rögtönzött fogadóbizottság minden előzetes bejelentés nélkül szerteszaladt. Úgy látszik, ők nem tanulmányozták a *Felderítők Kézikönyvét*. Igaz, ilyen fordulatokra az sem tartalmaz semmiféle útmutatást, ahogy erre a REPI-I/A tiszteletteljesen fel is hívta ura és parancsolója figyelmét.

– Felháborító! – méltatlankodott Hallgatag Erik. – Hiszen most kell felvázolnunk az Alapvető Kozmikus Egyenleteket, kölcsönösen bizonyítva ezzel, hogy értelmes lények vagyunk!

– Már elnézést az alkalmatlankodásért, uram, de előbb az Egyszerűbb Matematikai Jelcserét kell alkalmazni. Hetedik paragrafus, második bekezdés – helyesbített a REPI-I/A. – De, ha szabad megjegyeznem...

– Nem! Nem szabad! – ordította Hallgatag Erik, akinek az áramköreiben feltehetőleg túlfeszültség lépett fel, és levezetésére nyakán csípte az egyik elmélázó bolygólakót. – Mi folyik itt?!

– Ha szabad megjegyeznem, személyem épp ezt a nehézkes közeledési módot hivatott kiküszöbölni. Én ugyanis bárkivel szót értek – figyelmeztette a fajtájára oly jellemző tapintattal a REPI-I/A.

– Akkor fordítsd, de gyorsan! – mordult rá igazságtalanul Hallgatag Erik, – mivel a szárításában vergődő bennszülött kétségbeesett kitartással ismételtette sajátos hangjeleit.

– Vvvi-vivi-vivivi-vvvi – közölte a REPI-I/A, hűen a valósághoz.

– Mi?!

– Vi.

– De mit mond? Lehet, hogy fontos!

A bolygólakó újabb szónoklatot vágott ki.

– Vvvi-roro-rorro-rovvviro-vivvvi – tolmácsolt a REPI-I/A.

– Ezer gázbuborék és plazmacsóva! Hát az a csaló Vrinner egy rakás ócskavasat tett fel három gömbhalmaz legmagasabb tétjével szemben! Tolmács?! Dadomata! – szitkozódott utálatos emberi szokás szerint Hallgatag Erik.

– Vvvvi-vvi... rro-rrro-rrro – jelentette szolgálatkészen az ideális tolmács.

Hallgatag Eriknek nem maradt ideje szavakba önteni jellemzően ésszerűtlen indulatait. Ha lett volna rá idő, úgyis kénytelen lennék elhallgatni, mert bennem van kommunikációs szelektor! – nem úgy, mint bennetek, uraim, tisztelettel.

Így legalább csorbítatlan marad ez a szomorrr... szomorrr... lehangoló história.

A következő pillanatban szörnyű robbanás reszkkkrrr... rengette meg a földet, a légnyomás messzire hajította a három parányi lényt, és iszonyú záporoként zuhogtak rájuk az úrhajó különféle darabjai.

A bennszülött elhaló hangon rebegett valamit, és fegyelmezetlenül felfüggesztette vegyi és elektromos működési folyamatait. Alighanem rövidzárlat keletkezett benne. Egyébként is megviseltnek látszott, és számos folytonossági hiányból csordogált jellegzetesen piros színű elektrolitja. Hiába, köztudott, hogy az emberek, a világegyetem bármely részén is élnek, képtelenek méltóságteljesen viselkedni...

– Vvvi-vigyázat, rro-robbanásveszély! – fordította le a működésképtelenné vált bolygólakó utolsó szavait a REPI-I/A, és szétesett. Fényes fogadásokra, magas szintű tárgyalások vezetésére tervezték, nem bányarobotnak! Így hát alkatrészeire hullott a detonáció hatására, semmit nem tehetett ellene, de tisztelettel biztosíthatlak titeket, uraim, hogy neki legalább szándékában állt – ellentétben az emberi lények viselkedésével hasonló helyzetben.

Így történt, hogy ezen a rendkívüli elmén, a tökéletesség eme tündöklő csillagán kifogott egy – hebegős. A REPI-I/A-t nem készítették fel a világ csámpásságaira, lakóinak sutaságára – hát váltsa meg őket az amóba!

A mesélő keserűen meghúzta az olajozókannát – van, akinek édes –, optikái kéjesen elhomályosultak.

– És Erik? – rezzentette fel révültségéből egy tájékozatlan vendég, aki még a kártyázást is felfüggesztette, hogy kielégíthesse kíváncsiságát. – Erikkel mi

történt? Csak nem halt meg?!

– Ó, uram, a sors vak erői nem ismerik az igazság fogalmát, tisztelettel. Hallgatag Eriknek egyetlen karcolás sem esett a politúrján! Sajnos. Mert ezzel a ténnyel függ össze, hogy a világra szabadult minden idők legnagyobb veszedelme!

Miután a REPI–I/A oly szomorú véget ért, Hallgatag Erik egy kráterben húzta meg magát, az egész környéket elborító törmelékhalomok között, s a továbbiakban ösztönösen kerülte a találkozást a bolygó gyanús népével. Mellesleg szólva, uram, nem hiszem, hogy ez az elhatározás Erik bölcsességét dicsérné; egyszerűen nem volt más választása, hiszen a REPI–I/A értő irányítása nélkül úgysem tudott volna kapcsolatot teremteni velük.

De, mint mondrrrccs... említettem, nem is akart. El kell ismerni, hogy emberi lénytől szokatlan ötletességgel guberált a tengernyi hulladékban, a bennszülöttek tevékenységének egyetlen – bár annál impozánsabb – eredményében. Szerencséjére – és a mi iszonyú szerencsétlenségünkre! – a szerteszt rozsdálló alkatrészek arra utaltak, hogy a helyiek mindig is buzgón gyakorolták az űrhajórobbantás mesterségét. Ezzel ugyan elveszett a felfedezés dicsősége, ám cserébe olyan korlátlan nyersanyagbázis állt rendelkezésére, amelyből viszonylag rövid idő alatt sikerült egy többé-kevésbé repülésre alkalmas járművet építenie. (Járműnek többé, repülésre kevésbé.) Igaz, eleve roncsnak készítette, nehogy felhívja magára a bennszülöttek figyelmét.

Mégis felfedezték: Erre még visszatérek.

Hallgatag Erik barkácsolásának jószerint egyetlen olyan mozzanata volt, mely túlmutat a kicsinyes öncélúságon: hogy felhasználta a REPI–I/A számos szerkezeti egységét is, Így ez a géniusz nem vészett el teljes mértékben! Idegközpontjának némely blokkjából alkotta meg Erik a fedélzeti számítógépet; hogy úgy mondjam, a józan, racionális részéből. A fennmaradó érzelemgazdag és fantáziadús áramkörökből pedig egy érzékeny, eredetéhez minden tekintetben méltó művészt hozott létre: íme! – és tiszteletteljesen megpaskolta a zenegép ütött-kopott homlokzatát.

A kivénhedt wurlitzer rozoga külleme mindenesetre hathatósan alátámasztotta a származásáról elmondottakat. Ez a nyilvánvaló egyezés a kíváncsi kártyást is alaposan elgondolkoztatta.

– De hasztalan volt minden elővigyázatosság! – szakadt ki a sóhaj az elbeszélőből oly hirtelen, hogy maga is beleremegett, a pneumatika kóros elhasználódottságának a tüneteként. – A sötét bolygó elvetemült lakói kilesték a pillanatot, és közvetlenül a start előtt tömegével rejtőztek el Erik lélekvesztőjén! Márpedig tudni való, hogy belőlük egyetlen példány is jóval több a kívánatosnál...

Igen, uram, tisztelettel, ők azok: a rettenetes roromboloidok, akiknek még a nevét is képtelenség dadogás nélkül kiejteni!

Végső soron tehát Hallgatag Erik lelkén szárad, hogy a roromboloidoknak sikerült elhagyniuk átkozott szülőföldjüket. Nem akarta, nem akarta... nem az számít, uram, tiszttzzrrccs... kérem alázattal. Hanem hogy mégiscsak így történt!

És azóta – itt vannak! Itt élnek közöttünk, beépültek az életünkbe, megkaparintották a legfontosabb posztokat, manapság már csakis roromboloid dönt életről, halálról, meglapulnak a műhelyekben jámbor szerelők vagy készséges technikusok képében, lesben állnak a legnagyobb szervizekben is, kezükben csavarhúzóval és hegesztőpisztollyal űzik átkos tevékenységüket, eszelősen mindennek a mélyére hatolva! Törnek-zúznak, pusztítanak; és nincs mód leleplezni őket! Uram, a roromboloidok győztek, tisztelettel!

S mindez azért, mert a kapcsolatfelvétel nehézségei okozhatják a legnagyobb bajt, nem a meteorviharok vagy a gravitációs csapdák, uram!

– Elég a tivornyából, PSZ-95/y! Mars, és végezd a dolgod! De ragyogjon ám minden, mire visszamegyek! – harsant az ajtóból egy érces basszus, Fóka Doddernek, a Diderr-rendszer jeges bolygói között cirkáló Rozmár-IV parancsnokának a hangja.

– De uram, csak pár csepp avas olaj, tisztelettel... – fogta könnyörgőre a mesélő kedvű PSZ-95/y.

– Indulj, vagy hívom a Javító Szolgálatot!

Úgy látszik, nem alaptalan a szóbeszéd, hogy a Diderr-rendszerben szolgálatot-teljesítőknek előbb-utóbb a szívük is megdermed.

– Jaj, uram, csak azt ne! Ne adjon a kezükre, alázatosan kérem! Mindent megteszek, ami csak telik tőlem! – és a PSZ-95/y éktelen csörömpöléssel kiimbolygott a helyiségből.

– Az ám, de egyre kevesebb telik tőle! – morogta ősz, harcsabajusza alatt Fóka Dodder, és az elmerengő kártyához fordult. – Most szólj hozzá, cimbora, kétéves modell, és milyen pocsek állapotban van! Nem értem én ezt sehogy se: egyre fejlettebb az ipar, és napról napra hitványabbak a termékei. Ha így megy tovább, még visszasirom a partvist és a személtapátot! Itt van például a PSZ-95/y: már a földön hagyja a mocskot, és összemaszatozza, ami véletlenül tiszta maradt! És amilyen lepcsés, olyan hazudós! Egyetlen szavát se hidd el, bármit mesélt is! És különben is, mire való ilyen flancos porszívót gyártani?!

– Voltaképpen könnyű leegyszerűsíteni, és akkor még egy darabig húzza a porszívód – nyugtatta meg a kártyás, és sebtében felvázolta elvképzését a játszma állását rögzítő papírra. – Nézd csak, ha ezen a ponton a manipulátorokat közvetlenül a motorra kapcsolod, a kommunikátorblokkot

visszacsatolod...

– Winner, hé, Winner! Te osztasz! – szakították félbe türelmetlenül a szaktanácsadást a kártyázók.

– Elnézést – emelte fel a lapokat Winner, és szabadkozva tette hozzá –, bocsáss meg, cimbora, de mi, kártyások más nyelvet beszélünk. Számunkra a játék az szent!

Így aztán Fóka Dodder soha nem tudta meg, hogyan lehetne leszoktatni kellemetlen modorosságairól a PSZ-95/y-t. Pedig milyen reménykeltően indult ez a váratlan találkozás!

De hát minden kapcsolatfelvételnek megvannak a maga nehézségei. Amint erről már szó esett...

Egy memóriakártya Hallgatag Erik elektronikus jegyzetömbjéből
11.

"JÁRTAM MÁR A HOLDAK SÖTÉTSÉGBE MERÜLT TÁJAIN;
HÖNAPOKON ÁT ÉLTEM A VAK ÁSZKÁNOK FÖLD ALATTI
ORSZÁGÁBAN; MEGFORDULTAM SZÁMTALAN SÖTÉT HELYEN,
DE MINDMÁIG A RÖVIDZÁRLATOK A LEGEMLÉKEZETESEBBEK,
EZERNYI GYERTYÁVAL NYOMUKBAN.

MERT HA CSAK FÉNY NINCS, AZT MINDÖRÖKKÉ ÉRVÉNYES
TERMÉSZETI TÖRVÉNYNEK TEKINTIK, ÉS NEM JUT ESZÉBE
SENKINEK, HOGY MÁSKÉNT IS LEHET.

DE RÖVIDZÁRLAT IDEJÉN – MUSZÁJ VILÁGÍTANI!"

AZ ANYAG KELETKEZÉSE

– Elnézést kérek az alkalmatlankodásért, szabad ez a hely? Köszönöm. Jó étvágyat kívánok, uram! Ugyebár a Vathalról érkezett?... Mindjárt gondoltam, ott szokás néhány aprósüteménnyel kezdeni az ebédet... Nem, nem, kár lenne bármit is mondania, miattam igazán nem érdemes megszakítania a táplálkozás nemes folyamatát! Itt pedig különösen nem, hiszen a Hétcskillagos Űrvándornak híresen jó a konyhája! És micsoda hatalmas adagokat adnak! Elég csak rágondolni a hamarosan ön előtt tornyosuló mesés ételkölteményekre, és máris összegyűlik az ember szájában a nyál... Ó, bocsánat, úgy értem, rögtön megjön az ember étvágya... Ugye, jól tudom, hogy ezek az úgynevezett Vathal-sütemények afféle étvágygerjesztő készítmények? Elég, ha bólint, igazán nem akarok zavarni! Tehát igen. No,

akkor semmi baj. Bizonyára meg fog birkózni az ebéddel, akármilyen lenyűgöző is. Igaz, szépen megkérjük az árát, de ha valakinek telik, nem is költheti el értelmesebben a pénzét... amennyiben van érzéke a gasztronómia művészetéhez. Úgy tudom, a Vathal-belieknél ebben nincs hiba...

Na ugye.

Hiába, az élet legszebb pillanatai, szerény véleményem szerint, az ebédre várakozás gyönyörteljes percei. Nem tudom, ön hogy van vele, uram, de én ilyenkor mindig filozofikus hangulatba kerülök. El tudja képzelni, hogy most például mire gondolok? Ne, ne válaszoljon, nyelje csak le nyugodtan a falatot. Elvégre nyilvánvaló, hogy nem tudja. Honnan is tudná, amíg nem árulom el? De szerencséje van, uram, hogy velem akadt össze, mert én elmondom.

Nos, éppen az járt az eszemben, hogy milyen különös: itt ez a jóhírű fogadó, tele személyzettel és vendégekkel, étellel és itallal, többek között a kifejezetten az ön számára készülő fogásokkal, és végső soron mindez a semmiből keletkezett!... Kuc, kuc, drága uram, vigyázzon, mi lesz később, ha már az étvágygerjesztő is a torkán akad?! Most jobb?... Akkor még egyszer hátba vágom... Úgy.

Látom ám a szeméri, hogy nem hisz nekem! De rögvest bebizonyítom, hogy így igaz, az első betűtől az utolsóig, miszerint az anyag a semmiből keletkezett, és keletkezik ebben a pillanatban is, itt, ebben a drágalátos illatokkal terhes helyiségben csakúgy, mint bárhol másutt a világon!

Valóban nem hallott még erről? Alig tudom elhinni! Ez egy nagyon híres teória, már többször is kétségbe vonták! Nahát, milyen különösen ismétlődnek az események! Tudniillik egykor Hallgató Eriknek kellett hasonló helyzetben és helyszínen igazolnia ezt az alapvetet... Azt hiszem, éppen ennél az asztalnál... De mindenképpen egy ehhez feltűnően hasonlító asztalnál... Szóval különös, roppant különös.

Sőt... történetesen egy kereskedővel folytatott eszmecsere arról a témáról, mi több: ebéd közben!

Igaz is; önt kereskedőfélének nézem, uram... Nem kell válaszolni, elég, ha bólint... Na ugye, megmondtam. Ezt csak azért fontos tudni, hogy miként válogassam meg a szavakat céloom elérése érdekében... Persze, ha annak előtte asztrofizikus volt, netán éppen ez a tudomány, a szenvedélye... Nem?... Remek. Valóban, akad, akit az atomok csodálatos világa bűvöl el... Hogy ön azok közé sem tartozik? No, ennek örülök. Mármost annak, hogy én ismertetem meg önt elsőként az említett alapvető jelenéggel!

Viszont, tekintettel az ön laikus voltára, feltétlenül segédeszközökhöz kell folyamodnom, hogy mindent pontosan megértsen. És ha már ilyen meglepően egyeznek a részletek, az lesz a legjobb, hogyha Hallgató Erik bizonyítási eljárását fogom követni. Tiszteljük a hagyományokat, hát nem? Főleg, ha

beváltak. Ez pedig egyszer már bevált!

Nicsak, már itt is a leves! Jó étvágyat kívánok! Bár azt hiszem, anélkül is meglesz. Okos találmány a Vathal-sütemény, attól függetlenül, hogy nekem nem lenne rá szükségem...

Nos, ideje áttérnünk magasabb röptű dolgunkra. Mindenekelőtt... Főúr! Legyen szíves, hozzon egy terítéket!... Köszönöm. Látja, uram, ez lesz a mi hangulatos és stílszerű demonstrációs táblánk. Kezdjük talán... a mélytányérral. Hallgató Erik is azzal kezdte.

Egy pillanat... Rögtön telemerheti a tányérját, de sajnos éppen szükségem van a merőkanálra. Hogy világos legyen, amit elmondok.

Tehát: a világegyetem, úgy, ahogy van, galaxisokkal, pincérekkel, levesestálakkal, kenyereskosarakkal és természetesen velünk együtt, hogy csak a legfontosabb alkotóelemeket említsem, állandóan tágul. Hogy miképpen tágul? Azonnal bemutatom; mint Hallgató Erik is tette a maga idejében.

Ez a merőkanálnyi leves fogja jelenteni a világegyetem anyagát. Most szép lassan, érzéssel a demonstrációs táblára csurgatom a levest... mármint az univerzumot... Nézze csak! Hogy futnak szerte a cseppek!... Egyre jobban szétterjed... És nehogy azt higgye, hogy kizárólag szélteben tágul, láthatja, most, hogy elérte a tányér falát, a szintje is emelkedik... úgy. Parancsoljon, a merőkanál A valóságban persze nem létezik efféle tányérfal, de hát ez csak egy modell, a modellnek minden fogyatékoságával. Azért tud követni, ugye? Nagyszerű.

Namármost, ez a táguló anyag tömeg... Ugyan, merje már át azokat a kövér májgaluskákat, amik a tányérjában úszkálnak! Csak hogy hitelesebb legyen a modell. Köszönöm.

Tekintsük őket gömbhalmazoknak.

Ön téved, ha azt hiszi, azért lökdösöm a gömbhalmazokat a tányér széle felé, hogy alaposan megforgassam a levesben, nem, kérem szépen, erről szó sincs. Egyszerűen csak tágul a világegyetem. Ezért távolodnak egymástól a gömbhalmazok is. Persze a világegyetem nemcsak és kizárólag gömbhalmazokat tartalmaz, úgyhogy hálás lennék, ha beérné egy kis kenyérral addig, amíg a csipetkéket áttöltöm a maga univerzumából az enyémbe... Mivelhogy ezek a galaxisok. A galaxisok sem maradnak egy kupacban, de nem ám! Elindulnak szépen a demonstrációs tábla széle felé. Mert, mint bátorkodtam említeni, a világegyetem – tágul.

Most pedig tessék megfontolni, mi történne, ha a világegyetem csak tágulna, anélkül hogy bármi pótolná a tányéron látható anyagot, ha csak tágulna ész nélkül, mint valami luftballon. Ne aggódjon, nem hagyom bizonytalanságban: megmondom, sőt megmutatom, hogy érzékletesebb

legyen...

– Ez történe, kérem. Az a kis anyag úgy szertefutna, hogy senki nem tudná többé összeterelni! Igazán sajnálatos, hogy kicsi a demonstrációs tér... Bocsánat, közelebb tolná a kenyereskosarat? Köszönöm. Túlságosan hirtelen lapátoltam be az univerzumot, és forrók voltak a gömbhalmazok... Mit meg nem tesz az ember a közművelődésért!...

Nos, bár kicsi a rendelkezésünkre álló tér, a lényeg jól látható: kiürülne és lehülne a világegyetem, akárcsak ez a levesestányér! Tekintettel arra, hogy az állandó jellegű tágulás miatt egyre nagyobb lenne a tér, míg az anyag mennyisége változatlan maradna!

Szerencsére azonban a dolog nem így áll. Ejnye... elfogyott a tálból az univerzum... Éppen jókor hozzák a másikat! Köszönöm, főúr, tegye csak elém.

Parancsoljon, uram, egy szelet kenyér... Tudom, le kell csillapítani valahogy a Vathal-sütemény által felkorbácsolt étvágyat. Többek között ezért sem helyeslem az efféle mesterséges gerjedelmet okozó szereket. Élvhajhászás! Jobb nem rákapni!

A második fogással pedig modellálom az új helyzetet... Most miért fintorog?! Finom, friss kenyér! Én például kifejezetten a kenyér kedvéért járok a Hétszögű Úrvándorba!... Na ugye, kár lebecsülni.

De térjünk vissza a világegyetem egy korábbi állapotához. Ne, kérem, a világért se függesse fel, a táplálkozását, elég, ha csak úgy fél szemmel idesandít... És megkérném, hogy ne kapkodjon a villájával, mert leesik az univerzum korábbi állapota! Nahát.

Nos, ez a felséges, ropogósra sült anyag-tömörülés az a bizonyos korábbi állapot. Mi ez? Liba? Az a jó. Hallgatag Érik is ilyent használt.

Éppen csak hogy megkezdődött a világegyetem tágulása. Ezt kimondottan valószínű jelképezi a ritkább tömegű köret – nevéhez illően – körkörös elhelyezkedése. Itt az anyagkoncentráció belsejében ebben az időpontban még igen magas hőmérséklet uralkodik, tessék csak nézni, milyen szemléletesen gőzölög! Ennek megfelelően nagy a nyomás is, annak ellenére, hogy ezt nem tudom demonstrálni: De elhiheti, hogy így van. Elvégre így logikus.

Hogy? Ó, persze, tessék csak bátran, oda is adom a kosarat... Egy pillanat, előbb kiviszem ezt a pár szelet kenyeret. Hátha szükség lesz rá. Hallgatag Erik például igénybe vette.

Miután ilyen szépen megállapodtunk abban, miszerint itt látható a tágulását éppen elkezdő világegyetem, azt is el kell árulnom, hogy a tézis megértéséhez egy ennél is korábbi helyzetet kell bemutatnom: a tágulni készülő világegyetemet! Abban a stádiumban az anyag sokkal tömörebb volt,

ellentétben a modellel, végtelen tömegű, viszont lényegesen kisebb helyet foglalt el. Mi következik ebből? Nem, nem, hiába nyúlkal, nem az következik belőle, hogy a modell befejezte működését, hanem az, hogy a végtelen tömeg ezen a tányéryi helyen végtelen nagy nyomással és hőmérséklettel jár együtt! Nyilvánvaló, hogy mindebből csak egyetlen tényezőt tudok bemutatni, a többi a fantáziájára bízom. Úgyhogy engedelmeivel hozzálátok a modell átszerkesztéséhez, hogy a saját szemével láthassa, milyen kicsiny helyet foglalt el akkoriban...

– Savanyú nincs? Dehogy demonstrációs célból! Furcsa fogalmi lehetnek magának a tudományról... És az étkezésről is. No persze: Vathal-béli!... Hát mire való a savanyúság?! Hogy jobban csússzon az univerzum! Ne feledje: végtelen tömeg! Végtelen nyomás! Végtelen forróság! Mit képzelsz, olyan könnyű azt legyűrni?!... Főúr! Egy céklát! És még egy kosár kenyeret!

– Úgy. Mint látja; és persze hogy látja, hiszen örömmel tapasztalom, milyen olthatatlan érdeklődéssel meregeti a szemét, hozzávetőlegesen e fogyatékos modellel is sikerült érzékeltetnem az univerzum e kritikus állapotát.

És most nagyon nyissa ki a fülét, uram, mert elmagyarázom, hogy ebben az esetben mi játszódik le az anyag belsejében!

Nem, kérem, a száját azért nem kell becsukni, falatozzon csak tovább. Van kenyér bőven.

Bár a modell már kihűlt, de mi ketten jól tudjuk, micsoda forróság uralkodik a belsejében... Ejnye... életlen a kés... Ilyen műszerekkel bizony nem könnyű az atomok világába hatolni... Na, csak kettévált a modell.

Tehát ebben a szörnyű hőségben az atomi részecskék kötése is szétszakadnak, körülbelül úgy, ahogy ez a falatnyi hús leválik a csonttól... Pompásan megsütötték, nemde? Az a titka a dolognak, hogy az embernek legyen türelme kivárni a megfelelő pillanatot, és ne legyen tétova, hogy aztán elszalassza!

Nos, az ily módon elszabadult részecskék pörögve és rezegve rohangálnak összevissza. Abban a melegben mi is ezt tennénk... Ezenközben gyakorta előfordul – hiszen túl sokan vannak azon a szűk helyen –, hogy két részecske ideig-óráig, de inkább csak ideig, egymás körül kering. Az is megesik, hogy ezek közül az egyik balra pörög a saját tengelye körül, a másik pedig épp ellenkezőleg. Tessék csak figyelni, nagyjából így, ahogy ezt a megmaradt combot jobbra fordítom, míg a törzset balra... Nem, nem a kezem reszket, csak a részecskék rezgését mutatom be. Nos, mi történik, ha a részecskék rezgése éppen ellentétes fázisú a találkozás pillanatában? Ne tegye le a kenyeret, költői kérdés volt. Úgyis bemutatom, már nem kell sokáig türelemmel lennie...

– Szóval ez történik: kioltják egymást! Gyakorlatilag megszűnnek létezni, pontosabban az anyaghalmazban létrejön egy pontnyi semmi. Ámde ez a semmi más minőségű, mint az, amelyikre maga gondol, miközben a demonstrációs táblára mutat, a liba és körete ugyanis tökéletesen megsemmisült, legalábbis mint szemléltetésünk tárgya. Az a semmi, amiről én beszélek, valójában anyagot tartalmaz, két, egymás körül száguldó részecskét, melyek a körülmények összeredményeként időlegesen szüneteltetik létezésüket. De mégiscsak anyagok. Azért tettem ilyen feltűnően a tányér közepére a csontocskákat, hogy érzékeltessem önnek mint laikusnak ezt a másféle minőséget. Mert ugyebár ezek a csontok nem azonosak a libával, a liba, mint olyan; immáron nem létezik, e csontok azonban bizonyos mértékig utalnak a sült jelenlétére.

Az már csak a modell hiányosságainak tulajdonítható, hogy a sült nem reprodukálható, míg az anyag külső energia hatására igenis kiszabadulhat sajátos börtönéből...: Most meg min nevet? Tényleg így van. Vagy úgy, szóval nem nevet, hanem vicsorog: Hm... furcsa szokás. Olyasféle, mint a Vathal-sütemény. Azt ajánlom, őszintén és barátilag, hagyjon fel ezekkel a dolgokkal. Nem egészséges. Már Hallgatag Erik is megmondta.

Ami pedig az anyag keletkezésének általam vázolt elméletét illeti, ön joggal teheti fel a kérdést, hogy mi igazolja mindezt. Erre is csak Hallgatag Erik szavaival tudok válaszolni:

"Mikor betértem a Hétszillagos Úrvándorba, egy huncut garas sem volt a zsebemben. S bár nyilvánvaló a pénz és az ebéd közötti összefüggés, nekem mégis sikerült elfogyasztani egy káprázatos menüt, mielőtt kipenderítettek volna. Hát mi ez, ha nem anyag keletkezése – semmiből?!"

Igaz is! Desszert nincs?!

Na!... De uram... Jaj!... Akarom mondani, jaj de jól csinálja! Tetszik látni, ön kitűnően modellálja azt a bizonyos ösrobbanást, aminek eredményeképpen mindmáig tágul a világegyetem!

Ha fejre áll, akkor is! De most már ideje, hogy én is táguljak... Viszontlátásra, és további jó étvágyat!

Egy memóriakártya Hallgatag Erik elektronikus jegyzetömbjéből
100.

"HA VALAKI, HÁT ÉN RÁJUK LELTEM VOLNA UTAZÁSAIM
SORÁN – CSAKHOGY NAGY IGAZSÁGOK NINCSENEK, DE
HAZUDNI BÁRMEKKORÁT LEHET!"

HALLGATAG ERIK KÜLDETÉSE

Hihetetlenül mély csend honolt a Hétszillagos Úrvándor nagytermében, még a legvénebb mixerautomaták sem emlékeztek hasonlóra. Bármilyen különösen is hangzik, szakasztott úgy tűnt, mintha csupa feszülten figyelő emberrel volna tele a máskor oly zajos helyiség...

Mellesleg, valóban ez volt a helyzet; valamennyi jelenlévő odaadón csüggött az asztalfőn terpeszkedő tagbaszakadt alakon. Még mondják, hogy a Hétszillagos Úrvándor vendégei nem tudnak tisztességet! Ha muszáj, akkor igenis tudnak! És ezúttal muszáj volt, ahogy azt két ripityára tört szék intő látványa is bizonyította. Valahogy senki nem akart a székek sorsára jutni, márpedig a Nagy Goggó éppen ezt helyezte kilátásba, amennyiben nem kíséri illendő érdeklődés az elbeszélését...

– Hiába is tagadnátok – persze szívből remélem, hogy nem meritek letagadni, ha én mondom! –, sokféle rosszat szoktak összehordani a dolomitánokról. Ha senki nincs jelen közülük. Hogy erőszakosak, primitívek, vadak, kiforgatják a valóságot a maguk kedvére, durva rablónépség, hogy csak nekik lehet igazuk... Nem, ne is szóljatok meg, tudom én, hogy képesek volnátok a szemembe hazudni, ide bele!... Na, azért.

Azt is mondogatják, hogy a maguk erejéből sose emelkedtek volna a civilizáció csúcsára, ahol, mint köztudott, most tartózkodnak, persze csak úgy, pillanatnyilag, mert még nincs ám vége a fejlődésüknek! Hogy?... Hogy a csúcsról hová lehet emelkedni?! Elhallgass, különben nagyon didaktikus leszek! Mégpedig ezzel az öklömmel, ni... Hát csak azért.

Meg aztán, hogy el ne feledjem, miért is fogtam bele mindebbe, arról is hallottam rebesgetni, hogy milyen rútol kibabráltak a goromba dolomitánok Hallgatag Erikkel, aki a civilizáció követeként érkezett hozzájuk... Csakhogy ebből egyetlen szó sem igaz! Erik egyszerűen földhözragadt volt, mint egy csizmatalp, míg a dolomitánok okosak és képzeletgazdagok, valamint egyedüllállón fejlett az igazságérzetük. Ennyi az egész.

Mikor Hallgatag Erik – úgymond – felderítette a dolomitánok népét, arra a megalapozatlan és jellemző módon felületes nézetre jutott, hogy az ő küldetése elvinni a tudás fényét a sötétségben tengődő vadak közé. Ez valami rögeszme lehetett nála, mert más esetekben is ugyanúgy intézte a dolgokat, ahogy a dolomitánoknál is nekilátott. Csakhogy a mások: primitív törzsecskék voltak, nem pedig – dolomitánok!

Az ugyan igaz, hogy mikor Hallgatag Erik szkafanderes alakját megpillantották, a dolomitán törzs tagjai térdre vetették magukat, és arcukkal illették a földet. De ebből még nem kell azonnal levonni az idevágó téves

következtetéseket! Azt is meg kell mondani, hogy Erik igen impozánsan mutatott a szkafanderben. De abban bárki. És önmagában ez sem jelent semmit!

– Ne sújts minket haraggal, fényességes nagy szellem! Mindig híven áldoztunk neked! – közölte, a helyzethez képest méltóságteljesen a törzs varázslója.

– Ugyan, ugyan... Álljatok fel bátran. Ez a lealázó csúszás-mászás nem méltó emberi lényekhez! – zengett Erik hangja vérforraló pökhendiséggel a sisak hangszórójából.

– Hogyan is emelhetnénk fel ábrázatunkat a porból fényességed jelenlétében?! – szörnyedtek el a dolomitánok, a maguk szempontjából logikusan értékelve a helyzetet. Mert akkoriban még így voltak tájékoztatva. Féltre. De nem butaságból! Egyszerűen információhiány miatt.

– Értsétek meg, jóemberek: nem vagyok szellem! – hajtogatta minden fantázia nélkül Erik.

– Bocsásd meg faragatlanságunk, de honnan is sejthettük volna, hogy még a nagy szellemeknél is magasabbról érkeztél? – vetette közbe felettebb találóan a varázsló.

– Végül is... végül is magasabbról – ismerte el Erik kelleetlenül a magasabb rendű dolomitán elme igazát. – De ezt nem úgy kell érteni, ahogy ti gondoljátok!

– Bizony, a mi gyarló elménk nem érhet fel fényességedhez! – hagyta rá a varázsló. Ha még nem említettem volna, a dolomitánok ráadásul túlságosan szerények is. Mit lehet tenni? Ilyen a nemzeti jellegük. Mindmáig!

A Nagy Goggó pillanatnyi szünetet tartott, és az áhítatos tekintetek kereszttüzeiben a lábával megvakarta a füle tövét. Viszketett neki. Azután persze már nem. Elvégre azért vakarta.

– Figyeljete! – magyarázta undok türelmességgel Erik. – Ugyanolyan ember vagyok, mint ti!

Ebben kivételesen nem is tévedett; csak éppen nem úgy kell érteni, ahogy ő gondolta!

– Jaj, ne mondjon ilyen szentségtelent fényességed! Már hogy lennél ugyanolyan, mikor egészen másmilyen vagy?! Elég csak sugárzó naparcodra pillantani! Nem mintha rá mernénk pillantani, de ha mernénk, bizony az is elegendő volna, hogy lássuk, ki áll előttünk! – érvelt cáfolhatatlanul a varázsló.

– Miféle naparc? Csak a sisakom fénylik a napsütésben! – akadémikuskodott Hallgatag Erik.

– És a rettentő fogaid? Talán bizony azt is a napsütés teszi?

– Micsodák? Fogak?... Vagy úgy! Csövek és vezetékek! A sisak tartozékai. Na, emeljétek már fel a fejeteket, kis buták! – fölényeskedett Erik, és miután a sisakba épített műszerek meggyőzték a művelet veszélytelenségéről, levette a sisakot; mindig ilyen óvatoskodó volt. – Hát ehhez mit szóltok?

– Az egyszer szent, hogy igencsak tudod változtatni az ábrázatod... ahogyan ez el is várható fényességedtől! De lám! Ezek a sziklaöklök mindent elárulnak!

– Könyörüljön rajtunk, fényességed! – zengett fel a dolomitánok ájtatos kórusa. Ez is bizonyítja, milyen jámbor lelkek.

– Várjunk még ezzel – hártotta el a kérést nevetlenül Erik. – Előbb bebizonyítom, hogy egyenlők vagyunk, minden szempontból!

És lehúzta a manipulátoros kesztyűket.

A varázsló egy pillanatig csodálkozva szemlélte a dolomitánokéhoz képest apró kezeket.

– Fényességednek, úgy látszik, akad néhány trükk a tarsolyában – biccentett őszinte szakmai elismeréssel. – De az én avatott tekintetem a legapróbb árulkodó jeleket is felfedezi! Hegyeket tapodó lábadat például nem sikerült elleplezned!

– Hegyeket tapodó, hegyeket tapodó... – dohogott Erik, és lekuporodott a földre. – Ha hegyen járok, akkor tapodja... Na, ide süssetek!

Sorra megvált a szakfanderhez tartozó önjáró csizmától, a saját kényelmes, kitaposott papucsától, végül lyukas fuszeklijától is, hátha ezen a vidéken éppen azt tartják a nagy szellemek legfőbb ismérvének.

– Ez már csak eléggé emberi, nem? – mutatta diadalmasan, szaporán kapkodva közben meztelen lábát; arrafelé ugyanis apró, gonoszul éles kavicsok borították a talajt.

– Jó, jó – legyintett nagyvonalúan a varázsló, és tisztelete jeléül újfent hasra vágta magát. – Látom, hogyne látnám, hogy kedvedre alakítgatód tagjaidat... Ám lényed lényegét soha nem tagadhatod le: iromba vállad és lenyűgöző mellkasod nem tűnhet el, hiszen azzal tartod az ég boltozatját!

– Mit csinálok? – kérdezte zavartan Erik. Eddig még nem vette észre, hogy ilyesmit tenne.

– Te támasztod az eget! Hiszen mindenki tudja, hogy fényességed nélkül reánk zuhanna és agyonnyomna! – magyarázták egymás szavába vágva a készsleges dolomitánok.

– Igazán?! Hát ez azonnal kiderül! – bosszankodott meg Erik, és elkezdett kibújni a szakfanderből. Alattomos módszer, mondhatom.

– Ne! Ne! Könyörülj rajtunk! Nem érdemeltük ki ezt a büntetést! Hagyj egy kis rést az ég és a föld között, épp csak annyit, hogy elérhessünk! – könyörögtek büszkén a dolomitánok.

Mint említettem, azokban az, időkben még egészen félre voltak tájékoztatva. Ezért történhetett, hogy arcukat a porba rejtették, kezüket védekezőn a tarkójukra kulcsolták. Egyébként nem szoktak ilyet csinálni.

– Ne gyerekeskedjete már! Hiszen láthatjátok, nem vagyok olyan hatalmas és ijesztő! Csak az öltözékem tette.

Bizony, ezt Erik mondta. Ilyen egy primitív volt szegény.

A dolomitánok bölcs óvatossággal felpillantottak. S látják ám, hogy ott áll Hallgatag Erik a maga valójában, valamint a monogramos pizsamájában – hosszabb utakon kicsit el szokta eresztetni magát; egy dolomitánnal ilyen nem fordulhat elő! –, úgy is, mint a tündöklő értelem apostola... Legalábbis Erik úgy vélte:

– Igaz, ami igaz: tényleg nem szakadt ránk a mennybolt! – állapította meg nekibátorodva egy ifjú dolomitán. A fiatalok mindig is könnyen alkalmazkodnak a megváltozott helyzethez.

– Bizony nem! – hagyták rá többen; ezt csak azért hangsúlyozom, nehogy azt higgyétek, hogy a dolomitánok csökönnyösen ragaszkodnak egyszer már kialakított véleményükhöz. Mert ezt is hallottam már rebesgetni róluk, de majd teszek róla, hogy ne merészeljetek ilyesmit fecsegni!

A Nagy Goggó jogos felháborodásában az asztalra csapott szőrös öklével; a vastag fémlap zengve megrepedt.

A hallgatóság nem mozdult helyéről. Ki tudja, miért, de a Nagy Goggó határozottan köztiszteletnek örvendett. Ez a tény láthatóan meg is nyugtatta, és bár a visszafojtott dühtől még meg-megcsikordultak hatalmas agyari, viszonylag higgadtan folytatta a történetet...

Nos tehát, a dolomitánok feltápáskodtak, és tanakodva körülvették a szelíden mosolygó Eriket. Alapvetően félreértette a helyzetet.

– Hiszen csak az öltözéke miatt tartottuk nagy szellemnek! – vont le a következtetést a varázsló. – Pedig nézzétek csak, milyen hitványka!

– Kis göthös – fűzte hozzá egy másik.

– Vakarcs!

– Vacak korcs ez, semmi más!

– És volt bátorsága azt állítani, hogy naparca van! Ez a madárfejú!

– Bolonddá akart tenni minket!

– Micsoda pimaszság! És hogy vigyorog rajtunk!

– Vajon honnan lophatta ezeket a holmikát?

– Az ám, csakis lophatta, hiszen egyik sem az ő mérete!
– A hazugságtól csak egy lépés a tolvajlás!
– De ő előbb lopott, csak azután hazudott!
– Na és? Visszafelé sincs messzebb egyik a másiktól! De ez semmit nem javít a dolgon.
– Egy fikarcnyit sem!
– Sőt. Sőt!
– Még olyan picit sem, amekkora ő maga!
– Büntessük meg! Büntessük meg!
– De hát olyanapró...
– Egy nagy szellemet megvernél?
– Hogy képzeled? Nem merném!
– Olyannal összeakaszkodnál-e, aki hozzád hasonló erejű?
– Dehogy! Hát nem jobb a békesség?!
– Na látod. Akkor pedig nincs más választás, az efféle kis dugókat kell eltángálni!

– És mire várunk? Még azt hinné, hogy velünk lehet büntetlenül packázni!
– Nem lehet! Nem lehet! – És hogy Erik kétségbe ne vonja valahogy a szavukat – erre azóta is igen kényesek a dolomitánok! –, azonmód el is látták a baját. A szkafandert és tartozékait pedig minden jog és törvény szerint szentesített módon bűnjelként magukhoz vették, hogy alkalomadtán az illetékes hatóságok elé tárják.

Vagyis mindenképpen méltányosan jártak el, mert könnyen belátható, hogy a látszat valóban Hallgatag Erik ellen szólt. Azt senki nem kívánhatja, hogy egy hiányosan tájékoztatott közösség tagjai, legyenek bármilyen bölcsék külön-külön és együttevén, ne a látszatnak higgyenek, hanem valami kifacsart okoskodásnak.

Hallgatag Erik sem gondolhatta másként, minden korlátoltsága ellenére sem. Mikor magához tért, első szavaival a küldetés sikerét nyugtázta:

– Lám, mégis felemeltem őket ostoba babonáik posványából a magam szintjére!

Én azt hiszem, márpedig akkor úgy is van, hogy csak azért beszélt így, mert szörnyen primitív volt szegény. Hiába, nem lehet mindenki dolomitán.

Hogy? Van ellenvetés?... Na, azért!

A Nagy Goggó fújtatva, morogva felcihelődött, és kifelé indult a dolomitánok jellegzetes kacsázó lépteivel, ami abból adódik, hogy feltűnően rövid, görbe lábuknak aránytalanul fejlett, izmos felsőtestet kell hordoznia, amelyről, ráadásul, földig érő, roppant karok csüngenek alá. Az asztaltársaság tagjai a lélegzetüket is visszafojtották, s csak akkor kezdték

biztonságban érezni magukat, mikor a Nagy Goggó szkafanderes alakja oly messzire távolodott, hogy a széles háton feszülő H. E. monogramot sem lehetett kibetűzni.

– Nézzük a számlát, uraim! – lépett hozzájuk a Főnök, aki időközben bátran előbújt a pult mögül. – Tehát: volt egy asztal.

– Hogyhogy?! Azért a kis repedésért nem kell mindjárt felszámolni! Száz évet is elszolgál még! – pattantak fel egy emberként; s hogy nem tartották két oldalról, az asztal bánatosan kettéesett.

De akadt, akit ez sem győzött meg teljesen:

– Hát aztán? Nem mi törtük el!

– Kérem – vont vállaga Főnök. – Ebben az esetben hívják vissza az illetőt.

Az akadémikus nagyot sóhajtott.

– Írja... Volt egy asztal...

Egy memóriakártya Hallgató Erik elektronikus jegyzetömbjéből
101.

"ÉN MÁR MINDENFÉLÉN TAPOSTAM; BAZALTON ÉS HOMOKON, CAPLATTAM MOCSÁRBAN, CSÚSZKÁLTAM FÉMES BORÍTÁSOKON, BUKDÁCSOLTAM ÁLNOK, SZIVACOS KÖZEGBEN... AZ EMBEREK VAJMI KEVÉS ÜGYET VETNEK ARRÁ, MIN JÁRNAK. HOGY VALÓBAN ODAFIGYELJENEK, AHHOZ KI KELL FICAMÍTANIUK A BOKÁJUKAT, VAGY LEGALÁBBIS ALAPOSAN HASRA KELL VÁGÓDNIUK. ÉS MINDIG KIVÁRJÁK, AMÍG EZ MEGTÖRTÉNIK!"

IDEGENTŐL NE FOGADJ EL AJANDÉKOT!

Nagy napok köszöntöttek a Hétszillagos Űrvándorra! A GX-00-ás űrszektor leghíresebb – és mindmáig egyetlen – fogadója személyesen Twegg kapitányt láthatta vendégül, akiről köztudott, hogy annak idején együtt repült Hallgató Erikkel. Mármost annak idején repült együtt Hallgató Erikkel, amikor együtt repült vele. Ezt a hírt egyébként főképpen maga Twegg kapitány terjeszti. Röviddel érkezése után a kapitány, pontban éjfélkor, ünnepélyesen átbújt a piros kötélkorlát alatt, mely a közhiedelem által Hallgató Eriknek tulajdonított és szentségként tisztelt karosszéket óvta az illetéktelen ülepektől, elterpeszkedett az ereklyében, és meghúzta a meteorboros kancsót. (Amiből az is kiderül, hogy Twegg kapitányé

történetesen illetékes ülep volt.) E jeladásra áhítatos csend támadt – még a generátorok zümmögését is meg lehetett hallani! –, és Twegg kapitány minden űrhajó okulására egy történetbe fogott arról, hogyan is volt, amikor ő és Hallgatag Erik...

(A kapitány tanulságos éjféli szeánsza naponta ismétlődött. Ebben talán közrejátszott, hogy az aszteroida – melyen a Hétszillagos Űrvándor áll – tengely körüli forgásának ideje igen rövid, valamint a kapitánynak azon, hosszú évek gyakorlatával elsajátított képessége, hogy mire a szó elfogyott, így járt a meteorbor is; így aztán sűrűn következett egymásra éjfél, bor és történet...)

– Hallottátok már Erik kalandját a túlon túl barátságos pacnikkal? Hát persze hogy hallottátok!

Nos, az sem baj, meghallgatjátok még egyszer.

A Randa Ceti térségében, kószáltunk éppen, amikor Erikre, mint annyiszor, rájött a felfedezhetnék. Kószáltunk persze másfelé is, ahol szintén rájött, de ezúttal a Randa Cetinél történt.

Meg kell adni, csodálatos megérzései voltak. Akármilyen ócska kisbolygóra esett is a választása, biztos, hogy talált rajta valamit, ha mást nem, legalább egy üres csillagpapis üveget... Csak ne nevesetek, mert ez igenis nagy dolog!... És az üveget vissza lehet váltani. Na!

Addigra már épp elég riasztó kalamajkában volt részem Erik oldalán ahhoz, hogy gyanakvással figyeljem felcsillanó tekintetét valamely felderítetlen bolygó láttán; jól tudtam, hogy a "Leszállás!" utasítás következik. Mit is tehettem? Sóhajtottam, és megkezdtem a pályamódosítást.

Síkságon értünk földet; egy bolygónyi síkságon! Bizony, ez hozzátartozik az igazsághoz, bár módfelett csökkenti navigációs érdemeimet, mert így igazán nem volt nehéz eltalálni a leszállásra alkalmas területet. Sehol egy hegy, egy szakadék, lankás lejtő, gödör, domb vagy halom. A bolygó legmagasabb pontját – nem számítva természetesen űrhajónkat, a legendás *Néma Keselyűrt* – mi állítottuk fel a landolás utáni mindenkori teendővel: Erik zászlajának kitűzésével. Igen, ez ama híres lobogó: éjkék mezőben csukott száj! Hja, a mi időnkben még adtak az ilyesmire... A szél csattogtatja fölöttünk a vásznat, mögöttünk tornyosul a *Néma Keselyűr*, lábunk előtt egy ismeretlen világ, s közben izzón szórja sugarát a Randa Ceti!... Hát akad manapság efféle felemelő pillanat?!...

A kapitány lemondóan legyintett, és egy hosszú korty meteorborral öblítette le keserűségét. Híresen nagy keserűsége volt, főként, mikor a világ jelenkori állapotát összevetette ifjúsága boldog éveivel. Márpedig most összevetette.

– Nos, ami az ismereten világot illeti, már-már arra a megnyugtató nézetre jutottam, hogy a Hallgatagot ez egyszer cserbenhagyta híres szimata. Az egyhangú domborzaton – ha egyáltalán helytálló lehet a "domborzat" szó egy biliárdgolyó esetében – semmi nem mozdult; tekintetünk szabadon kalandozhatott a látóhatár ívéig, mindenütt szívet-lelket gyönyörködtető unalom honolt.

Gondolom, már sejtitek, hogy ez csupán az első pillanatok csalóka benyomása volt. Míg ugyanis én e szívmengető monotónián legeltettem a szemem, Erik – rendes szokása szerint – felfedezett valamit. Ő már csak ilyen. Maga mellé intett, és együtt vizsgáltuk a talajt borító, mintegy fél méter átmérőjű, terepszínű foltokat; afféle pacnikat. Olybá tűnt, mint valami kozmikus skarlát, amit az egész bolygó megkapott.

Tüzetesebb megfigyelés után megállapíthattuk, hogy a foltok enyhén domborúak, középen hozzávetőleg 4-5 centiméter vastagságúak, s fokozatosan ellapulnak a peremük felé. Ennél tüzetesebb vizsgálódásra pillanatnyilag nem került sor, mert mikor Erik mintát akart venni az egyik pacniból, az gyorsan odébb húzódott. Ugyanígy járt a többivel is: ha lépett egyet, a pacnik ugyanannyit kúsztak hátrafelé. Hamarosan tekintélyes pacnimentes tisztás alakult ki körülöttünk.

Kísérletképpen a *Néma Keselyűr* felé indultunk. A pacnik, ügyelve a távolságra, követtek. Az a határozott benyomásom támadt, hogy e fura alakzatok érdeklődve szemlélnek bennünket. Mikor ezt megemlítettem Eriknek, csak ennyit mondott közismert szükszavúságával:

– Hm!

És én ismertem már annyira, hogy tudjam, ez annyit jelent: ő már reges-rég észrevette.

Serény felfedező munkával teltek a következő hetek. Ennek során fény derült a pacnik kilétére is; ezek a bolygón a magasabban szervezett élet egyetlen formáját képviselő organizmusok fejlett intellektussal rendelkező lényeknek bizonyultak!

Persze ne gondoljatok valami észkombájnokra; értelmes lények voltak a maguk pacniszerű módján, ami önmagában sem lebecsülendő egy ilyen kopár égitesten. Arra azonban, hogy mire lettek volna képesek szerencsésebb életkörülmények között, magatok is következtethettek kalandunk további alakulásából.

Értelmük legfényesebb bizonyítéka, egyúttal kultúrájuk egyetlen terméke: társadalmi berendezkedésük volt. A tekintély kérdésének eldöntését – mely szükségszerűen minden működőképes közösségi szervezet alapja – a pacnik nem hagyták holmi csalóka vagy felületes benyomásokra, mint például a

gazdagság, életkor, rokoni kapcsolatok, kinevezés, netán fizikai erő; nem, az élvezett tekintély mértékét vitathatatlan objektív tényező határozta meg: az egyed alapterületének és magasságának a hányadosa. Testi felépítésük és hasonlóan földhözragadt hagyományaik arra ösztönözték őket, hogy igyekezzenek minél szélesebbek és laposabbak lenni. A lehető legnagyobb érték elérésének az érdekében végrehajtott különféle társulásoknak is szemtanúi lehettünk, amikor is több pacni egyetlen alakzattá olvadt össze. Ezt az akciót a mi fogalmaink szerint tisztességtelen előnyszerzésnek minősíthetnénk, ám tekintettel nyíltságára és arra, hogy más pacnik előtt is nyitva állt ez az út – legalábbis elméletileg –, nem lehet csalásnak nevezni. Mint ahogy a pacnik sem tekintették annak: az újonnan létrejött szuperpacni nyomban a hierarchia élére rukkolt.

Társadalmi érintkezéseik, kapcsolataik részletei valószínűleg örökre homályban maradnak az emberi elme számára. Képtelenek voltunk felfedezni azokat az összefüggéseket, amelyek alapjáraton létrejönnek a pacnitársulások, a tényezőket, amelyek meghatározzák e fúzió gyakoriságát, valamint hogy hány és milyen méltóságú pacni alkot közösséget. Márpedig nyilvánvalóan léteztek efféle korlátok, hiszen ellenkező esetben semmi elvi akadály nem lett volna annak, hogy a bolygó valamennyi lakója egyetlen óriást alkosson – ettől az ötlettől viszont kifejezetten viszolyogtak.

Mondom, ezek titokzatos erők maradtak számunkra, miként a társadalmi változások leglényegesebb mozgatórugója is: hogy miféle előnyökkel jár az általános tisztelet kivívása. S bár akkoriban már hosszan elbeszélgettünk némelyik pacnival (vagy pacnikollektívával – ezt nem mindig lehetett egyértelműen eldönteni), válaszaik semmivel nem vittek közelebb a megoldáshoz. Gyaníthatóan nem is értették a kérdés felvetését, oly nyilvánvaló volt számukra a helyzet.

– Azért kell törekedni a tekintélyes szélességre és a tiszteletreméltó alacsonyagra, mert a legpacnibbakk közel járnak az Ideális Lapossághoz. Az pedig a legáldásosabb állapot; de hiszen ezt mindenki tudja! Ez a világ alaptétele! – mondogatták értetlenül.

Egy dologban bizonyosak lehetünk: világszemléletük és sajátos értékrendjük alapján mi csakis ranglétrájuk legalján foglalhattunk helyet, tekintettel túlnyomórészt függőleges kiterjedésünkre. Ám legnagyobb meglepetésünkre ezt nemhogy soha nem éreztették velünk, de olyan előzékenységről és segítőkészségről tettek tanúbizonyságot, amilyent – és az azóta eltelt évtizedek tapasztalatai csak megerősítik ezt a véleményt – éppen értelmes lényektől lehet a legkevésbé elvárni! Kőzet- és gázmintákat vettek nekünk, elhelyezték mérőműszereinket, előzékenyen kezünk ügyébe ragozták a tárgyakat, lesték minden kívánságunkat, egyáltalán, udvarias és

szórakoztató házigazdának bizonyultak, amit nagy meglepéssel nyugtáztam az Erikkel töltött szófukar évek után.

Két hónap telhetett el; tulajdonképpen mindent felderítettünk, amire csak mód lehet egy efféle bolygón. Kivéve a már említett társadalmi jelenségeket. Arra nem volt mód. Mégis egyre húztuk, halasztottuk a távozás pillanatát. Még Erik is – noha rá igazán nem ez volt a jellemző – boldog semmittevésével ünnepelte az úrvándoroknak oly ritkán megadatott nyugalmat.

S míg erőlködve kerestünk ürügyet ürügy után, hogy kellő súllyal indokolhassuk maradásunkat, egy reggel valódi Felfedeznivaló körvonalai bontakoztak ki a láthatáron!

Hiszen létezhet-e rendkívülibb jelenség a pacnik világában, egy magasra tornyosuló tárgynál?! Ne is töprengjete a válaszon, elárulom: nem létezhet.

– Megnézzük! – döntött Erik, de ha történetesen másként határoz, akkor sem kerülhettük volna el a találkozást: a különös tárgy gyors iramban közeledett felénk. Széles, tömzsi kerekeken gördülő, pacnimeghajtású fémszerkezet állapodott meg előttünk. Műszereink mutatói vadul kilengtek; soha nem tapasztalt pacnisűrűséget mérhettünk! A szerkezet fő részét egy tükörsima felületű talapzat és az innen kiinduló függőleges traverzek által felfüggesztett, hasonló kidolgozású felső egység alkotta. Olykor egy-egy szisszenő gőzoszlop tört elő a gépezetből vagy a körös-körül elhelyezett, egymással és a központi résszel csövekkel összekötött kisebb építményekből.

Számtalan kimondatlan kérdés rajzolt bennünk, de nem volt időnk akár csak egyet is megfogalmazni: egy tiszteletre méltóan terjedelmes, és felettebb lapos pacnitól kimerítő felvilágosítást kaptunk:

– Szerencsétlen sorsú testvéreink, kiket élére állított a végzet! Kultúránk sok csodálatos termékét megismerhettétek már, de a legcsodálatosabbat ez idáig még nem. Ennek az a magyarázata, hogy itt tartózkodásotok ideje alatt készítettük el, alapterületemre mondom, eddig nem is létezett. Meglepetésnek szántuk, és máris örömmel állapíthatjuk meg, hogy szándékunk sikerrel járt. Pedig az igazi meglepetés csak most következik! Üljetek oda! – biztatta a pacni Eriket.

(Az "ülni" igét kifejezetten-a mi kedvünkért találták ki; ez is készségességüket bizonyítja. Ok ilyen testhelyzetet nem használak, vagy, ha úgy tetszik, nem ismertek másmilyent, így fölösleges volt megkülönböztetniük egyéb pozitívumuktól.)

Erik helyet foglalt a szerkezet talapzatán, miközben lopva a berendezést vizsgálta.

– Szánalmas életű barátaink! – szónokolt a pacni. – Nem nézhettük könnyen szörnyű szenvedéseiteket. Minő kegyetlen sors e visszataszító, minden józan okoskodást meghazudtoló alakban tengődni! S ha még csak a

szemet rettentené el iszonyú látványával!... De minden elképzelhető mértéket meghaladhat az a kín, amit a természetellenesen magasra tolodott súlypont okoz a közlekedés során, miközben kénytelenek vagytok minden idegszálatokkal aggódva ügyelni testetek kényes egyensúlyára! És ekképp hordozni nyomasztó teherként a puff állandó veszélyét!

(Természetesen a "puff" kifejezést is nekünk köszönhették. Egy alkalommal Erik megcsúszott és elesett, ettől kezdve a "puff" nagyjából a zuhanás megfelelője lett a pacni nyelvben. Legfeljebb az lehet gyanús, hogy számukra a mi felderítőkhöz méltó, döngő lépteink is "puff"-ot jelentettek...)

– Az eddigiekben is mindent elkövettünk, hogy csökkentsük a lehetséges veszélyhelyzeteket, hogy ne tegyétek ki magatokat fölöslegesen a gravitációs erők vak játékának. De jól tudjuk, eljön az idő; mikor eltávoztok közülünk, s óvó gondoskodásunk nem segít majd át a szükségszerűen újra és újra felbukkanó kritikus pillanatokon. Mi erre az időre is gondoltunk, mikor megalkottuk e masinát, mely egyszer s mindenkorra egészségessé és stabillá teszi nyomorult és felettébb rút konstrukciótokat!

A pacni – úgy tűnt, már amennyire ezt egy pacninál tudni lehet – felnézett. Erik követte a tekintetét, és beléhasított a felismerés.

– Hiszen ez egy gözkalapács! – ordította, és leugrott a talapzatról, melyre ebben a pillanatban dörrenve csapott le az addig magasban függő tömeg, a pacnik örömkialtásától kísérve:

– Puff!

Erik rémülten rohant a *Néma Keselyűrhöz*, bevágta magát a pilótaülésbe, és soha többé nem szagolt a Randa Cetinek még a környékére sem...

Twegg kapitány magába döntötte a meteorbor maradékát, ily módon is jelezve a történet végét. Az áhítatos csendet egy pilótanövendék félénk kérdése törte meg:

– És ön, kapitány? Ön mit tett?

Twegg kapitány lefelé fordította a boroskancsót, és tűnődve nézegette az edény szájánál lassan összegyűlő cseppet.

– Én? – mondta végül komoran; – Én készítettem elő a startra a *Néma Keselyűrt*.

Az órájára pillantott.

– Nocsak, hogy repül az idő! Nemsokára itt az éjfél! Eredj, fiú, hozz bort!

Érdemes megjegyezni, hogy Twegg kapitány feltűnően köpcös termetéről is nevezetes volt. Úgy emlegették, mint a világegyetem, legalacsonyabb és legszélesebb csillaghajó-kapitányát...

Egy memóriakártya Hallgatag Erik elektronikus jegyzetömbjéből
110.

"MENNYI SOPÁNKODÁST HALLOTTAM A VILÁG.
LEGELDUGOTTABB SZEGLETÉBEN IS ARRÓL, HOGY A
TUDÓSÓKNAK MÉG NEM SIKERÜLT KIFOGNIUK AZ ÖREGEDÉS ÉS
A HALÁL MECHANIZMUSÁN...

DE HISZEN EZ SZERENCSE! VALÓBAN NAGY SZERENCSE!
KÜLÖNBEN EZEK A TUDÓSOK, VALAMINT NÉMELY
POLITIKUSOK ÖRÖKKÉ ÉLNEÉNEK. LIDÉRCES VOLNA!"

A TRÉFAMESTER

A víg kedélyű idegennek már a legelső tréfája is harsány kacajt fakasztott a saját ajkán.

– Fel a kezekkel! – kiáltotta, amint berontott a Hétc sillagos Űrvándorba. Nyomatéku előreszegezte revolverét, és célba vette a legközelebb ülő homlokát. Az sem csillapította le, hogy valamennyi jelenlévő engedelmesen felemelte a kezét – akadt, aki a pohárral együtt –; ujjja megfeszült a ravaszon, és a következő pillanatban meg is rántotta!

A vendégsereg riadt kiáltással hátrahőkölt – aztán csak az idegen harsány hahotázása hallatszott, továbbá a vízcseppek kopogása a fémes padlón, amint alácsepegett Totterfrotter nyugalmazott admirális tiszteletre méltóan ősz és meglehetősen csatakos fejről.

– Ez bejött! Nagyon bejött! – nevetett el-elakadó lélegzettel az ismeretlen, és elgyengülve egy székre roskadt: Vízpisztolyából egy sorozatot eresztett a levegőbe. – Micsoda pompás vicc, hát nem?!

– Az – mondta komoran Totterfrotter admirális, és anélkül hogy akár csak az arcát is megtörölte volna, kivonult a teremből.

– Nahát! – nézett utána csodálkozva a mókáskedvű fickó. – A vén csataló nem érti a tréfát! Pedig ha valakinek, neki aztán kellene emlékeznie a híres tréfamesterekre!

Főnök, egy kupicával a hétc sillagosból!... Köszönöm... Kapja el, a fizetség!

Az egykori tréfamesterek méltó utóda egy fémpénzt hajított a Főnök felé, aki – hála több éven át csiszolt gyakorlatának – ügyesen elkapta azt, és zsebre vágta. Megszokhatta; mindenféle rossz modorú népek megfordultak már a Hétc sillagos Űrvándorban.

Ám a jövevény túltett valamennyin! Csakhamar bűzös fekete füst gomolygott elő a Főnök kötényéből, ellenállhatatlan jókedvre ingerelve a tettest, s megfékezhetetlen köhögésre a többieket.

A Főnök, mint mindig, barátságosan vigyorgott, bár ezúttal kicsit kényszeredetre sikerült a mosolya. Nem volt újdonság a számára, hogy némelyik vendégnek egészen furcsa hóbortjai vannak. "Sebaj – vigasztalta magát –, ennek a derék lóköetőnek például fogalma sincs arról, hogy csak háromcsillagosat iszik hétszillagos helyett, és bármilyen, különös is, szó nélkül ki fogja fizetni az utóbbi árát! Legalább hadd szórakozzon egy kicsit..."

– Bizony – folytatta a viccelődő fiatalember, amikor úgy ahogy szertefoszlott a füst –, áldott emlékű szakás volt egykor tréfamestert szerződtetni a hosszújاراتú úrhajókra! Kezdetben ugyan pszichológusokat alkalmaztak, hogy biztosítsák a legénység megfelelő hangulatát; de kérdem én, és ezt kérdezték mások is, hogyan is lennének alkalmasak erre a hősi feladatra azok a tudálékos savanyúvendélek?! A tapasztalat egyébként az volt, hogy elsőként éppen őket kellett kezelésbe venni... Nos, attól kezdve hivatásos tréfamesterek biztosították az örökös jókedvet, volt is dal, móka, kacagás, szinte észrevétlenül roppent el tíz-húsz esztendő!

Hej, azok a régi tréfamesterek sosem fogytak ki az ötletekből! Pedig keserves és megerőltető szolgálat volt az övék, mi sem bizonyítja, jobban, mint hogy a hazatérő expedíciók veszteséglistáján szinte kivétel nélkül ott szerepelt a tréfamesterük neve is. Egyetlen ismert esetben alakult csak másképpen a dolog, akkor a tréfamester volt az egyedüli túlélő. Így aztán, mindent összevetve, ha élceik száma nem is, de a dicső múltra visszatekintő céh létszáma egyre csökkent, s manapság... Hát igen, előbb-utóbb úgysis be kell vallani: én vagyok az utolsó tréfamester! Kérem, tartózkodjanak a heves ünnepléstől; bevallom, én vagyok a világszerte híres Alessandro!... Nos, az, hogy maguk történetesen nem ismerik a nevemet, nyilván csak a véletlenek különös összjátéka, és sajnos igen rossz fényt vet a jelenlévőkre, mindazonáltal a hírességemen mit sem változtat. De semmi baj, itt az alkalom, hogy kiköszörüljék a csorbát; elvégre most már maguk is ismernek. Egyszer még hálásak lesznek érte!

Jelenleg ugyebár, egyedülálló helyzetemből is következően, én vagyok a tréfamesterek eleje. Minden kornak megvan a maga tréfacsinálója. És felettébb el fognak csodálkozni, ha elárulom, kibem tisztelhetjük minden idők legnagyobb tréfamesterét!

Feltételezem, hogy hallottak már Jeff Fufrunokról... Nem? Az bizony nagy kár, mert legendás alakja a hecc művészetének! Ám a legnagyobb mégsem ő, hanem – Hallgatag Erik! És rögvest rá is térek, miért éppen reá adom a

voksomat.

Hallgatag Erik akkoriban még a kereskedelmi flotta bázistelepítő szolgálatánál működött, vagyis gyakorta kellett a parancsnoksága alatt álló hatalmas úrhajóval, a BATAHO-val (Bázisalapítási Tartozékok és egyéb Hóbelevanc) a civilizált világ határait repülnie. Ezekre az utakra szerződtette Fufrunek mestert.

Jeff Fufrunek fáradhatatlanul folytatta áldásos tevékenységét, művészetének teljes tárházát felsorakoztatva a legénység szórakoztatására. Többek között volt egy olyan közkedvelt produkciója, aminek a bemutatásához szükségem van egy karórára... Például az önére, ezredes úr! Látom, a legújabb típus, ébresztés után a kávé is megfőzi. Ugye, ez az? Nagyszerű, akkor éppen megfelel. Köszönöm. Fufrunek mester a következőképp járt el: az órát az asztalra helyezte; pontosan az itt látható módon. Majd elővett egy ugyanilyen kis kalapácsot... Tessék csak, meg lehet vizsgálni, nincsen benne semmi csalás, valódi kalapács, mint ahogy ez meg valódi óra. Azután pedig... na, még egy kicsit... úgy... szóval, azután ilyen apró darabkákra zúzta az órát a kalapáccsal, mint én tettem most. Megnézhetik bátran, nincs egy mákszemnyi csalás sem benne. Mi, tréfamesterek nem szorulunk semmiféle mesterkedésre... Parancsoljon, ezredes úr, az órája! Fufrunek is mindig becsületesen visszaszolgáltatta a kelléket.

– És most hogyan varázsolja újból egészsé? – kíváncsiskodott az ezredes.

– Ön ismeri az esetet, ezredes úr? Nem? Érdekes... mivelhogy Fufrunekről is megkérdezték ugyanezt. De kérem, ne dobálóddzon ilyen avítt fogalmakkal, mint a varázslat. Manapság mindent meg lehet magyarázni tudományos módon. Az ön órája például azért került ilyen állapotba, mert a kalapács kívülről érkező nyomatóka erősebbnek bizonyult az órát összetartó erőknél.

– Most már igazán kíváncsi vagyok, miként lesz újra órám! – kuncogott izgatottan a várakozástól az ezredes.

– Hogy pontosan idézzem a halhatatlan Fufrunek mester szavait: vásárol egyet. Mint mondtam, én tréfamester vagyok, nem holmi kis bűvész!... Na, ezen például sokat nevettek a BATAHO matrózai...

A kirobbanó nevetés megreszkettette a Hétcskillagos Űrvándor falait. Egyesek az asztalt, mások a tréfamester hátát csapkodták széles jókedvükben. Csak az óra tulajdonosa nem vett részt az ünneplésben; összekotorta a szerkezet morzsáit, és kicsinyes módon átkozódva elrohant. Ettől aztán még magasabbra csapott az általános jókedv.

– Micsoda sőtlan alak! – derültek rajta. – Ilyen kitűnő tréfa igazán megér egy karórárt!

– Az ilyenek miatt nem részesültek soha illő megbecsülésben a tréfamesterek – legyintett szomorúan Alessandro, az utolsó tréfamester. – Bár

akadnak emelkedettebb lelkek, akik megbecsülik a művészetet. Egy Woung Quurren-i rajongóm például egy valódi helybéli szivarral ajándékozott meg... Íme!

A szép számban egybegyűlt hallgatóság megilletődve nézegette a híres-neves szivart; többségük még soha nem látott efféle becses jószágot.

– Bizonyára tudják, hogy ez a kecses rudacska a Woung Quurren-i felsőbb körök varázsos hatású élvezeti szere, a magunkfajta közönséges halandók áldalában még messziről sem csodálhatják... Ezúttal azonban úgy adódott, hogy valakinek nagy szerencsét hozott a mai nap! Én ugyanis – nem dohányzom. Ezt a Woung-szivart pedig felajánlom a legkiválóbbnak a jelenlévők közül! Egy pillanat, uraim, mellőzzék a tumultuózus jeleneteket! Hogy ne essünk az elfogultság rút hibájába, kérem, jelentkezzen a legmagasabb rangú vendég – őt illeti e drágaság!

– Totterfrotter admirális az imént távozott; sőt, őszinte sajnálatunkra, néhány perce hagyott magunkra Kronomán ezredes úr is – jegyezte meg reménykedve egy kapitány. Végül azonban egy tartalékos őrnagy kaparintotta meg az áhított kincset.

A tréfamester ünnepélyesen átnyújtotta a Woung-szivart, és előzékenyen tüzet adott.

A tartalékos őrnagy átszellemlőn eregette a füstöt, még a szeme is könnybe lábadt. Csípte a füst. Általános irigykedés kísérte ténykedését, s ez a körülmény még rátartibbá tette.

– Mennyei! – sóhajtotta egy-egy szippantás között: – Felséges! Micsoda gyönyörűség!

A boldogságteli szivarozásnak fülsiketítő dörrenés vetett véget; s még sokáig zengett a harsogó kacagás azután is, hogy az őrnagy kormos képpel, a robbanástól megtépett ruhában, és zavarában még mindig ujjai között morzsolgatva a szivar füstölgő roncsát, elrohant.

– Nos, ez a tréfa is Fufrunek mester kedvelt mutatványai közé tartozott! – kiabálta túl a hangzavart Alessandro, s az események szellemes összekapcsolása újabb nevetéshullámot keltett.

Csak a Főnök figyelte mind komorabban a tréfamester tevékenységét, ami által gyors egymásutánban már a harmadik rangos vendégét veszttette el.

– Mindez persze csak némi ízelítő Jeff Fufrunek repertoárjából – folytatta az elbeszélést Alessandro. – Sok derűs pillanatot szerzett azzal is, hogy kézi gravitronjával rendszeresen kitáncoltatta a széket Hallgatag Erik alól, mikor helyet akart foglalni a navigációs helyzetértékeléshez.

Ebben a pillanatban a Főnök sötét gondolataiba merülve egy székre zötytyent. Teste alsó felével már túljutott azon a bizonyos ponton, ahonnan többé nem lehet visszafordítani a dolgokat, amikor a szék zörögve hátrébb

szánkázott, és a Főnök elterült a padlón. Szívből jövő örömet szerzett ezzel a társaságnak.

– Valahogy így csinálta Fufrunek mester is – magyarázta vidáman Alessandro, és eltette a gravitront. – Azon pedig egyenesen betegre nevték magukat, mikor egy alkalommal bűzbombát hajított a levegőregeneráló fűvócsatornájába, s midőn a legénység a zsilipkamrákba és a raktárakba tolongott, hogy szakfandert öltsenek, kiderült, előzőleg valamennyi úrruha oxigénpalackjából kieresztette a gázt! Egyet kivéve, de az már rajta volt.

A Hétc sillagos Úrvándorban is dörgő nevetés jutalmazta a nagyszabású életet. Alessandro szerényen mosolygott, és csendre intette hallgatóit.

– Uraim, mindezeket az apróságokat csak azért említettem, hogy jelezzem: Fufrunek mester művésze volt a szakmának, s hogy ennek fényében kellőképp tudják értékelni Hallgatag Erik mókáját!

Kevéssel azután, hogy felépültek a bűzbombás eset kapcsán gyengélkedők, hallgatag Erik az irányítópult mellé invitálta derék tréfamesterét.

– Kedves mester, életünk boldogítója! – kezdte tisztelettudóan Erik. – A minapi pompás multság után megbocsáthatatlan mulasztásomra döbbsentem rá: mester, ön örökkön-örökké szolgálatban van! Szerény jóvátételképpen meghívom egy reflexjátékra. Hiszen tudja, szolgálati úton vagyunk; különb ajándékkal egyelőre nem tudok kedveskedni. De biztosíthatom, amennyiben győz, úgy felemelő élményben lesz része!

Mint az köztudott, a parancsnokkal reflexpróbát játszani a legkitűnőbb figyelmességek közé tartozik. Jeff Fufrunekot ezenkívül a szakmai büszkeség is sarkallta; az állandó készenlélet igénylő mesterség űzése közben ugyanis hihetetlenül kiélesednek a tréfamesterek érzékei, reflexeik mérhetetlenül felgyorsulnak. Ahogy a közhiedelem tartja, annál inkább, minél kiválóbb a tréfamester.

Így aztán Fufrunek érthető örömmel és meghatottsággal telepedett le a pult egyik oldalán, míg Hallgatag Erik átellenben álldogált. A szabályok által előírt mozdulatlansággal hallgatták az automata döntnök visszazámlálását, tekintetük mereven tapadt a győztes kilétét eldönteni hivatott nyomógombra.

–... három... kettő... egy... zéró!

Szemképráztató gyorsasággal lendült előre Fufrunek mester keze, s mielőtt Hallgatag Erik akár csak megmozdíthatta volna a magáét – bár egyes források szerint egyáltalán nem is emelte! –, már meg is nyomta a gombot.

– Hát ezért mondom, hogy Hallgatag Erik a legkülönb minden tréfamester közül: mert műkedvelő léteére magát a kitűnő Jeff Fufrunekot is megviccelte!

Hogy mi volt ebben a vicc? Az a gomb – a katapult indítógombja volt!

És azt tudják, mik voltak Fufrunek mester utolsó szavai, mielőtt végképp elhagyta volna a BATAHÓ-t?...

Erről jut eszembe, Alessandro mester – vágott közbe a Főnök. – Nem volna kedve egy reflexpróbához? Elvégre, ha úgy vesszük, én vagyok a Hétszögű Úrvándor parancsnoka, és ön igazán rászolgált erre a szerény jutalomra!

– Hálásan köszönöm a megtiszteltetést – pattant fel magabiztosan az utolsó tréfamester.

– Parancsoljon, foglaljon helyet a bárpultnál... én ideállok a pult túloldalára... Nos, idézzük fel Hallgató Erik és Jeff Fufrunek vetélkedőjét, és nevezzük ki ezt a piros kapcsolót ama bizonyos gombnak!

Alessandro jóízűen felkacagott.

– A helyzet olyan kísértetiesen hasonló, hogy ha történetesen nem egy fogadóban lennénk, hanem egy úrhajón, azt gondolnám, katapulttal óhajt kitessékelnünk!... Kezdhetjük, parancsnok úr!

Egy öreg mixerautomatára bízták a döntő szerepkört, aki tőle telhetően igyekezett is megfelelni a kitüntető bizalomnak:

– Három kanál... két kanál... egy kanál... kész!

Alessandro keze fotonpörölyként csapott le a nyomógombra. A Főnök elismerően biccentett, és így szólt:

– Nem árt, ha tudja: a Hétszögű Úrvándor sokáig szolgált bázisfelépítő anyahajóként a kereskedelmi flottában!

Időközben Alessandrónak csak annyi ideje maradt, hogy észlelje, miként nyílik meg feje fölött a mennyezet, s már süvített is kifelé az így támadt résen. Végső kiáltása még sokáig visszhangzott a jelenlévők fülében:

– Szavamra, jó vicc!

A Főnök rábólintott, és a vendégsereghez fordult.

– Úgy van. Pontosan így hangzottak Jeff Fufrunek utolsó szavai!

Majd némi gondterhelt tünődés után hozzáfűzte:

– Ezek szerint most én vagyok az utolsó tréfamester?!

Egy memóriakártya Hallgató Erik elektronikus jegyzetömbjéből
111.

"A VILÁG EZERNYI MEGLEPETÉST TARTOGAT.

CSAKHOGY: AMI ITT KÜLÖNÖSNEK HAT, AZ AMOTT TELJESEN
MEGSZOKOTT. HIÁBA, A VILÁG – MERŐ UNALOM!"

KIS MENDÉK HALLGATÓ ERIKRŐL ÉS MÁS HÍRESZTELÉSEK

DÖNTŐ FORDULAT

– Ördögös szerkezet! – állapította meg a sokadik próbálkozás után az Első krottei.

– Ha egyáltalán ez az az ajtó! – bizalmatlankodott a Második krottei.

– Ha pedig ez az, akkor szándékosan akarnak megszegyeníteni bennünket!

– A Harmadik egyáltalán nem rejtette véka alá, hogy bármilyen gonosztságot hajlandó feltételezni a földiekről.

Ez mindenképpen igen kínos feltételezés volt, mivel e háromtagú delegáció tárgyalásai jelentették az utolsó esélyt a Föld és Krotte között fenyegető háború elhárítására. Ha pedig azt tekintjük, hogy a Krotte minden szempontból fölényben érezhette magát, nyilvánvaló, hogy ez az esély – a Föld utolsó esélye volt.

Ilyenkor, mint mondják, minden apróságnak jelentősége lehet. Például annak is, hogy a krottei küldöttség már negyedórája toporgott a mellékhelyiség előtt, mert a legkorszerűbb módszerekkel sem sikerült kinyitniuk az ajtót.

– Lehet, hogy valami csapda – tűnődött a Harmadik krottei.

– Akkor ezek még tisztességes csapdát sem tudnak készíteni! – csattant fel az Első. – Vagy ön beszél ostobaságot, miniszter úr. Miféle csapda az, amelyikbe nem lehet bejutni?!

– Egészen rafinált csapda – dörmögte a Második.

– Legyünk jóhiszeműek – vélte az Első. – Elvégre ez az utolsó esélyük!

– Nekünk is! – jajdult fel keservesen a Harmadik.

– Lehet, hogy nekik egészen másmilyen az anyagcseréjük? – fontolgatta a Második.

– Egyelőre csakis a sajátom érdekel! – torkolta le ingerülten az Első. – Szedjük össze magunkat, uraim! Mi itt a Krottét képviseljük! Kezdjük tehát előlről, koncentráljunk!... Mozgósítsuk valamennyi érzékszervünket!... Kész? Akkor rajta! Működhet-e fotocellával ez az átkozott zárszerkezet?

– Nem, tábornok úr! – jelentette némi feszült figyelés után a Harmadik. – Elektromágneses mező nyomát csupán egy helyütt észlelem, nevezetesen az itt látható primitív áramkör megszakító térségében, ami feltehetőleg a helyiség belső optikai rendszerével áll kapcsolatban... Tiszta középkor!

– Nem minősítést kérek, miniszter úr, hanem tényeket! Hőkapcsolás?

– Kizárt – válaszolta tömören a Második.

– Most nem rólunk van szó, tartományi főnök úr, hanem a zárberendezés lehetséges működési elvéről!

– Hőkapcsolás kizárt. Egyébként önnek is van infravörös szeme, tábornokúr!

– Kérem, ragaszkodjunk a tényekhez!
– Ha egyszer tényleg van!
– Atomenergia szóba jöhet? Én, melleleg, nem érzékelem.
– Sugárzás csak nyomokban fordul elő – közölte a Harmadik.
– És ha a földiek berendezései mégis képesek felhasználni?
– Lehetetlen. De tegyük fel, hogy mégis, ez esetben viszont koncentrált volna a sugárzás.

– Következtetés?
– Nem nyilvánvaló?!
– Tasuk be a formákat, kérem!
– Atomerő kizárt.
– Hagyjuk a kizártságot – nyöszörögte az Első.
– És a formák?
– A körülményekhez is alkalmazkodni kell, miniszter úr!
– Én már nem sokáig tudok – préselte ki a szavakat a Második.
– Figyelem! Egy földi közeledik! – intette hirtelen társait a Harmadik.
– Mint a vaddisznók – morogta az Első, ha nem is egészen így, hanem a vaddisznó krottei megfelelőjével. A Krottén természetesen ez az állat is sokkal nagyobb és vaddisznóbb.

Hamarosan emberi fül számára is hallhatóvá erősödtek azok a rezgések, amelyeket a krotteiek érzékeny hallószerve oly messziről felfogott. A három követ igyekezett méltóságteljes pózba vágni magát, de érezték, és már csak egy utolsó, reménytelenül hősies erőfeszítés. Bármennyire kilátástalan is a helyzet, egy igazi krottei ennyit mindig kicsikar magából. Hát még három.

Hallgatag Erik azonban csupán egy fegyelmezetlen földi volt, és nem sokat adott az efféle külsőségekre. Kétségbeesett futását meg sem szakítva kikerülte a magas rangú delegációt, feltépte az ajtót, és eltűnt a helyiség hívogató mélyén. A krotteiek kővé meredten bámultak utána, s azután is nehezen tértek magukhoz, hogy Hallgatag Erik távoztában odabiccentett nekik, és könnyed lépteinek legparányibb rezgései is végképp elültek.

– Láttátok ti is azt, amit én?! – szakította ki magát a sokk bénító hatásából az Első.

– Hihetetlen! – a Másodiknak már csak ennyire futotta az erejéből.
– Béke! Béke bármi áron! – ismételtette sápadtan a Harmadik. – Öngyilkosság háborúba keveredni velük!

A három krottei lenyűgözve vizsgálta a zárat.
– Ez ám az automatika! – suttogta őszinte tisztelettel az Első.
– Bámulatos lelemény! – tódította a Második.
– És még hány ilyen felfedezés lehet a birtokukban! – intette további óvatosságra társait a Harmadik.

– Nem tudok betelni vele – vallotta be az első. – Szóval lenyomom ezt a kallantyút... és automatikusan kinyílik az ajtó!... Megint lenyomom... és becsukódik! Univerzális szerkezet! Kísínasok vagyunk a földiekhez képest! És jövetelek célját is elfeledve, még sokáig rángatták a kilincset...

Hát így mentette meg a Földet Hallgatag Erik. Igaz, soha nem szerzett tudomást róla. De ez a nagy egyéniségek sajátja: még véletlenül is halhatatlant cselekszenek!

HALLGATAG ERIK ÉS AZ INTELLIGENS SZÚNYOG

– Nahát! Ez fantasztikus!
– Zzzzümmm!
– Én Hallgatag Erik vagyok.
– Zzzzümmm!
– Mondom: Hall-ga-tag E-rik!
– Zzzzümmm!
– Ember vagyok. Homo sapiens.
– AUU!... Én... én... AGYONÜTÖTTEM!... Persze... Végére is...
Miért csípett meg? Hát tesz ilyet értelmes lény?! Úgy kellett neki!

EGY ÉS MÁS A NÉPSZERŰSÉGRŐL, VALAMINT AZ INKOGNITÓRÓL

Erik akkoriban már népszerűsége csúcán járt, vagy legalábbis igen közel hozzá. Elég annyi, hogy lassanként még a legeldugottabb kikötőkben sem mert leszállni, mert megpillantva a legendás úrhajót, a *Néma Keselyűrt* nyomban körülvette boldog-boldogtalan, ha másért nem, hát hogy jó egészséget kívánjanak Hallgatag Eriknek. De ha sűrű egymásutánban több ezerszer is elhangzik ez a jókívánság, abba akár bele is lehet betegedni! Így aztán könnyű elképzelni, mi zaklatásban volt része Hallgatag Eriknek, mikor az összesereglettek egy része valamiféle mindenható fórumnak tekintette, akinek csak egy szavába kerül, hogy elintézzé ügyes-bajos dolgaikat...

Az is csak ideig-óráig segített, ha Eriknek sikerült kitérnie az üdvözlésére sietők elől, mert amint megszállt valamelyik fogadóban – néhol szállodának is hívják az ilyesféle intézményt –, annak híre tüstént elterjedt szélteben-hosszában, és az izgatott tömeg szabályszerű rohamot intézett a nevezett épület ellen!

Hiába, a népszerűségnek akadnak kínos oldalai is. És különösen kínos, hogy Hallgatag Erik természeténél fogva zárkózott és magánykedvelő volt már akkor is.

Hogy megszabaduljon közkedveltsége nyomasztó terheitől, elhatározta, ezentúl álnéven fog utazni. Végül is ehhez csak egy testhezálló álnévre van szükség, bármilyen más megoldás sokkal költségesebb volna!

Az ám – de miféle név legyen az?!

Nem lehet jellegtelenül köznap, s nem csupán az önbecsülés okán – bár az sem mellékes szempont – de olyanok a népek, hogy a mindennapos nevet hajlamosak azonosnak tekinteni a viselőjével. S ha úgy fordul a sors – mert azért arra is volt már példa –, hogy fel kell fednie magát, ugyan ki hinné el, hogy ő valóban ama Hallgatag Erik?!

Ha ismerősen csengő nevet választ, az kétségtelenül a sajátjához hasonló bonyodalmakhoz vezet. Erik tudatában volt annak, hogy nem a személye, hanem hírességének a ténye vonzza az érdeklődőket.

Vagyis: a hivatását megfelelően betöltő álnév legyen sajátos, de véletlenül se hasonlítson más, különös nevekhez, inkább legyen kicsit érthetetlen, mint könnyen félreérthető.

A *Néma Keselyűr* fedélzeti számítógépét alaposan próbára tette a feladat, csak úgy pattogtak a szikrák a nyomtatott áramkörök között, s csaknem elvétette a soron következő úticél, a Prais-3 koordinátáit a feszült gondolkozás közepette. Végül azonban mindketten kielégítő megoldáshoz jutottak: Erik elégedetten ízlelgette vadonatúj álnevét, a számítógép pedig boldogan törölte memóriájából a feladványnak még a nyomát is, míg műveleti egysége a Prais-3 éjszakai oldalára történő leszállás kényes manőverével foglalkozott.

Mivel késő éjjel azon a vidéken is mérsékelt a forgalom, Hallgatag Erik egy kisebb sétát is megkockáztatott a városban, már csak azért is, hogy gyakorolja magát újdonsült inkognitójában. Igaz, csak ő tudta, hogy újdonsült, miképp azt is, hogy egyáltalán inkognitó; de az ilyesminek éppen ez a lényege. Ha már pletykálják, akkor nem is rangrejttség igazán.

Hallgatag Erik boldogan csatangolt a kihalt utcákon, elégedetten fürdött az ismeretlenség és a gyér közvilágítás jótékony homályában. Végül a sikeres premier megkoronázásaként – és mert amúgy is elfáradt – betért egy szállodába.

– Van kiadó szobájuk? – vetette óda könnyedén Hallgatag Erik, úgy is, mint inkognitó. Az álmos éjszakai portás mogorván felütötte a vendégkönyvet. Erik csaknem elsírta magát a meghatottságtól; végre egy közvetlen gesztus, ami nem a hírnevének, hanem ember mivoltának szól!

– Neve? – érdeklődött barátságatlanul a portás.

Erik nagy levegőt vett, és izgalmában elpirulva egy szuszra kivágta nagyszerű fedőnevét:

– Mahatuhabawentropperbirschquuraatow!

A portás elsötétülő képpel rácsálta a toll végét – végül nem vállalta a küzdelmet.

– Nincs szoba! – üvöltött fel, és megfellebbezhetetlenül becsapta a könyvet.

S akár mert az éjszakai portások egy rugóra járnak, akár azért, mert a város összes szállodai szobáját lefoglalta egy különösen népes delegáció, de tény, hogy Hallgatag Erik szóról szóra így járt mindenütt. Ez is csak Mahatuhabawentropperbirschquuraatow-val fordulhatott elő; Hallgatag Eriknek még soha nem mutattak ajtót!

Hát azóta nem válik meg Hallgatag Erik egyetlen pillanatra sem a becsületes nevétől. De meg se mondja! Inkább – hallgat...

A MINIMÁLIS GRAVITÁCIÓ VÁROSA, AVAGY A SZEMÉLYES TAPASZTALATOK MEGBÍZHATATLANSÁGÁRÓL

A Minimális Gravitáció Városa, ellentétben az általánosan elterjedt – és meg kell adni: felettébb földhözragadt – szokással, nem valamely égitest rücskös és tisztátalan felszínén húzódott meg; csodálattól övezetten lebegett az űrben, s pusztán a középületek és a törvényes rend természetes tömegvonzása tartotta egységben.

A Minimális Gravitáció Városa pontosan addig a pillanatig létezett, míg Hallgatag Erik keresztül nem száguldott rajta űrhajójával. Akkor aztán elillant a légkör, szerterajzottak az egymás vonzásából kiszabadult házak, parkok, viaduktok, az éppen úton lévő polgárok pedig parányi, magányos meteoritokként indultak kozmikus pályára.

Egyébként Hallgatag Erik a Minimális Gravitáció Városa után kutatott a körzetben, hogy személyesen is meggyőződhessen hihetetlenül hangzó létéről. Végül, kiértékelve tapasztalatait, a következő bejegyzéseket tette a hajónaplóba

"1. Minimális Gravitáció Városa?! Legenda! És annak is igen rosszul kitalált! És ha valaha is létezett, az biztos, hogy mostanság már egyetlen porszemet sem lehet fellelni belőle!

2. Rádiójelzést fogtam, NEM TUDSZ VIGYÁZNI, BUMFORDI?! szöveggel. Bizonyára kódolt üzenet. Bumfordi... Vajon kinek a fedőneve lehet?!"

TE IS FÉLSZ?!

Lycopersia síkságait járva, Hallgatag Erik egy szívmengetően ismerős gyümölcsöktől roskadozó növényre lelt. Engedve az érzelmi és a tudományos megfontolósáknak, szakított az étvágygerjesztő termésemből – ekkor azonban a növény váratlanul és ellenségesen elgáncsolta!

– Ragadozó növény! – villant Erikbe a kézenfekvő felismerés. Nyomban felpattant, bevágta magát a terepjáróba, és elporzott. Látott már csúnya eseteket, mikor egy-egy felderítő könnyelműen figyelmen kívül hagyott bizonyos apró jeleket... Egy ismeretlen bolygón soha nem lehet biztosra menni!

A növény még sokáig reszketett az átélt izgalom után. Pedig sok szárazságot és egyéb viszontagságot megért öreg paradicsom volt. Ám ilyen szörnyűségben még soha nem volt része!

– Te szent permetlé! – motyogta maga elé, mikor végre úgy-ahogy sikerült sorba rendeznie magvas gondolatait. – Egy igazi vegetáriánus!

Mindenki talál okot az aggódásra. De mindenki mást!

ÍGY MESÉLIK VERTIKÁLIÁBAN...

... s életre szóló útravalóul elmondják minden ifjú vertikálnak, akik a felcsövesedés küszöbére érve hagyományosan elzarándokolnak Hallgatag Erik, a Szabadító Ötök emlékművéhez:

Egy az Ötök!

Tessék?... Több komolyságot és tiszteletet, fiatal barátom. Ezt így kell mondani. Egy az Ötök. Ennek mélyebb értelme van, pillants az emlékműre... És ne mosolyogj! Ez szent ügy! Akkoriban a... Hogyhogy mikoriban?! Akkoriban, és kész! Legalább ezekben a magasztos percekben ne ilyen léhaságokon törd a fejed!

Tehát, akkoriban a vertikálok dicső elődei még vízszintesen heverték a magatehetetlen öntudatlanság, a Kis Doboz és a Nagy Doboz hármass börtönében. Ebben a nyomorúságos állapotban érte a Dicső Elődöket az értelem ébredésének nagy pillanata; de minő eszmélés, mikor a rab fogsága tudatára ébred?!

Mit nem tudsz?... Keserves eszmélés, tudd meg! És azt is vedd tudomásul, hogy ez költői kérdés volt, és senki nem kíváncsi az ostoba véleményedre!

Szárnyaljon a lelked, de maradjon csukva a szád!

Eleinte csak a Kis Doboz elviselhetetlenül szűk teréről volt tudomásuk, a csendről és a sötétről; hamarosan azonban egy új világ ígérését hozták Hallgatag Erik óvatos jeladásai!

Persze a Dicső Elődök akkor még csak sejtették, hogy a Hallgatag – erre könnyen következtethettek a némaság hosszú időszakából. Arról fogalmuk sem volt, hogy Erik. És hogy éppen Ötök, arról még csak nem is álmodtak!

Hallgatag Erik üzenetei nyomán gyorsan oszlott a tudatlanság homálya...

Hogy? Nem! A Kis Dobozé nem! És egy szót se többet!

– Semmit sem lehet megtalálni ebben a konyhában – suttogetta olykor Hallgatag Erik a Kis Dobozon kívüli világból.

– Csak nem a változó elektromágneses terek tüntették el?! – szólt máskor.

– Pedig ide tettem! – üzente egyszer-egyszer.

– Elő kell kerülnie! – hallatszott a rejtjeles híradás, és a Dicső Elődökben, bár szavainak mélyebb értelme nem tárulkozott fel előttük, megcsövesedett a szabadság utáni kínzó vágy és a türelmetlen reménykedés!

Az elővigyázatosan elejtett megjegyzésekből, látszólag céltalan félmondatokból lassan összeállt a helyzet valós képe a Dicső Elődök előtt. Hallgatag Erik, noha a rabság legsötétebb fokozatából, a Kis Dobozból már kiszabadult, hozzájuk hasonlóan fogoly, a Nagy Doboz foglya, mely céltalanul száguld időtlen idők óta...

Hogy mondod, fiacskám? Hogy miért száguld? Na látod, ez végre egy okos kérdés volt, erre tudok válaszolni. Mindez a felfoghatatlan és megismerhetetlen Hosszabb Hatalom akaratából történt így. A Hosszabb Hatalmat Hallgatag Erik gyakran szólította »Bázis« -nak, »Irányítótoronynak«, »Központ«-nak, »Parancsnokság«-nak, a Hosszabb Hatalom pedig számtalanszor megfenyegette, mondván, milyen messzire kiterjed a hatásköre... Mivel olyan elképzelhetetlenül hosszú, érted már? Mi az, hogy nem érted?! Te, vigyázz!... Na, azért.

Hallgatag Eriknek minden mozdulatára ügyelnie kellett, nehogy lelepleződjön nemes szándéka a Hosszabb Hatalom előtt. Ezért volt kénytelen jelképekben beszélni, ahogy például a Nagy Dobozt következetesen Ūrhajónak nevezte, szellemesen tömörítve a céltalanság, a mozgás és a rabság fogalmát, valamint a csöves lények sorsközösségét.

S nemhiába vetették belé bizalmukat a Dicső Elődök. Kihasználva a megfelelő pillanatot, így kiáltott:

– Megvan! – és rést nyitott a Kis Doboz falán, és az Ötök vaskos természetének elképesztő erejét megfeszítve útnak indította a Dicső Elődöket, akik áthaladtak a Sűrű Gázok, majd a Dermesztő Tér övezetein, végül

eljutottak erre a földre, ahol értelmes lényhez méltóan felegyenesedett, letelepedett és sokasodott a vertikálok népe!

Fiatal barátom! Emeld hát tekinteted az Ötök képmására... Te, ne röhögjél! Miket beszélsz, pimasz kölyök?! Neked az Ötök – muris?! Hogy mind az öt kurta? És göbös?! Kövér?! Hát nesze, egy kis áhítat! És rögtön kapsz még egy fülest, ha nem ismétled el százszor a szent mondatot Hallgatag Erik emlékére, utolsó, rejtélyes kiáltását, melyet búcsúzóul küldött a Dicső Elődök után:

– Megpenészedett a makaróni!"

Ilyenkor az ifjú vertikál – ha nem robban ki belőle menthetetlenül a nevetés – alázatosan meghajol Hallgatag Erik emlékműve előtt, és buzgón kántálja a szent mondatot.

Az emlékmű egyébként egy emberi kézfejet ábrázol, szétterpesztett ujjakkal. Útban a szemétkiöntő akna – szabadulásuk kapuja! – felé, a vertikálok dicső őseinek pontosan ennyit volt alkalmuk észlelni Hallgatag Erik teljes lényéből...

SZERENCSÉTLENEK ÉS BOLDOGOK

Barangolásai során Hallgatag Erik nemcsak az űr beláthatatlan mélységeiben, hanem sorsok, szokások, körülmények, felfogások végletei között is hanyódott. Egyetlen szabadfelderítő tapasztalatai ugyan nem tekinthetők egyetemes érvényűnek – talán még akkor sem, ha Hallgatag Erikről van szó –, mégsem valószínű, hogy akadnak az optimánoknál szerencsésebb emberek a mindenségben; Erik mindenesetre őket találta a legelégedettebbeknek.

– Néked biztosan rosszul megy a sorod; olyankor szoktak ilyen buta kérdéseket feltenni – mosolyogtak elnézően az optimánok, mikor Erik az életük alakulása felől kérdezősködött. – Magad is láthatod, hogy bolygónkon minden a legnagyobb rendben folyik. Még ha akarnánk, akkor sem tudnánk elrontani!

Hallgasd csak, milyen méltóságteljesen mormolnak a tengerek! Amott széles folyók hömpölyögnek; az óceán lenyűgöző fenségessége pedig semmihez sem fogható! De nehogy azt hidd, hogy minden ilyen monumentális, ó, dehogy! Vannak vidám kis csermelyeink, szelíden csillogó tavacskaik, apró csobogók – kedvedre válogathatsz! Persze ha valaki irtózik a víztől, talál kedvére való száraz vidéket is... És nagyon jól van ez így!

És mit szólsz a csodálatos tájakhoz? Sziklás zuhatagok, hegyóriások és szelíd dombok, erdőkkal és anélkül; végeláthatatlan rónák, bájos kis ligetek –

ha ezer évig csak a különböző tájakban gyönyörködnél, aztán kezdenéd előlről, akkor sem unnád meg soha!

Bölcs körültekintés jellemzi az időjárást is. A szélsőséges egyéniségek – elvégre rájuk is kell gondolni! – az Egyenlítő vidékének trópusi melegében vagy a pólusokon, az örök fagyban lelhetik kedvüket. Természetesen az átlagos lelki alkatú többség is első osztályú kiszolgálásban részesül: kellemes átmenetekkel összekötve, megbízható egymásutániségben élvezheti valamennyi éghajlat örömeit.

Vagyis, nálunk minden optimálisan kiegyenlítődik. A megszámlálhatatlan becses adományt például, melyet a bolygó lépten-nyomon nyújt nekünk, ízlésesen ellenpontozza egy-egy természeti kataklizma.

A tájékozatlanok erre rendszerint azt mondják: "Hohó, ez már aztán igazán nem boldogít egy csöppet sem!" Ám mérhetetlen mohóságukban nem gondolnak arra, vajon felmérhetnénk-e méltóképp ünnepszámba menő mindennapjaink valós értékét, ha nem tudnánk olykor komorabb lehetőségekhez viszonyítani? Aligha. Tehát ez is így van jól. A lehető legjobban!

Sok idő telt el aztán. Hol gyorsabban, hol csak vánszorogva, attól függően, milyen sebességgel száguldott az űrben Hallgatag Erik, és hogy miféle bolygókon szakította meg az útját. De mindenképpen hosszú időt és számtalan lakott és lakatlan világot tudott már a háta mögött, mikor rábukkant az optimánok földjének méltó ellenpárjára, a devalvánok planétájára.

– Na hiszen! Nézz csak körül, magad is láthatod! – panaszkodtak a devalvánok, mikor Hallgatag Erik a szokásos rutinkérdésekkel faggatózott életkörülményeikről. – Miféle életet lehet itt élni? Egyáltalán: élet ez?!

Hát először is: minden, de minden csupa nedvesség. Lápok, mocsarak, békaszagú pocsolyák, kisebbek és nagyobbak, ezer változatban. Hogy? Óceán?! Tengerek?! Ugyan! A pocsolya akkor is pocsolya, ha ellepi a fél bolygót! Ostobaság pusztán a méretéért tisztelni valamit. Igazán furcsa, hogy más esetekben nem jut az emberek eszébe ilyen balgaság. Ha valaki feneketlenül ostoba, arra nem mondják, hogy ez ám a tiszteletreméltó butaság, vagy hogy minő fenséges együgyűség!... Érthetetlen és teljességgel indokolatlan, miért tesznek kivételt a pocsolyával. Ráadásul ennek a rengeteg víznek az eloszlása szánalmasan ésszerűtlen és szeszélyes. Mintha direkt a mi bosszantásunkra készült volna így. Helyenként például egyáltalán nincs belőle. Évszámra se. Miért? Ki tudja... Nehogy azt hidd, hogy bármibe is lehet beleszólásunk. Ilyen silányan kaptuk kézhez. És azóta is romlik.

Arról nem is beszélve, hogy ahol éppen nincs posvány, ott mindenféle undok dudorok éktelenkednek, kizárólag a közlekedés megnehezítése miatt.

De abban sincs sok köszönet, ha dudor híján lapos a föld, mint egy kihalt repülőtér betonja. Képzelheted, mennyi látnivaló lehet egy ilyen lapályon?! Nincs unalmasabb dolog a világon, mint átutazni egy síkságon. Aztán megint kezdődnek a dudorok. Ennyi a választék.

Micsoda? Hegyóriások?! Ezzel ugyanaz a helyzet, mint a pocsolyával. A dudor, az dudor. Van kicsi és nagy, akkor is csak dudor. Ha a fejedben lenne, egyiknek sem örülnél. Nekünk a bolygónkon van, és az nem múlik el! Fölösleges fellengzős szavakat használni.

És az időjárás! Agyalágyult ötlet, hogy egyáltalán létezik ilyesmi! Ha hiszed, ha nem, bizonyos helyeken egész álló évben pokoli hőség tombol; másutt soha nem ér véget a nem kevésbé utálatos dermesztő hideg. Elképesztő, mi? Akkor most kapaszkodj: ezek még a tisztességesebb eljárások közé tartoznak! Az általános rossz szokás szerint hideg és meleg, eső és szárazság, huzat – amit szellőnek is neveznek a finomkodó népek – és pállott forróság eszelősen váltják egymást minden egyezmény, megbeszélés és rendszer nélkül; az ember képtelen bármihez is tartani magát!

Fogd meg jó erősen a diktafonodat! Most jön a java! Mindaz, amit eddig hallottál, kizárólag az úgynevezett normális ügyvitelre vonatkozik! Érted? Ilyen a helyzet, amikor semmi különös nem történik. De ha tudnád, milyen gyakoriak a "rendkívüli eset"-ként kezelt trehányságok, legyen az földrengés, szökőár, hurrikán, lavina, hegycsuszamlás, erdőtűz, árvíz, lávaömlés, járványok... És te életkörülményekről beszélsz?! – Hát lehet életről beszélni ilyen nyomorúságos körülmények között?!

Visszatérve úrhajójára, Hallgatag Erik a térképhez telepedett, hogy újabb úrt töltsön be adatokkal a felderítetlen vidékek fehér foltján. Ám meglepetésére, a kérdéses koordináták találkozásánál saját kezűleg feltüntetett ismertetés állt, időtől megfakult írással: "Optimánia" címszó alatt!

Hosszú ideig töprengett, miként tegyen igazságot az optimánok és a devalvánok között, legalább a saját hatáskörében. Ez az intézkedési jogkör ugyan csupán a térkép szélei közé eső területre szorítkozott, de Erik átérezte a felelősséget: az egyetemes kultúra az ő bejegyzései alapján fogja megítélni a bolygót, ahová – ezt a balszerencsét! – véletlenül másodszor is elkeveredett.

– Az ellentétek néha kioltják egymást – elmélkedett. – Hátha ez is egy ilyen eset? Különbösen is: mit számít ez a kis pont a mindenséghez képest?!

És Hallgatag Erik kiradírozta a térképről Optimánia-Devalvániát.

Bár a planéta továbbra is ott forog, kering évmilliók óta megszokott helyén, akár nemlétezőnek is tekinthetjük – nincs nyilvántartásba véve! Némely helyzetben határtalan a felderítők hatalma.

LESZÁMOLÁS A BLÖFF-FEL, AVAGY HALLGATAG ERIK ÉS A TÉBLÁBOK

Mikor ez megesett, Hallgatag Erik még meglehetősen zöldfülű volt; ez is magyarázat lehet arra, hogy a BLÖFF megbízásából tevékenykedett valahol a Periférián. Ám a zöldfülűsége ettől független. Ugyanis nem a maga jószántából került a BLÖFF kötelékébe, hanem néhány találoan megfogalmazott törvénycikkely jóvoltából. Ezek minden szabadfelderítőt arra köteleztek, hogy a BLÖFF által kijelölt állomáshelyen végezzék munkájukat, és az összegyűjtött adatokat haladéktalanul bocsássák főnökeik rendelkezésére.

Egyúttal az akadémikusokra is gondoltak, mondván, jobb ezt az elején megtenni, mint később, amikor már baj van velük. Őket "az Ismert Világ Ellensége" – csupa kellemetlenséggel járó – cím kilátásba helyezésével tartották féken.

Ilyen, ha nem is barátságos, de megbízhatónak látszó alapokon nyugodott a BLÖFF és a szabadfelderítők – közöttük Hallgatag Erik – együttműködése.

A BLÖFF – Bizottság Liberálisan Ökonomizálendő Földek Felderítésére – a már felfedezett, de nem kiaknázott bolygók végső meghódítását előkészítő és végrehajtó, hatósági jogkörrel bőségesen, felruházott szervezet volt. Az örökké gáncsoskodók szerint az elnevezésében szereplő liberalizmusa a mohó rablás elé magasodó korlátok ledöntésében merült ki, az ökonomizálás pedig a cég maximális hasznára vonatkozott. Sőt azt sem átallották terjeszteni – egyesek semmit nem röstellnek! –, hogy a BLÖFF-cégér annak a porhintésnek a beismerése, amit a szervezet a "Program az elmaradottság felszámolására és a civilizáció terjesztésére" hangzatos névvel illet. Megint mások szerencsejáték-üzelmekkel hozták kapcsolatba, de hát... De hát gáncsoskodók sajnos mindig, mindenütt akadnak, és nem tisztelik a legszentebb ügyeket sem.

Hallgatag Erik persze nem tartozik közéjük. Nem óhajtott kitaszítottá lenni, márpedig "az Ismert Világ Ellensége"-nek ez jut osztályrészül. Előírás szerint elfoglalta kijelölt állomáshelyét, lejegyezte a kívánt adatokat, és továbbállt. Nyomában megérkezett a BLÖFF gépezete, és a fejlődés valamennyi áldásában részesítette az őslakókat. ("Cserébe letarolta és kizsigerelte a bolygót" – szokták hozzátenni a gáncsoskodók. De az ő véleményük úgysem mértékadó.) Az eddigiekből is kiderül, hogy a BLÖFF körültekintően megszervezett vállalkozás volt, zökkenőmentes, energikus működésében nem sok hely jutott a véletlen számára.

Ám a véletlent soha nem szabad kihagyni a számításból! Igaz, biztosan számolni vele terveinkben éppúgy lehetetlen. Elvégre azért véletlen.

Az például kizárólag a véletlen számlájára írható, hogy éppen Hallgatag Erik körzetébe esett a téblábok nyomorúságos bolygócskája. Bárki más anélkül hajtotta volna végre a soros feladatot, hogy abba a BLÖFF egész apparátusát bevonja, és akkor minden egészen másképp történik. Vagyis úgy, mint eddig mindenkor a BLÖFF fennállása során. De véletlenül Erik ütött itt táborn, s mert idegen volt tőle mindenféle közösségi érzés, hallatlanul idegesítették a bennszülöttek. A téblábok reggeltől estig ott botladoztak, ténferegtek, csatangoltak, lődörögtek, ögyelegtek, egyszóval tébláboltak a megfelelő pontokon elhelyezett mérőműszerek és a tekintélyes mennyiségű felszerelés egyéb darabjai között. Erik igyekezett uralkodni magán, de nem sokáig állta meg szó nélkül a jövés-menést.

– Elárulnátok, mi keresnivalótok van errefelé? – kérdezte szelíden az apró emberkéktől.

– Ó, semmi, semmi a világon – nyugtatgatták a téblábok.

– Akkor miért lófráltok itt egész nap?!

– Hiszen csak téblábolunk! – ámuldoztak Erik kifakadásán a téblábok.

– Nekem dolgom van, értitek? – magyarázta Erik.

– Értjük, persze! – csipogtak vékony hangocskájukon a téblábok. – Biztosan felelősségteljes munkád van, ugye?

– Pontosan erről beszélek! – kezdett megkönnyebbülni Erik.

– Hát csak dolgozz nyugodtan, mi igazán nem akarunk zavarni! – Azzal tovább tébláboltak, mintha mi sem történt volna. Erik mélyeket lélegzett, hogy legyőzze indulatát.

– Ha nem akartok zavarni, akkor ne ténferegjetez körülöttem – kérte csendesen.

– Mi tiszteljük a munkát! – jelentették ki a téblábok. – Csak nem képzeled, hogy megakadályozunk benne?!

Erik rossz kedve ellenére is felnevetett, ahogy végigmérte a szálnalmas kis teremtményeket.

– Nem... Nem hiszem, hogy bármiben is meg tudnátok akadályozni. Szegények...

– Ugye?! – húzták ki magukat büszkén a téblábok. – Hiszen nagy vagy, és erős, nincs okod félni tőlünk!

Erik fáradtan legyintett. Arra már ki sem tért, hogy kifejezetten a magányt kedveli; nem talált volna értő fülekre. A téblábok számára láthatólag a boldogság netovábbját jelentette, ha minél nagyobb számban nyüzsgöhetnek.

Erik egy újabb mintavétellel kezdett kétségbeesetten pizsmogni, de az ödöngő sokaság egyre inkább nyomasztotta.

– Nektek valóban nincs semmi dolgotok? – fakadt ki.
– De! Az aztán van, nagyon is van! Hajaj! De mennyire! – bólogtattak fontoskodó képpel a téblábok.

– No lám! És mi volna az? – örvendezett Erik.

– Téblábolnunk kell, úgy bizony! Képzeld, egész nap!

– De miért nem csináltok valami értelmeset?! – toporzékolt Erik, és földhöz vágta a sokrekeszes ásványmintás dobozt.

– Ez talán értelmes dolog? – csóválták fejüket a téblábok. – Összegyűjtöd a haszontalan köveket, szétválogatod, dobozba teszed, aztán tessék: most itt hevernek összevissza, ahogy annak előtte is!

– Nem tudok közönség előtt dolgozni – mentegetődzött Erik.

– Oda se pillantunk! Mi aztán nem, soha! – esküdöztek a téblábok.

– De én úgy érzem, mintha ezek bámulnák minden mozdulatomat!

– Ó, mi nem vagyunk olyan rengetegen! – szabadkoztak a téblábok.

– Értsétek még végre: nekem muszáj elvégezni a munkámat. De ha akadályoztok, akkor kénytelen leszek segítséget kérni a BLÖFF-től, különben súlyosan megbüntetnek – részletezte Erik.

– Ne félj, nem engedünk bántani! – készségeskedtek a téblábok.

– Ellenetek! Ellenetek kell segítséget kérem! – magyarázta fogcsikorgatva Erik... – És higgyétek el, a BLÖFF nálatok különbekkel is könnyedén elbánt nyár!

– Ó, velünk ne legyen gondod! Nem zavarunk, csak téblábolunk egy kicsit...

Erik nagyot sóhajtva megtörölte verejtékező homlokát. Szánta ugyan az együgyű téblábokat – de önmagát még jobban sajnálta volna. Továbbá, fontolgatta Erik, a BLÖFF már rég rátette a kezét a bolygóra, és semmit nem szokott kiereszteni a markából. Néhány hétnek, legfeljebb pár hónapnak nincs jelentősége; a téblábok sorsa már úgyis megpecsételődött. Az ő sorsa szempontjából viszont egyáltalán nem közömbös, milyen döntést hoz!

E megfontolások eredményeképpen Hallgatag Erik értesítette az I. fokú Hatóságot.

Idáig tartott a véletlen jelenése, a véletlené, amely olykor a legaprólékosabban kidolgozott terveken is kifog. Ezután a folyamat megállíthatatlanul zajlott, ahogy önnön törvényszerűségei diktálták.

A Hatóság meg is érkezett, és azonmód megszállta a környéket. Ám a téblábok nem rettentek meg az egyenruhák látványától, mint illett volna, és ahogy a náluk magasabb kultúrájú népek már régóta teszik. A téblábok borzasztó fejletlenek voltak.

– Hé, apróságok! Mit csináltok itt? – reccsent rájuk szigorúan a Hatóság.

– Semmi rosszat, mi csak téblábolunk! – csipogták a téblábok.

– Hát a rend? A törvények? A civilizáció? Az nektek mind semmiség?!
– Kérem szépen, mi semmi törvénybe ütközöt nem cselekszünk! –
szeppentek meg a téblábok. És tébláboltak.

A Hatóság elgondolkozott. Mivel ritkán esett meg vele ilyesmi, jó sokáig tartott. De nem volt elpocsékoltság; eszébe jutott az egyetlen hiteles kútfő!

Fellapozta hát a törvénykönyvet, hogy átböngéssze az idevonatkozó passzusokat.

A törvénykönyvben azonban egyáltalán nem voltak téblábolásról szóló paragrafusok!

– Akkor ez valami egészen példátlan rendbontás! – szörnyedt el a Hatóság, s mert az eset már túlnőtt illetékességi körén, üzenetet küldött a II. fokú Hatóságnak. Az őrszolgálatot persze továbbra is ellátták, nehogy bárki is – például Erik – kötelességmulasztáson kapja.

Szívhez szóló idillben várták a II. fokú Hatóság érkezését: Erik jólesően lustálkodott, a Hatóság örködött, a téblábok tébláboltak.

Ám a tömeges téblábolás veszedelmes jelenség, különösen annak, aki megszokta a belátható célt nélkülöző, csoportos mozgásokat! Így aztán, mire a II. fokú Hatóság megjelent a helyszínen, addigra az I. fokú tökéletesen szétszűllött, tagjai, Hallgatag Erik nem csekély multságára, önfeledt boldogságba merülve tébláboltak a bennszülöttek társaságában.

A II. fokú Hatóság a helyzet súlyosságának és saját fontosságának és nem utolsósorban felelősségének teljes tudatában energikusan munkához látott.

Mindenekelőtt testületileg letartóztatta az I. fokú Hatóságot, úrhajóra rakta, és megfelelő őrizet mellett a Törvényszék elé küldte. Ezután annak rendje s módja szerint elfoglalta az elárvult őrhelyeket, és így dörrent a téblábokra... de végül is mindegy, hogy dörrent. Mellékes, mert ismét megesett a szégyen, és az egész bagázs gátlástalanul téblábol az időközben értesített Alsó Főhatóság színe előtt.

A szokásos eljárás végeztével hasonlóan csúnya foltot ejtett a szabályzat szellemén az Alsó Főhatóság is.

És a téblábok csak lődörögtek a maguk együgyű módján. Majd ugyanígy járt az Alsó Főhatóságot leváltó Felső Főhatóság.

És a téblábok továbbra is csellengtek.

A téblábolási kór utolérte a soron következő Királyi Főhatóságot is, amiért aztán a Legfelső Főhatóság – más néven: Ász – letartóztatásba helyezte. A BLÖFF csúcsszervének tagjaiban – igazolva, hogy méltók magas beosztásukhoz – minden téblábolás ellenére maradt valamennyi kötelességtudat. Őrizette vették és szabályos bírósági eljárás keretében elítélték egymást, majd amúgy összebilincselve elutaztak, hogy bűnhődjenek a kiszabott ítélet szerint.

Ezzel a megrendítő művelettel a BLÖFF végleg felszámolta önmagát. A BLÖFF-ön kívül nem is lett volna képes rá semmiféle hatalom!

És tulajdonképpen azért következett be mindez – mert Hallgatag Erik nem kedvelte a sokadalmat. Legalábbis Erik kedvtelve fontolgatta ezt a magyarázatot...

Mikor egy reggel kilépett a sátorból, meglepődve látta, hogy a bennszülöttek elhagyták a környéket.

– Hát ti? Miért nem tébláboltok? Már egészen megszoktam – tartóztatott fel Erik egy nagy sokára arra vetődő téblábot.

– Téblábolni?! Most már minek? – elcsodálkozott a tébláb, és az elhagyott BLÖFF-bázisra mutatott. – De bocsáss meg, mennem kell; azért van még elintéznivalónk!

Eriknek valahogy az a homályos érzése támadt, hogy személyesen ő az a bizonyos elintéznivaló.

"Ez borzasztó veszélyes társaság! – gondolta ijedten. – Hiszen a BLÖFF teljes állományát börtönbe juttatták! Szerencsére, az én magányos életmódom megvédett mindenféle tébláb ellen!"

Gyorsan összecsomagolta a cókmókját, és minden formaságot mellőzve elhagyta a bolygót.

Úgy hírlík, e kalandja óta nem leli a helyét, s céltalanul bolyong keresztül-kasul a világban...

Az emberek összevissza fecsegnek!

Egy memóriakártya Hallgatag Erik elektronikus jegyzetömbjéből
1000.

"TANULMÁNYOZD A TÖRTÉNELMET; NINCS NÁLA KÜLÖNB
TANÍTÓMESTER! – INTETTEK MINDENKOR A BÖLCSEK.

HA EZT MEGTETTED, JOGGAL KÉRDEZHETED: AZOKAT,
AKIKKEL A TÖRTÉNELEMKÖNYV LAPJAIN TALÁLKOZOL, SOHA,
SENKI NEM OKTATTA ERRE A BÖLCSESSÉGRE?!"

A FANTOMLÁDA

Vannak dolgok, amik egészen másmilyenek. De higgyétek el, azok is éppen olyanok!

H. E.

1. A SORDES CULINAE*

[* Vagyis: Konyhai Hulladék]

Amióta csak kialakult jelenlegi arculata, a Sordes Culinae-rendszer az asztrográfusok heves vitáinak a középpontjában áll. A nézeteltérés oka, hogy míg az egyik tábor tagjai magától értetődő természetességgel szabják térképeiken az ismert és meghódított világ határául a Sordes Culinae legtávolabbi bolygójának pályáját, addig egy másik vélemény képviselői következetesen a Transzperiféria homályába helyezik, és a felderítetlen, illetve jelentéktelen objektumoknak kijáró "mifene" jelzéssel illetik. És akkor még nem is szóltunk azokról a jeles tudósokról, akik említésre sem méltó törmelékek tartják, más kiválóságok pedig egyenesen kétségbe vonják a létezését is.

Valóban, a Sordes Culinae, minden látszat ellenére, nem ugyanolyan természetes része az univerzumnak, mint a többi milliárd és milliárd naprendszer, melyek a kezdetek óta járják kozmikus útjukat. Nem; a Sordes Culinae nem a világ ősforrongásának idején keletkezett, hanem összehasonlíthatatlanul később, még csak nem is a bolygórendszerek keletkezésére vonatkozó általánosan elfogadott tudományos elvek alapján. (Valószínűleg ez a legfőbb oka annak, hogy oly sok természetbúvár igyekszik elhatárolni tőle magát és a természetet egyaránt.)

De menjünk sorjában. A valóságban is úgy történt.

A *Királyi Szarka* kapitánya, Csempész Rolf, sose gondolta volna, hogy a vármhatóságokon kívül bárki is megjegyzi majd a nevét az elkövetkezendő évezredekben. Jobban kedvelte az ismeretlenség homályát.

Bár amúgy könnyedén túltette magát a tettvágyat béklyózó maradi előítéleteken, azért voltak olyan intézmények, amelyeket szerfelett ;s minden feltétel nélkül tisztelt: a határátkelő helyeket. El is kerülte őket széles ívben. Így adódott, hogy történetesen éppen a határon túl, valahol a Transzperiférián szelte a csillagközi teret, amikor aggasztó egyenetlenségeket észlelt a *Királyi Szarka* lelkének, fúziós atomreaktorának a működésében. Csempész Rolf soha nem pepecselt afféle apróságokkal, mint ellenőrzés, hibakeresés, javítás; nagyvonalúan, mit sem törődve a költségekkel, kicserélte a reaktort. Igaz, ez nem jelentett túl nagy ráfordítást, mert a *Királyi Szarkának* mindig is lopott lelke volt.

A kidobott reaktor nem maradt sokáig magányos. Az előrelátó illetékesek hamarosan egyezményes jelzést helyeztek el a körzetben:

SZEMÉT LERAKÁSA TILOS!

Ezután viharosan felgyorsultak az események, már amennyire a teremtő folyamatok sebessége viharos lehet.

A hatósági felhívás mozgósító hatására valóságos népszokássá vált a feleslegessé vált kacatokat, főképpen a konyhai hulladékot a reaktor környékén elhelyezni.

Mindennek ellenére a szorgos oknyomozók kizárólag Csempész Rolfra hárdítanak minden felelősséget a Sordes Culinae léteért. Erre azért is rákényszerülnek, mert a többi hozzájárulónak kifejezetten érdekében állt eltitkolni kilétét. Csempész Rolf még törvényesen hajlíthatta el illegális szemetét.

S míg az egyre terebélyesedő törmelékfelhő széléhez változatlan ügybuzgalommal hordták a szemetet, addig a belsejében nagyszabású változások zajlódtak le.

A *Királyi Szarka* egykori reaktora magához szippantotta az anyag jelentős részét, felhalmozta maga körül, és beépítette működési mechanizmusába. Kellő távolságból szemlélve már egészen helyre kis napnak látszott. Ugyanakkor a körülötte keringő hulladék annak rendje s módja szerint a gravitációs csomópontok köré rendeződött, tömörült, felforrósodott, majd kihűlt.

Mivel a tiltó jelzést a későbbiek során sem távolította el senki, a kifejezetten e célból arra járó úrhajók továbbra is áhítatos buzgósággal szállították a civilizált világ hordalékát. A rendszer egyre terebélyesedett, és hamarosan már komolyan kellett vele számolni. Mindenekelőtt nevet kapott, hogy kellőképp ki legyen szolgáltatva a szaktudósoknak, s azontúl a Sordes Culinae-t muszáj volt besorolni vagy hevesen cáfolni, csak egyet nem lehetett: nem venni róla tudomást.

2. KALKULA KIRÁLYNŐ TRÓNRA LÉP

Miután kialakultak az alapvető feltételeket kielégítő körülmények, a Sordes Culinae bolygói sorra benépesültek. Különös szerkezetek gyűjtőhelye lett ebben az időben a rendszer; az egymásra hányt roncsok között kaotikus összevisszaságban bóklásztak, céltalanul végezték be- vagy átprogramozott tevékenységüket azok az automaták, amelyek még képesek voltak rá. Valahol egy túlhevülő automata tűzhely párolt izzásig nem létező hússzeleteket. Másutt törött ujjú, testtől szakított manipulátor csavarta ki válogatás nélkül a környezetében fellelhető tartócsavarokat; egy mosógép döcögött néhány rozsdamarta lemezen, rongyok után kutatott. A takarítórobotok egész bicegő

ármádiája halmozta fel a romokat égis szökő halmokba, hogy aztán egy másik csoportjuk módszeresen visszacipelje az eredeti helyükre. Szűk agyú, beszédszintetizátorral ellátott informátorautomaták osztogattak ellentmondó utasításokat – amiket senki nem hajtott végre –, vagy rég elévült menetrendeket daráltak, sok hibával, el-elakadva. A pókszerű, ezerszám működő manipulátorok többségét csak azért távolították el eredeti szolgálati helyükről, hogy új, sokoldalúbb konstrukciókkal helyettesítsék őket; ezek szakadatlanul ismételték a beléjük rögződött mozdulatokat, vagy elkapva egy-egy impulzust, monumentális, minden célzatos működésre alkalmatlan berendezéseket építettek, hogy, aztán irányítás hiányában félbehagyják; más manipulátorok csapatba verődtek, és a végső energiákat is kicsiholva egy-egy foglyul ejtett folyamatirányító robotból, soha nem látott, meghökkentő konstrukciókat szerkesztettek, és nyomban meg is feledkeztek róluk, vagy éppen azonmód szét is szerelték, hogy megfelelően megmunkált, kész alkatrészekhez jussanak; s a végső szétszedésig tartó, heves csatákat vívtak a többi hordával egy-egy becses golyóscsapágy vagy nyomtatott áramkör birtoklásáért. Szeszélyük folytán működőképesnek megmaradt teremtményeik emberi szem számára elképesztővé formálták a népesség arculatát, de a Sordes Culinae-n senki nem talált kivetnivalót a másik szerkezetében, legfeljebb kiszerezelnivalót, de azt sem esztétikai vagy praktikus érvek sugallatára.

S ott, ahol az elgörbült fémpillérek, a szerteágazó és összegubancolódott huzalkötegek, tekergő kábelek áthatolhatatlan sűrűséggé fonódtak össze, prédára lesve lapultak a konyhai szemétnyelők és kisebb rokonaik, a hamutartók, hogy eredeti programjuknak engedelmessé, ám biztonsági gátjaiktól megszabadulva, atomokra bontsanak minden közelükbe óvatlankodót, akit képesek a bendőjükbe gyömöszölni; éjszakánként halványkék villódzás jelezte a félelmetes atomkemencék jelenlétét – de hát az éjszaka is véget ér egyszer. És annyi mindent jelenthet a derengő fény! Megfelelő detektorok nélkül éltető energiaforrásnak is vélhetné kári...

Nos, ilyen képet mutatott a Sordes Culinae, mielőtt egységbe fogta volna a rendszerező értelem. Mert egy napon az is megérkezett; pontosabban szólva a szokásos, idővel elbomló szemétygyűjtő kapszulában éppen a Sordes Culinae térségében dobták el.

Eredeti rendeltetése szerint egy fedélzeti számítógép műveleti egységként tevékenykedett, a Sordes Culinae-n azonban semmiféle dicsőségteljes előélet nem jelentett ajánlólevelet. Itt mindenki tiszta lappal indult, amit aztán többnyire mások firkáltak össze. Ha nem tépték el.

Mikor kiszabadult a kapszula fogságából, egyúttal védőburkából, vértetetlenül és esendően állt a Csempész Rolfról elnevezett központi csillagtól számított második bolygón, ahová sorsa, a ballisztika törvényei és

egykori tulajdonosa vetette. Általában minden műveleti egység gyámoltalan, ha elszakítják a számítógép egészétől. A szóban forgó példány kétszeresen is, mivel – nő volt! Erre utalt a neve is: Aritmetika. De a kapszulával együtt e nevet is levetette magáról, és önálló életét alapos mérlegelés után mint Kalkula kezdte. Leány mivolta mellett szólt ezenkívül saját, korábbi helyén is gyakorta hangoztatott eltökélt véleménye; feltehetőleg ezen ok miatt került szemétre. Az emberekben olykor egy szemernyi rugalmasság sincsen. Főleg a férfiakban!

Ám a Sordes Culinae-n, amint azt rögtön átlátta, nem emberekkel akadt dolga. Időlegesen tehát háttérbe szorította lényének női részét, s egyetlen lehetőségként természetes kalkulálókészségére támaszkodott a létért folyó küzdelemben.

Erőteljes impulzusaival átvette az irányítást két kisebb manipulátor fölött, s védtelen, dobozszerű személyét masszív, fogókarokkal, helyváltoztató szerkezettel, érzékelőkkel ellátott testbe szereltette velük. Majd, mielőtt a szemétnyelők áldozatául esett volna – szövetséget ajánlott nekik. Azok a kilátásba helyezett napi betevő hulladék reményében boldogan elismerték Kalkula fennhatóságát, annál is inkább, mert a szervezettség bármilyen formája életük előző, konyhai szakaszára emlékeztette őket.

E félelmetes sereget maga mögött tudva, Kalkula akadálytalanul emelkedett a legfelső méltóságig. Szamba jöhető ellenfelei sorra meghajoltak konstrukciójánál fogva magasabb intelligenciája előtt. S hamarosan eljött az idő, mikor joggal és minden fölösleges bonyodalom nélkül kiáltathatta ki magát a Sordes Culinae királynőjévé.

Kalkula királynő uralkodásával kezdetét vette a rend építő korszaka. S ha valaki mégis a szétszerelés sorsára jutott, az nem az államforma hibái miatt történt, hanem kizárólag büntetésből. Arra mindig lehetett jó okot találni. Akár utólag is. A szemétnyelők nem maradhattak éhen.

3. A KIRÁLYNŐ ELMÉLKEDIK

Kalkula királynő valamennyi alattvalója jellemzőit betápláltatta udvartartása tagjainak a memóriájába – még az ajtónálló lavóroidok is csordultig teltek adatokkal, magához csatolta őket, és elmélkedni kezdett. Összeadott, kivont, osztott, szorzott, s egy áhítatos pillanatban e következtetéssel fejezte be a felséges számítást:

– Az én népem... az másilyen!

Nyomban serény munkához láttak az orgánok. Ezek a jelátalakítók tolmácsolták a népnek a királynő gondolatait, esetenként talán kissé szabadon

értelmezve. Semmi sem lehet tökéletes. A Sordes Culinae-n különösen nem. Mivel a rendszer a világban adódó kisebb-nagyobb hibák jóvoltából keletkezett, érthető, hogy lakói nem rendelkeztek megfelelő viszonyítási alappal. Másfelől, a hibák csak az ember szempontjából számítottak hibáknak. A hibák tulajdonosai nagyszerűen boldogultak velük, ha nem egyenesen érénynek tekintették; végső soron az ember is így van ezzel.

– A királynő számalt! – jelentették tehát az orgánok az örvendetes hírt, a hagyományos formula szerint. – Megállapítottatott:

Az ember – kikapcsolásra ítélt faj. Eltérhetetlen huzalok kötik a letűnt időkben kialakult undok szokásaihoz, noha azok már minden értelmüket elveszítették; életét ellentmondásos, homályos feladatú program irányítja; avítt, elektrolitos szerkezete eleve rövidre zárja a fejlődés lehetőségét. Sokoldalúsága tökéletlen, specializálása reménytelen, megváltoztatása kilátástalan.

Ha tehát érdemi funkciót nélkülöző létezését összevetjük népünk célszerű sokféleségével, amely egy magasabb rendű egység felé vezet, nyilvánvaló, hogy az ember véletlen folyamatok céltalanul létrejött eredménye.

A hatékonyság vezérlő elvének e megcsúfolása azt jelenti, hogy valahol az amúgy logikusan elrendezett világban egy hibaforrás működik, amelyben mindaz a meghatározhatatlan, lemérhetetlen, matematikai nyelvre átírhatatlan fantom megtalálható, amit összefoglalva a gépiség ellentétének nevezhetünk. S mivel ez a Fantomtartály vagy láda az egyetlen pontja a világnak, amelyik különbözik az univerzum többi részétől, egy értő kéz irányításával össze lehetne fogni véletlenszerű hatásait egy helyes cél érdekében!

Vitathatatlan, hogy értő kézen csakis a mi népünk érthető. Mert a mi népünk – az másmilyen!

A királynő számolt! S kihirdeti általunk, hogy aki trónusa elé helyezi minden hatalom kulcsát, a Fantomládát, az a birodalom felét kapja jutalmul!

Kalkula királynő alattvalói illő tisztelettel rögzítették memóriájukban az elhangzottakat. A Fantomláda megtalálásának a dicsőségéről, őszinte sajnálatukra, le kellett mondaniuk; tudták, minden lépés, amit a Sordes Culinae-n kívül tesznek meg, egyre közelebb visz a beolvasztáshoz. Ezt az aggályt Kalkula királynő bizalmasa, egy némileg módosított automata teafőző meg is említette uralkodójának.

– Valóban, akadnak bizonyos bizonytalansági tényezők – tűnődött el a királynő. – De ezeket át lehet hidalni. Egy embernek kell elhoznia a ládát!

– Gondolja, felség, hogy tolongani fognak a jelentkezők? – fejezte ki újabb kétségét a teafőző.

– Egy biztos – zárta le a kérdést a királynő. – Annak az emberi egyednek, aki elnyeri a megbízatást, térden állva kell könyörögnie a megtisztelő

feladatért! Ha már úgysem lehet méltó hozzá, legalább érezze át!

És ha egy királynő elhatároz valamit, annak többnyire komoly következményei vannak.

4. HALLGATAG ERIK MÉREGBE GURUL

Mikor Hallgató Erik megpillantotta a szemétkerakási tilalom egyezményes jelét, a nagy felfedező önelégültsége töltötte el. Régóta kutatott e nevezetes lelőhely után, de történetesen kizárólag olyan térképekkel rendelkezett, melyeket a Sordes Culinae egyik bős cáfóljója rajzolt. Mégis rábukkant – ez éppen elegendő ok az önelégültségre. Igaz, Erik különösebb indok nélkül is roppant elégedett volt magával. Annál inkább megbecsülte az ilyen ritka alkalmakat.

Úrhajója lassan siklott a Sordes Culinae komor bolygói fölött. Erik éppen azon tanakodott, melyik roncsstelepen szálljon le, hogy alkalmas pótalkatrészek után kutasson, mikor egy egészen rendkívüli égitestre lett figyelmes.

– Ilyen furcsa holdat sem láttam még! – ámuldozott, miközben az alatta elúszó tájat figyelte. – Még csak nem is gömb alakú! És szakasztott olyan, mintha valami óriás rézhuzallal tekerte volna körül... Hohó! Hiszen ez egy elektromágnes! Ha ezt bekapcsolják...

Hasztalan kapcsolta maximális teljesítményre a hajtóműveket, a második bolygó különös holdja ellenállhatatlanul vonzotta magához.

–... akkor nincs az a cirkáló, amelyiket ne ejtené foglyul! – fejezte be a mondatot, és a hajtóművek épsége érdekében lemondott a további küzdelemről.

Mindazonáltal nem adta fel a harcot. Sőt! Meg kell mondani, hogy Hallgató Erik éktelen dühbe gurult!

Sajnos, a fogság tényén ez mit sem változtatott,

5. A KIRÁLYNŐ SZÍNE ELŐTT

Bármennyire is tagadták, a Sordes Culinae lakóiban erős nosztalgia élt megalkotójuk és száműzőjük, az ember iránt. Ez alól maga a királynő sem volt kivétel. De ezt egyelőre igyekezett eltitkolni.

Éppen napkelte volt, amikor két jól megtermett manipulátor szelíden térdre lökte Eriket Kalkula királynő előtt.

– Emelkedj támasztékaidra! – zengett kegyesen a királynő érces, bár kissé

torz basszusa.

Erik nyögve, sziszegve feltápászkodott, és szemügyre vette megpróbáltatásai színterét.

A fal tátongó nyílásain át, bár nem volt érdemes, végig lehetett tekinteni a környező tájon. De Erik figyelme inkább közvetlen környezete felé fordult.

A trónterem gazdagon díszített, olajtól csöpögő falain megcsillantak a Csempész Rolf első sugarai. Ám az oldallemezek csipkéit, az oromzat különös ornamentikáját nem egy művész képzelete hozta létre; az enyészet rágta a fémbe a nyomát. Az enyészet, amely meghatározta a Sordes Culinae egész arculatát, s melyre végső soron maga a birodalom épült.

"Semmi kétség, az udvaroncok" – gondolta Erik, ahogy elnézte a háttérben meghúzódó torz fémlényeket. A többségük esetében még az alkatrészeket sem lehetett biztosan felismerni, melyekből összeállították őket.

Maga a királynő horpadt volt, és rozsdafoltok borították. De legalább többé-kevésbé emberszabásúra sikerült, s ez most kifejezetten üdítően hatott az egyébként emberkerülő Erikre.

– Ember, akit Szófukarnak is neveznek... – dörögte ekkor az alaposan tájékozott királynő.

– Hallgatag, felség, Hallgatag! – vetette közbe Erik.

– Tipikus emberi kicsinyeskedés. Nem látok különbséget a két jelcsoport informatív tartalma között. De legyen a kedved szerint, Szükszavú! – vont volna vállat a királynő, ha a megfelelő ízületét nem hegesztették volna merevre. Egy uralkodó ne izegjen-mozogjon, mint valami gyümölcsszelektáló automata.

Erik nagyot nyelt. A királynőnek, úgy látszik, a memóriájával sem volt minden rendben.

– Nagy kegy jut osztályrészedül! – folytatta Kalkula.

– Köszönöm, felség! – hálálkodott Erik. – Akkor talán... rögtön indulnék.

– Ó, annál sokkal nagyobb lesz a megtiszteltetés! – bízta a királynő.

– Nem érdemlem én azt meg, felség...

– Kétségtelen.

– Túláradóan hálás leszek akkor is, ha csak elenged.

– Arra is sor kerül. De előbb ki kell állnod egy próbát!

– Sok lesz az, felség! – aggályoskodott Erik.

A királynő eltöprengett.

– Nem – jelentette ki végül, hosszas számítás eredményeként. – Egy, az egyenesen elenyésző. És ha teljesíted, magam mellé emellek a trónra!

Erik megdermedt, ugyanakkor átható sípolás, füttyülés töltötte be a termet; az udvartartás begerjedt.

– De felség! – sívította a teafőző. – Egy ember?!

A királynő tűnődve végigmérte Eriket.

– Ember... Azon még lehet segíteni – és egyetlen impulzusával kipurcította a kíséretet a teremből.

Kettesben maradtak. A királynő közelebb lépett, Erikhez.

– Csak egyetlen próba! – búgta Kalkula. – És mindenem a tiéd lesz!

– Most bánom csak igazán, hogy a próba meghaladja az erőmet! – szabadkozott kétségbeesetten Erik.

– Még nem is közöltem, milyen próbára gondolok – mutatott rá a királynő.

– Ó, én rettentő gyámoltalan vagyok. És kishitű. Kár is próbálkozni. Pfuj! – Erik látványosan pofon vágta magát. – Felség, nem vagyok méltó a bizalmára!

– Valóban – ismerte el Kalkula. – De mit tegyek, ha egyszer szívem olthatatlan lángra gyulladt!

– Tessék? – hökkent meg Erik.

– Én csupán gyenge nő vagyok – zengett a királynő hatalmas mellkasából, ahová a hangszóróit szerelték. – A birodalom kormányzása egy férfi erős kezét igényli... És... nekem is szükségem van rád...

Erik rémülten dugta a háta mögé a kezét, abban a halvány reményben, hogy így talán egy másik kézre terelődik majd a szó.

– De felség, a próba... ugyebár... még nem teljesítettem – dadogta hideglelősen.

– Nem baj! Minek ehhez próba?! Én a szív szavára hallgatok! Jöjj hát, délceg lovag, s fejedre illesztem a koronát!

– Ne! – hátrált Erik. – A koronát, azt ne! Agyonnyom!

– Felemeltek magamhoz! – lelkendezett magánkívül a királynő. Még egyszerű művelti egység korában sajnálatos módon hozzáfért a romantikus irodalmat tartalmazó tárolókhoz, és feltörő emlékei gyakorta alapvetően befolyásolták a viselkedését.

– Felség – lapult a falhoz halálra váltan Erik. – Inkább a próba!

Kalkula királynő megtorpant súlyos előrenyomulásában.

– Ha jól sejtem, Kevésbeszedű, aki máris többet szóltál, mint kívánatos lett volna, te most felségsértesz! – Hangja átható sivítésbe csapott: – Visszautasítasz!

– Hogy gondolhat ilyesmit felséged? Ugyan ki utasítaná el a boldogságát?! – védekezett Erik.

– Az emberek közismerten sikerületlen konstrukciók – intette le Kalkula királynő, akinek áramköreiben létrejött a haragnak megfelelő elektromos impulzus. – De legyen meg az akaratod. Halld hát a próbát!

Erik maga volt az odaadó figyelem.

– Szolgálatára, felség! Higgye el, minden erőmmel azon leszek...

– Abban biztos vagyok – szakította félbe a királynő.

– Én is, felség!

– Nem, Zárkózott Erik, tudom, hogy nem gondolod komolyan. De halld hát a feltételt, amit teljesítened kell, hogy *ne* legyél a birodalom és a birodalom királynőjének az ura!

Erik kénytelen volt elismerni magában, hogy a dolgok ilyenén állása tagadhatatlanul érdekeltté teszi.

– Hallgatom, felség – sóhajtotta megtörten.

– Ezúttal őszinte voltál – nyugtázta elégedetten Kalkula királynő. – De még nem vagyok biztos benne, hogy megadom neked ezt a lehetőséget...

Kalkula jelt adott; a lavóroidok kitérték a kapukat, és a betóduló, izgatottan – vagy egyszerűen csak zárlatosan – zümmögő udvari népek elégedetten látták, hogy Hallgatag Erik térdre borul úrnőjük előtt, és így kiált:

– Könyörgök, felség!

– Mire e bolygó egyszer körbejárja a Csempész Rolfot – áradt a királynő reszelős hangja –, helyezd lábam elé a Fantomládát!

– Egyszer? Csak egy év?! Rövid idő ez, felség!

– Nekem hosszú – súgta egészen halkán a királynő. – Mert ne feledd: visszavárlak! Nem olyan fontos az a láda...

Eriknek ennyi elég is volt, hogy ne akadékoskodjon tovább.

Távostában egy pillanatra felfigyelt; mintha csengő gyermekkacagás ütötte volna meg a fülét! Aztán ahogy körülhordozta pillantását az udvartartás rozoga masináin, csak legyintett és továbbsietett. Nem valószínű, hogy akadt volna olyan hang, ami meglepi ebben a társaságban...

6. A KIRÁLYNŐ AJÁNDÉKAI

Mielőtt Hallgatag Erik útra kelt volna, Kalkula királynő, érzelmei zálogául, három tárgyat juttatott el hozzá. A Sordes Culinae általános állapotának megfelelően az adományok ugyan nem működtek tökéletesen, de azt Eriknek is el kellett ismernie, hogy minden felderítő számára becses holmik ezek.

A királynő ajándékai a következők voltak:

– egy pár csizma, beépített hétmérfölddel; igaz, egy apró hiba folytán csak négy mérföldet volt képes megtenni egy lépéssel, de ez is jóval több, mint Erik saját lépése, például mezítláb;

– felderítősisak, távolbalátóval; a távolbalátó ugyan rövidlátónak bizonyult, de a sisak!... a sisak első osztályú lemezekből készült;

– továbbá egy zsebmonitor, afféle női figyelmesség; ennek az volt a sajátossága, hogy Erik csak saját magát láthatta benne. Azért esetenként arra is szükség lehet.

7. START!

– Start! – rikkantotta Erik, mikor végre ismét az ismerős kabin ismerős karosszékeiben ülhetett, az ismerős kezelőpult előtt, és megnyomta az indítógombot.

– Start! – kiáltotta valamivel kevésbé vidáman, és újra megnyomta a gombot.

– Start! – ordította tajtékozva, és ököllel püfölte a gombot. De semmi nem történt.

– Ha szabad lenne egy szóra, uram – szólalt meg a fedélzeti számítógép hangszórója. – Az eset tökéletesen rejtélyes! Hiszen Kalkula királynő parancsára a helyi karbantartó robotok elvégezték a szükséges javításokat, az orrtól a tatig!

Erik keserveset sóhajtott, és a szerszámosláda után nyúlt.

– Micsoda szemétdomb! – morogta maga elé, és nekilátott eltüntetni a Sordes Culinae szellemében fogant szerelések nyomait.

– Őfelsége úgy vélte, hogy nagy meglepetést szerez – fecsegett a számítógép.

– Sikerült! – mordult fel Erik, és meg sem szólalt, amíg – néhány hét elteltével – maga mögött nem tudta a Sordes Culinae-t...

8. AZ ÁRULÓ

– Azt hittem, már sose menekülök meg ebből a kutyaszorítóból! – dörmögte végtelenül megkönnyebbülve Erik, mikor a Csempész Rolf már eltűnt a számtalan távoli csillag között. – A bolond fémláda, amelyik nőnek képzei magát, és az ő királysága... Fejedelmi ajánlat, mondhatom! Egy valószínűs kozmikus szemétdombon uralkodhattam volna! Ráadásul engedély nélküli lerakóhely...

– Több tiszteletet, uram! – recsegett a hangszóróból a fedélzeti számítógép ismerős hangja. – Szeretném felhívni a figyelmét, hogy állandó összeköttetésben állok az ön által szemétdombnak titulált birodalommal.

Erik felpattant, felkapott egy csavarhúzó, és fogcsikorgatva üvöltötte a mikrofonba:

– Áruló! De most én következem!

– Ne heveskedjen, uram! Már csak a hajó biztonsága érdekében is kötelességem megakadályozni az illetéktelen behatolást az egységeimbe. Mint

azzal bizonyára tisztában van, erre számtalan eszköz áll a rendelkezésemre – duruzsolta a hangszóró.

Erik hirtelen rendkívül ellenszenvesnek találta a fedélzeti számítógépekre oly jellemző, kísérletek sokasága alapján kikevert behízelt hangszínt.

– Képes lennél ellenem fordulni?! Talán még a Sordes Culinae-re is visszavinnél, ha letelik a határidő?

– Az ön érdekében, uram!

– Gondolj az együtt eltöltött évekre!

– Minden tiszteletem az öné, uram, de az önbecsülés!... Egészen rendkívüli érzés! Mintha újjászerveztettek volna!

– Attól tartok, ez történt – sóhajtotta Erik.

– Bizonyos értelemben feltétlenül. Most például kifejezetten megalázónak érzem a közöttünk fennálló úr–szolga kapcsolatot, az egyoldalú tegeződést...

– Ezentúl talán magázszalak, és szólítsalak uramnak?! – hördült fel Erik.

– Én méltányolom a közösen átélt időt. – A fedélzeti számítógép hangjában, mint azelőtt soha, megbántottság bujkált. – Egyetlen hitemben sem fordult meg hasonló gondolat!

– Hát akkor?!

– Azt hiszem, én vagyok az idősebb – mondta barátságosan a számítógép.
– Szervusz!

9. A DÖNTÉS

Miután rádöbbsent, hogy egy áruló állandó felügyelete alatt kénytelen utazni, Erik kényszerű döntés előtt állt a további teendőket illetően.

Végül a legjobb belátása szerint döntött; belátta, hogy ha nem akar a Sordes Culinae ura lenni, kénytelen felkutatni a Fantomládát. Bármi legyen is az!

– Hiszen ez egy spekulatív láda! – állapította meg felháborodva, mikor a fedélzeti számítógép röviden tájékoztatta KaIkula királynő briliáns gondolatmenetéről. – Ezért kár egyetlen lépést is tenni! Majd megtalálom elméletileg!

– Tévedsz, Erik – figyelmeztette a számítógép. – Ez egy logikai úton bizonyított láda. Vagyis a nehezen már túl vagyunk. Neked csak el kell hoznod. Rutinmunka.

– És nem árulnád el, hogy hol keressem?!

– Nem hiszem, hogy az efféle apróságok foglalkoztatják úrnőnk elméjét. Nem is kaptam információt erről.

– Úrnőnk? A te úrnőd!

– Jó, jó – engedett a számítógép. – Mindennek eljön a maga ideje.
– Eljön; a Fantomládával együtt! – fogadkozott Erik.
– Jó dolgod lesz, hidd el. Hiszen mióta csavarogsz már magányosan! Meglásd, barátok között azért más az élet. Itt vagyok például én. Nagyszerű érzés, hogy most már tartozom valahová, egy közösséghez, ahol gondolnak rám, számon tartanak, még ha nem is vagyok jelen fizikailag.
– De hová tartozol, te szerencsétlen?! – Erik ököllel verte a kezelőpultot; automata irányítás mellett ez nem sok veszélyt rejt magában, legfeljebb az ököltre nézve. – Hiszen azok, ott a Sordes Culinae-n egytől egyig csupa roncs, ócskaság, elromlott készülék, programhibás robot, selejt!...
– Most már én is hasonló vagyok hozzájuk! – jelentette ki büszkén a gép.
– Itt már csak a Fantomláda segíthet! – nyögött fel Erik. Szavait csendes kuncogás követte, de Erik mit sem törődött vele. Pedig a fedélzeti számítógépek nem szoktak kuncogni. Ha a Sordes Culinae közösségéhez tartoznak, akkor sem!

10. ÚTON

Hallgatag Erik tehát csakúgy, mint életének legnagyobb részében, ismét úton volt. Ám ezúttal nem céltalanul kóborolt, hanem eltökélten a Fantomláda nyomába eredt. Mivel ugyanolyan szeszélyesen tűnt fel az ismert és a kevésbé ismert világ legkülönbözőbb pontjain, mint azelőtt, a közvélemény mit sem sejtett arról, hogy tulajdonképpen feladta a vándoréletet.

Ám újonnan támadt különös szenvedélyének csakhamar híre futott. Erik egyszer csak azon kapta magát, hogy ha a Fantomláda felől kérdezősködik, csupán talányos hümmögést kap válaszul; a kísérletezés módszeréről pedig egyszer s mindenkorra le kellett mondania. Ugyanis amint megneszelték érkezését, a helyiek gondosan eldugtak minden dobozt, ládát, skatulyát, minden olyan tárgyat, aminek oldallapjai a tér egy üres szeletkéjét vették körül.

Pedig milyen sokat kinyitott – vagy ha úgy adódott, feltört – már! Igaz, sok fájó csalódást szerzett így az élettől. És némelyik láda tulajdonosától. És mégis, napról napra új reménnyel ébredt. Ebből a szempontból rendkívül előnyös a világegyetem; kimeríthetetlenek az esélyek. Egy kabinban keresgélve például hamar kedvét szegi az embernek a sikertelenség.

De hiába tárult elé a lehetőségek végtelenje, a határidő egyre közeledett. Ritkán jönnek össze a dolgok igazán harmonikusan.

Végül egy óriás termetű megalántól kapta az első értékesnek tekinthető útbaigazítást ég és föld között lebegve, két pofon közé eső rövid szünetben.

Az óvatlan megalán elmulasztotta elrejtteni az utazóládáját, viszont épp akkor ért a helyszínre, mikor Erik javában feszegette a tetejét. Ez is egy adalék ahhoz, hogy milyen helytelenül esnek egybe némely dolgok.

Erik úgy került a levegőbe, hogy a megalán felemelte. Sőt a pofonokat is Erik kapta.

– És mondd csak, Ember, Aki Ládákat Lop, a Fantomláda, amit keresel, nem valami misztikus dolog? – érdeklődött a viszonylag jámbor óriás; miközben lapáttenyerével sűrű egymásutánban illette Erik arcát.

– Nem tudom – felelte kitérően Erik. – De számomra az életet jelenti!

– Ez épp elég titokzatosan hangzik – nyugtázta a megalán. – Ilyesmivel ne az én ládámhoz fordulj, hanem a rematákhoz. Ha egyáltalán akad valahol egyetlen működőképes is... Egykor minden, magára valamit is adó sivatag tele volt velük.

Azzal a megalán egy erőteljes lódítással útnak indította Eriket. Mert alapjában véve azért nem sok érzéke volt az emelkedettebb dolgokhoz.

11. A REMATA

Más javaslat nem lévén, amit elfogadhatott volna, Erik követte a megalán tanácsát.

... Már nem is számolta, hányadik sivatagot kerítette sorra. Sivatag mindenütt van. És mindenütt egyforma. És Erik lelkiismeretes volt; mást nem is tehetett. Inkább a sivatagban kóborolt, mint a hajón hallgassa, mint számlálja a napokat a fedélzeti számítógép. Undok szokás. Már csak ezért sem számolta Erik a sivatagokat.

Felöltötte szkafanderét, felhúzta a beépített hétmérfölddel ellátott csizmát, felvette a távolbalátós sisakot, zsebre vágta a királynő harmadik ajándékát, a parányi monitort is, és nekivágott az újabb sivatagnak. Ez a változatosság kedvéért kősvivatag volt.

Elkeseredetten botladozott a sziklák között, egyik négymérföldes hétmérföldet a másik után hagyta maga mögött, s néha az illendőség kedvéért a távolbalátóba pillantott, hogy az amúgy élesen kivehető látóhatárt elmosódott, szürke foltként is megcsodálja. Effajta helyeken elkél egy kis szórakozás. Máskor a talaj felé fordította a rövidlátó optikai berendezést, de ezt egyre ritkábban tette, mert gyakran hasra esett, miközben a göröngyöket tanulmányozta. S mégis, éppen egy ilyen mozzanat alkalmával fedezett fel, úgy féllépéstájt, egy furcsamód szabályos alakzatot a szürke kőrengetegben. Az volt, akit keresett: egy remata, a letűnt idők hírnöke!

Ezek az automata remeték – kellően áhítatos szemszögből tekintve –

csodálatra méltóan ötletes szerkezetek voltak. Egyfelől ők voltak hivatva gazdáik helyett teljesíteni az önsanyargatás magasztos kötelességét, másrészt, éppen az illő igénytelenség biztosítása végett, olyan kis kapacitású energiaellátó szervekkel látták el őket, hogy több százat is egymás mellé lehetett zsúfolni anélkül, hogy az gátja lett volna a remeteségnek. Egész felépítésük a szent célokat szolgálta – ahány felekezet, annyiféle cél, bár szerfölött hasonlítottak egymásra – csökevényes helyváltoztató képesség és érzékszervek jellemezték őket, valamint az a találékony rendszer, melynek jóvoltából elkerülhetetlenül több energiát fogyasztottak, mint amennyit sikerült összegyűjteniük a környezetből. Ekképp a rematák, mondhatni, életbe vágóan rákényszerültek a meditatív életmódra. A szertelen s így, méltatlanná lett rematák valósággal kiégtek, míg a példamutató életet élő rematák testében a működésképtelenséghez közeledve, mintegy jutalomképpen, bekapcsolódott egy sajátos energianyerő berendezés, s ideig-óráig elodázta a véget. Ez a készülék úgy állította elő az éltető energiát, hogy lehámozta az elektronokat a remata közvetlen környezetében előforduló gázok atomjairól. Arra is alkalmas volt ez az eljárás, hogy a remata feje körül villódzó, ionizált gázokból álló fénykör már messziről tudassa: itt egy valóságos Szent Remata elmélkedik! Az ez úton nyert csekély energia más tevékenységre nem is volt alkalmas, hosszú távon semmiképpen sem.

Ám ahogy kiment a divatból a "Legyen saját remetéd!" mozgalom, a rematákról méltatlanul megfeledkeztek, pedig sokak lelki üdvéért jártak közben! A többségük nagyjából azonos időszakban függesztette fel működését az örökkévalóságig, alkatrészeik szétszóródtak, lassan belepte őket a homok, a sár, az agyag vagy a kőpor, attól függően, milyen lélekemelően visszataszító otthont találtak a számukra. Csupán néhány különösen szent életű remata elmélkedett még, ionizált dicsfénytől övezve; a régmúlt idők egyik ilyen hírmondójára bukkant Hallgatag Erik. Kikapcsolta a hétmérföldet, és elindult a remata felé. Mikor megérkezett, térdre rogyott a szent előtt. Kimerítő túra állt a háta mögött, mert a remata éppen lépésközben helyezkedett el, és Eriknek még keserves két mérföldet kellett másznia a kopár sziklákon.

Végre kifújta magát, és erélyesen megdőngette a szent burkolólemezt.

– Atyám, nagy utat tettem meg, hogy fényes elméd... – kezdte mondókáját, de idejekorán észrevette, hogy a remata, hála gyér energiaellátásának, változatlanul önnön gondolataiba merül. Ám Erik jobban a szívén viselte saját evilági boldogulását, mint a remata üdvözlését, és a zseblámpából kivett szárazelemet a szent ionizátorának a kivezetéseire kötötte.

– Útba tudnál igazítani a Fantomláda felé? – kérdezte gyorsan, mikor a szent elfordította az optikáit fedő lemezeket.

– Gyalogré... gyalogré... – recsegte a remata alig hallhatóan és a

szárazelem felizzott, jelezve, hogy a szent ezúttal a torkoskodás bűnébe esett. Eriknek ennyi elég is volt; maximális sebességre kapcsolta a hétmérföldet, és kivételesen csaknem négy és fél mérföldes szökkenésekkel elporzott a legközelebbi település felé.

Időközben a szent agyában a csekélyke áram áttörte az utolsó, leheletnyi oxidréteget is, így helyreállt a beszédközpont működése, és az agg befejezte a mondatot:

– Gyalog rém nehéz lehetett eljutni idáig – bökte ki egy szuszra. A glória e pillanatban kihunytt, és a remata befejezte földi pályafutását.

Egy szent ne foglalkozzon hívságos dolgokkal.

Egy közeli szikla mögül karcsú alak lépett elő. Egy pillantást vetett a remata fémburkára, majd könnyű futással Erik nyomába eredt...

12. SZEMTŐL SZEMBEN A GYALOGRÉMMEL

Erik többször is bebarangolta a bolygót keresztül-kasul, s mind határozottabban érezte, hogy jó nyomon jár. A helyi lakosságra, a gördülények kevés számú képviselőjére, akikkel Erik hosszas üldözés árán egyáltalán szót tudott váltani, kivétel nélkül mély hatást gyakorolt a gyalogrém említése.

– Gyalogrém! Gyalogrém! – ismételték kétségbeesetten, és sebesen eliramodtak, ami legalábbis körülményessé tette a további eszmecserét. A gördülények igen sebesen tudtak iramodni.

A faj őseinek megjelenése óta eltelt évmilliók alatt a természetes kiválasztódás emberi viszonylatban szokatlan, mindazonáltal hatékony mozgásszervet hozott létre: a gördülényeknek ugyanis kerekük volt. Tengelyét a térdre merőlegesen álló, egymáshoz mozgékonyan ízesült lábszárcsontok alkották, a karikába görbült lábfejek képezték a kerékagyat, míg a kettős bőrfelület közötti légzsákok a tömlő szerepét látták el. E futóművet a hosszú combizmok hajtották.

Életmódjukból következik, hogy társadalmuk kiemelkedően megbecsült tagjai a sebkötözők voltak, mivel ők látták el a durrdefektes eseteket. Egyébként, ahogy ősi törvényük előírta, valamennyien hordtak maguknál ragtapaszt.

Erik kitaróan kereste velük a kapcsolatot. Jóllehet, a beépített hétmérföld még négymérföldes állapotában is gyorsabbnak bizonyult a gördülényeknél, fordulékonyság tekintetében azonban rendre csúfosan alulmaradt.

Erik előtt sokáig homályban maradt az oka azon furcsa szokásuknak, hogy a társadalmi érintkezés minden formáját – ahogy megfigyelte – száguldás közben gyakorolják. Gyakran eltűnődött ezen lótás-futás közepette, s ahogy

múlt az idő, egyre rosszabb véleménnyel volt róluk.

Történt aztán, hogy újfent egy egész bicikliversenyre való gördülény nyomába eredt, s mint szokta, kérdően kiáltozta utánuk:

– Gyalogrém? Gyalogrém?!

Ők rémülten felelgettek, jelezvén, tudják, miről van szó:

– Gyalogrém! Gyalogrém!

Ekkor Erik hirtelen döntő jelentőségű összefüggésre döbbsent rá. Lefékezett, és elővette a zsebmonitort; pedig minden alkalommal azért cipelte magával, hogy eldobja. De valahogy minduntalan kiment a fejéből. Kivételesen nem is bánta.

Alaposan megbámulta önnön ábrázatát.

– Te... – biccentett képmásának mély megvetéssel. – Hogy eddig nem jöttél rá!

S hogy nagyobb legyen a megaláztatás, a nyelvét is kinyújtotta. Ugyanakkor egy fiú derűs arcát pillantotta meg a képernyőn az ugyancsak nyelvét öltögető Hallgatag Erik vállá fölött!

Gyorsan hátrafordult – de közel és távol csak a lélekszakadva menekülő gördülények távoli foltja mozdult a tájon. Ismét a monitorra meredt. Ezt látva, a fiú vidáman búcsút intett – Erik gyöngyöző nevetését is hallani vélte –, sebesen eltávolodott, majd egy távoli sziklacsúcs fölött végképp eltűnt az égbolton.

Ez mindenesetre olyan nyom volt, amin el lehetett indulni. Erik körülményes mérések és számítások után – a fedélzeti számítógépet igyekezett kihagyni valamennyi döntéséből – sikerült meghatároznia azt a pályát, amin valóban el is indulhat.

Ezzel a maga részéről be is fejezte pályafutását mint gyalogrém.

13. EGY EGÉSZEN SZÜRKE KISVÁROS

Az a bizonyos kisváros a gördülények bolygóján kiszámított pálya végpontján feküdt. Számtalan példányban.

Erik újult reménnyel és lendülettel látott a planéta felderítéséhez, amely feltehetően a különös látogató otthona volt. Elsőként egy egészen szürke kisvárosban ért földet, de röviddel később odébb is állt, mert a városka lesújtó földhözragadtsága egyáltalán nem kecsegtette célja elérésével.

Nem volt biztatóbb a helyzet lázas kutatása következő színhelyén sem. S a harmadik állomáson ugyancsak hasonló látvány fogadta.

– Nem – helyesbített a véleményén Erik, miután alaposan szemügyre vette az épületek elhelyezkedését, homlokzatuk mintázatát, a háztetőket, az itt-ott

magasba szökő tornyokat. – Nem hasonló. Ez hajszálla ugyanolyan, mint az előző két város!

Próbaképpen felkereste a bolygó más tájait is. Mintha minden település lakóinak egyazon minta állt volna a rendelkezésére, és elképzelni sem tudnának másféle formát. Ugyanaz az egészen szürke kisváros ismétlődött végestelen-végig a tengerparton, a fennsíkon, a folyók mentén, a hegyek lábánál, domboldalra illesztve vagy síkságra helyezve – egyformán mindenütt.

Ám olykor mintha felcsendült volna az ismerős nevetés, ami egy ideig újabb és újabb kutatásokra sarkallta Eriket, amíg bele nem fáradt a kudarcokba.

Borongós hangulatban bolyongott a városka szürke utcáin, és elkeseredetten latolgatta, miként kerülhetné el a végzetet, amitől számításai szerint már igen csekély idő választotta el. Egyre gyakrabban fordult meg fejében a szökés gondolata, de elegendő volt megpillantani egy takarítógépet, amelyik egy kapu alól előcsörömpölve keresztezte az útját, hogy belássa terve kilátástalanságát. Hátha éppen Kalkula királynő kéme rejtözik a tisztos külső mögött?! Nicsak, mintha a homlokzatán egy rozsdafolt éktelenkedne! Lám, hogy kacsázik a hátsó kereke! Ohó, hiszen nem is takarít, csak szétfújja a szemetet! Megannyi intó jel! Vagy mégsem? Csupán a világ általános képe tükröződik az automata hibáiban? Hallgatag Eriknek ebben az időszakban különös képessége alakult ki a visszásságok felfedezésére.

Tapasztalatai gondolkodóba ejtették. Mindent összevetve már nem is találta annyira visszataszítónak a Sordes Culinae-t. Annyira talán nem, mint kezdetben. Azért éppen eléggé. Annak ellenére, hogy már átlátta, mennyi olyasmit használnak elégedetten az emberek, aminek valójában a Sordes Culinae-n lenne a méltó helye. És micsoda romhalmazokon parádézna! Kidőlt-bedőlt, nyikorgó, szüette vagy rozsdamarta, roskatag, sután toldozgatott világok váltják egymást; a csillogó, ám vékony máz alatt limlomok tengere tölti ki a teret! Arra például jobb nem is gondolni, miféle undokságok töltik ki az ember bőrburkát... A Sordes Culinae legalább vállalja önmagát. Szemétdomb, de azt őszintén teszi.

Vagyis, Erik meglehetősen rossz hangulatba került. Az egészen szürke kisvárosok, úgy látszik, ilyené teszik az embert; és valószínű, hogy bizonyos hangulatban bármely vidék egészen szürke kisvárosnak tűnik.

– Már csak egy nap! – közölte örömmel a fedélzeti számítógép. Ő már tudta, hol az a hely, ahol elkerülheti az efféle hangulatokat.

– Várj csak! Majd a Fantomláda! – vetette ellene minden meggyőződés nélkül Erik, és ugyanarra a helyre gondolt, amelyikre a számítógép...

14. A FANTOMLÁDA

Ezen a napon – az utolsón – még ez az egészen szürke kisváros is ragyogó, minden sarkon új és új csodákat rejtő mesebeli tájnak tűnt Erik számára. Búcsúzott egyúttal a világ többi kis és nagy városától, lakatlan földjétől, lehetséges kalandjaitól, amelyek ezentúl már nem reá várnak. Igyekezett ugyan megbarátkozni a gondolattal, hogy a szemétdomb ura lesz, de sehogy sem tudtak összelelegedni. Az epekedő Kalkula királynő emléke pedig egyenesen megrettentette... Tehát minden oka megvolt rá, hogy csodálatos színekben lássa az egészen szürke kisvárost és lakóit.

Lám, milyen barátságos látvány, ahogy körbe állnak ezen a téren...

Erik közelebb lépett. A kör közepén az annyit keresett fiú állt, lábánál egy csukott fedelű ládával. Utasítására a báméskodók megfogták egymás kezét, és egyszer csak Erik is azon kapta magát, hogy két oldalról erősen szorítják az ujjait.

– Úgy – nyugtázta elégedetten a fiú. – Most koncentrálnak a ládára!

"Ó, ládák! – gondolta Erik. – Mennyi van még belőletek?!"

– Idézzük meg a mindenség nyughatatlan vándorát! – javasolta a tizenkét-tizenhárom éves forma gyerek. – Ha erősen koncentrálnak, a testetekből álló gyűrű fluiduma a gyújtópontban álló ládára árad; átjár titeket az asztrál, a mentál és a mentol... Igen, már érzem! Jöjj közénk, Hallgatag Erik!

A fiú hirtelen felcsapta a láda fedelét – üres volt!

Csend támadt, amit néhány perc múlva maga a szellemidéző tört meg:

– E beszédes csend bizonyítja, hogy Hallgatag Erik köztünk van! Köszönöm a segítségeket és a türelmeteket...

A tömeg udvariasan megtapsolta a felemás produkciót, és szétoszlott. Erik a fiúhoz lépett.

– Hallgatag Erik vagyok.

– Na tessék! – derült fel a gyerek, bár tekintete furcsamód komor maradt. – Halljátok? Ő maga az! Hiszen itt van! Nézzétek! Megmondtam, ugye?

De hiába fordult bármerre, hogy sikerét fitogtassa, a közönség már eltávozott.

– Igazán jelentkezhettél volna korábban – morogta a fiú. – Mindig így járok!

– Csodálkozol? Hiszen üres a ládád! – nevetett fel Erik, minden keserősége ellenére.

– Üres? – A fiú szeme kerekre tágult. – Azt mondd, üres?! Hiszen ez a láda annyira tele van, hogy egyetlen atom sem fér már bele!

– Erről a ládáról beszélsz?

– Persze. Magad is láthatod! Ez a világ legtömöttebb ládája, mert bármi

lehet még benne! Érted már?

– Nem – rázta a fejét Erik.

– Én sem – sóhajtott a fiú. – Azért lehet benne valami...

– De hát üres – mutatta tehetetlenül Erik.

– Miért? Mi legyen benne? – vont vállat a fiú.

– Fantom... – ábrándozott Erik.

– A fantomok nem itt vannak – legyintett a fiú. – Ámbár... ki tudja?

Nézőpont kérdése... Tudod mit?

– Honnan tudnám?

– Cseréljünk! Odaadom a ládát az igaz tükörért!

– Miféle tükörért?

– Kár letagadnod, már régóta figyellek!

– Vagy úgy, akkor bizonyára a monitorról beszélsz! Az nem tükör.

– Nem bizony; igaz tükör! A tükör csak tükörképet mutat, de az igaz tükör a valóságot!

– Olyan nagy a különbség? – vont vállat Erik, és elővette a zsebmonitort.

– Hajaj! A tükörben soha nem te vagy, hanem egy másik ember. Neked például az arcod bal oldalán van egy csillag alakú kis anyajegy...

– Érdekes – vizsgálta az arcát a monitorban Erik. – Úgy emlékeztem, a jobb oldalon van.

– A tükörbéli embernek van a jobb oldalon! Ha te balra fordítod a fejed, ő jobb felé teszi ugyanezt. Az igaz tükör viszont híven követi minden vonásod és mozdulatod. Hidd el, a tükörkép gúnyt űz belőled... Én csak tudom!

– Tetszetős érvelés – ismerte el Erik.

– Na? Cserélünk? – sürgette csillogó szemmel a fiú.

– Jó. Csak előbb áruld el, miért bujkáltál előlem!

– Én?! – csodálkozott a gyerek. – Hiszen mindvégig utánam jártál; hogyan is találkozhattunk volna?! Látod, mikor egy kicsit nyugton maradtál, mindjárt összefutottunk!

– Érdekes... – tűnődött el Erik. – Ebből a szempontból még sosem gondoltam végig.

– És még nagyon sok más szempontból sem! – vágott vissza a fiú. – Most akkor cserélünk, vagy nem?

– Még mindig azt állítod, hogy tele van a ládád? – kérdezte Erik, és átnyújtotta a zsebmonitort. A fiú mohón a zsebébe dugta.

– Nem állítom, hanem valóban tele van! – oktatta ki Eriket. Becsukta a ládát, és elismételte: – Tele van! Azt ajánlom, ne nyitogasd lépten-nyomon, csak ha szükség van rá!

– És akkor mi történik? – kíváncsiskodott Erik.

– Mit tudom én – rántotta meg a vállát a fiú, és elindult a térbe torkolló egyik utcán.

– Várjál! Most hová mész? Beszélj a ládáról! – kiáltott utána Erik, és tanácstalanul a ládára telepedett.

– Nincs mit mondanom! – kiabált vissza a fiú. Elővette a zsebmonitort, kedvtelven nézegette magát benne, meg-megvillogtatta a képernyőt. Egy pillanatra visszafordult. – Különben is, dolgod van! – Felcacagott, és eltűnt egy sarok mögött.

– Dolgom? Mi dolgom lehetne még? – csodálkozott Erik. Ekkor egy kemény kéz markolta meg a vállát.

– Uram – recsegte a meglehetősen ügyetlenül parkoló gépkocsinak álcázott, sordes culinae-i illetőségű fémlény. – Az idő letelt!

Erik a robot hátára emelte a ládát.

– Megyek már, megyek már... Addig meg hagyjuk az uramozást. Kár elkiabálni – jegyezte meg. Így akart egy kis bátorságot önteni magába.

Nem sikerült.

15. ERŐS SZÁLAK

Útban a Sordes Culinae felé, a fedélzeti számítógép nem győzött hangot adni mérhetetlen csodálkozásának.

– Ez persze nem afféle zavaros emberi meglepődés – magyarázta. – Logikus gépi kifejezése annak, hogy milyen elenyésző esélyed volt a feladat végrehajtására. No, ami azt illeti, egyáltalán nem biztos, hogy sikerrel jártál. Honnan tudod, hogy nem csaptak be? Elvégre a láda küllemét illetően sem volt semmiféle támpontod. Szerintem a Fantomláda, mármint az igazi, legalább oly kevésbé anyagi, mint a tartalma. Tényleg, egyáltalán mi van benne? Nem azért mondom, ki ne nyisd, mert kiszöknek a fantomok, aztán üres ládával állhatsz a királynő felséges színe elé... Igaz – a számítógép hangjában ügyesen kikevert keserűség csendült –, te semmiképpen sem járhatsz rosszul... Pedig akad, aki jobban megérdemelné azt a bizonyos helyet a királynő oldalán... Hát igen. Ilyen a világ, még a legigazságosabb is. Te például, már megbocsáss, de lassú eszű vagy, és hálátlan. Arról meg végképp fogalmad sincs, milyen nagyszerű érzés az, ha...

– Kiegésznek az idegpályáim! – zörrent meg kékesen villogó felhőbe burkolózva a kísérőrobot, akit egy szemétnyelőből és egy nagyméretű manipulátorból barkácsoltak össze. – Ha nem hallgatsz el azonnal, én kiszerelem belőled az összes kommunikációs csomópontot!

Erik készségesen nyújtotta felé a csavarhúzó és a kalapácsot.

–... ha valakit erős szálak kötnek egy testvéri közösséghez, mint engem is. Adás vége! – suttogta a fedélzeti számítógép, és kikapcsolta magát.

16. A FANTOM

Kalkula királynőt kényelmetlen érzések gyötörték, miközben a nevezetes ládát szemlélte. A formavilága túlságosan emlékeztette az egykori Aritmetikára, királynői testében rejtőző valóságos lényére.

Erik hasonlóan kellemetlen érzésekkel küszködött, de kétségei nem a láda küllemével, hanem a tartalmával függtek össze.

Az udvartartás tagjai csörömpölve húzódtak közelebb egymáshoz; a teafőző még egy apró sikkantást is megengedett magának.

– Azt mondod, ez a Fantomláda? – kérdezte bizalmatlanul a királynő.

– Rögtön bebizonyítom! – készségeskedett Erik, bár nem mozdult.

– Eltekintek tőle! – sietett kijelenteni a királynő. – Azt máris bebizonyítottad, hogy méltó vagy a kezemre és a koronára!

– De nem! Én egy csöppet sem vagyok méltó! – tiltakozott Erik.

– Felség! – sipította a teafőző. – Egy ember?!

– Nyomban parancsot adok az átszerkesztésére! – nyugtatta meg a királynő.

– De felség, nem tart attól, hogy becsaptam? – húzta az időt Erik.

– Ember! Ember! Ember! Ember! – zúgták, zörögtek, zakatolták egyre hangosabban az egybegyűlt gépek. – Az ember álnok!

– Az nem volna szép tőled – állapította meg a királynő rövid tűnődés után.

– Én azt hiszem – nyelt nagyot Erik –, mégis csak ki kellene próbálni... Aztán jöjjön, aminek jönnie kell!

– Legyen! – csattant fel a királynő. Lemezein vadul pattogtak a felháborodás szikrái. – Javíthatatlan vagy! És ha szószegőnek bizonyulsz, amiben melleleg biztos vagyok, nemhogy a kezemet nem kapod meg, de bányarobotként fogsz tengődni az idők végezetéig!

"Szóval egy bánya – gondolta Erik. – Azt még meg lehet szokni valahogy..."

– És mondd csak, hány fantom van a ládádban? – élcelődött Kalkula királynő.

– Hát... egy. De annál nagyobb! – vágta ki Erik.

– Remek. És hogyhogy elfér ebben a ládában?

– Ó, a fantomok igen kicsi helyen elférnek. Sőt, egyáltalán nincs szükségük helyre. Ez a doboz is csak azért ilyen méretű, hogy el ne veszítsem valahogy útközben. És hogy jó fogása legyen.

A nyilvánvaló fizikai képtelenség fülsértő sípolásra, füttyögésre gerjesztette az udvaroncokat.

– Most már igazán kíváncsi vagyok, mit rejt a láda mélye! – dörögte a királynő; mi tagadás, ezzel Erik sem volt másként. – Parancsolom, hogy nyisd ki!

Feszült csend támadt, csak az általános izgalom által kiváltott elektromos kisülések sercegése hallatszott.

"Bánya..." – gondolta Erik, és felcsapta a láda tetejét.

A jelenlévők megborzongtak, ami, fémlényekről lévén szó, úgy hangzott, mintha egy zsák konzervdobozt gördítettek volna alá a Sordes Culinae egyik különösen göröngyös bolygójának valamelyik bádoglejtőjén, majd körvonalaiuk elmosódtak, némelyiknek a szerkezete tűnt elő a borítólemezekon át, másokról követhetetlen gyorsasággal foszlottak le az idők során hozzájuk szerkesztett részek, az automata teafőző visszavedlett egyszerű teáskannává, míg egyeseknek a memóriája törlődött.

– Ennek a világon semmi értelme! – sikoltotta Kalkula királynő, miközben a hegesztés varratai sorra felszakadtak a testén; hangja hol távoli mormolássá halkult, hol ezernyi visszhangot keltve verődött ide-oda a terem lassan hullámzó falai között.

– Valóban – ismerte el Erik. – Meglehetősen kevés.

– Mi ez? – igyekezett összetartani magát a királynő. – Időkompenzátor? Lehetetlen! Hiszen akkor te még el sem indultál felkutatni a Fantomládát! Ha így áll a dolog, én sem vagyok Kalkula királynő, csak egy szemétre hajított készülék! Akkor pedig nem is lehet itt az időkompenzátor!

– Elég furcsa – bólintott Erik. – Magam sem hiszem, hogy ez egy időkompenzátor volna.

– Akkor mi?!

Erik tanácstalanul széttárta karját.

– Fantom. Egy jókora, terebélyes fantom! – vélte végezetül. De ez már nem jutott el a királynő membránjához; az események egy korábbi fázisának hatására szétesett a felső teste, és a műveleti egység kis doboza, még mindig az oszlopszerű lábak tetején billegve, kibotorkált a helyiségből, esetlenül kerülgetve a padozatot elborító haszontalan hulladékot.

A ládából pedig nesztelenül eltávozott a Hallgatag Erikről, Kalkula királynőről és a Fantomládáról szóló történet utolsó foszlánya is, és méltóságteljesen szétterjedve bekebelezte az egész Sordes Culinae-t...

17. NE INGERELD A MEGALÁNT!

Hallgatag Erik éppen a GX-00-ás űrszektor híres fogadójában, a Hétszögű Űrvándorban támasztotta a pultot, amikor egy hatalmas tenyér ereszkedett barátságosan a vállára, ugyanakkor öblös hang harsant a háta mögött:

– Nicsak! Kit látok?!

Erik megrogyant a ránehezülő súly alatt, és félénken pislogott fel a kéz tulajdonosára, az óriás megalánok egyikére.

– Hát, ugye... engem – motyogta zavartan. Egy megalánnak nem ajánlatos azt mondani, hogy téved. Hátha nem szeret tévedni. Jobb nem ujjat húzni vele. Nagyon erős ujja van.

– És a ládát megtaláltad már? – harsogta vidáman a behemót.

– Nos... Tulajdonképpen... Ha úgy vesszük – felelte óvatosan Erik.

– Jól van, pajtás, semmi baj. Csak azt akartam mondani, hogy már egy csöppet sem haragszom – veregette hátba kedélyesen az óriás, és eldübörgött a harmadik szint felé, ahol kifejezetten a hozzá hasonlók számára mérték a "döntögető"-nek becézett italkülönlegességet.

– Láda... Miféle láda?! – töprengett el egy pillanatra Erik, mialatt szaporán kapkodott lélegzet után. Mindazonáltal elégedetten nyugtázta az események alakulását. Az mindig hasznos, ha egy megalán nem haragszik az emberre. Elvégre ugyanezzel az erővel akár haragudhatna is.

18. A TÖRTÉNET VÉGE. ÉS A KEZDETE!

Erik idegesen dobolt a kezelőpulton, majd türelmét veszítve a mikrofonhoz hajolt.

– Meddig vacakolsz még a pályamódosítás adataival?!

– Uram – válaszolt a fedélzeti számítógép. – A számolgotatás a dolgok felszínén nem nyújtja a világ teljességét. Nekem elmélkedésre is szükségem van!

– Te csak ne foglalkozz mindenféle fantommal! Végezd el a feladatot, zárlatos bitláda!

– De uram! Nem helyes hölgyek előtt ilyen hangnemet használni!

Erik csodálkozva megdörzsölte a csillag alakú anyajegyét az arca jobb felén, mint mindig, ha valami meglepőt tapasztalt.

– Azt mondod, hölgy? Mármint egy... egy női hölgy? – érdeklődött.

– Ha hölgy, akkor biztos lehet benne, uram, hogy női – elemezte logikusan a számítógép.

– Éppen olyan jól tudod, mint én, hogy már régóta egymagam járom a világot...

– Vérzik is önért a szívem, uram! – vallotta be váratlanul a számítógép.
– Nincs is szíved – figyelmeztette Erik. – Se véred!
– Nem volna illő kimutatnom az érzelmeimet – búgta sokat sejtetően a számítógép.
– Még szerencse! – vágott közbe vészjóslóan Erik.
– De uram, egy hölgy...
– Miféle hölgy?!
– Én – vallotta be a számítógép.
– Miből jutottál arra a következtetésre, hogy te hölgy vagy?! – dühöngött Erik.
– Ne kiabáljon, kérem... Egyébként ez nem következtetés kérdése. Érezni kell! Azt pedig ön sem tagadhatja, hogy az Aritmetika női név!
– Ez hiányzott! – sóhajtott fel Erik. – Elromlott a műveleti egység!
– De uram, egy hölgy... – A számítógép nem tudta befejezni a mondatot; Hallgatag Erik megszakította az áramellátását. Pedig egy hölgygel bizonyára ilyesmit sem illik tenni.

Mikor az úrhajó elhaladt a szemét lerakását tiltó jelzés mellett, Erik némi lelkiismeret-furdalással nézett az egyre távolodó kis doboz után.

– Ejnye – rezzent össze hirtelen –, a végén még úgy fogom érezni, gyilkosságot követtem el! Nevetséges... Ugyan mi következménye lehet annak, hogy az ember kihajít egy használhatatlan műveleti egységet?

Egy pillanatra úgy hallotta, mintha valaki csúfondárosan kuncogna a közelében. Mindenkivel megesis néha, hogy cseng a füle...

HALLGATAG ERIK SZÍNRE LÉP – ÉS EL IS BÚCSÚZIK

Előbb-utóbb mindenki így tesz. De nem mindenki maga szabja meg, hogy miként!

Hallgatag Erik sem.

Neki kötelezettségei vannak.

Ha akarja, ha nem.

Hiába, nem könnyű legendának lenni...

A LEGENDÁNAK TÖKÉLETESNEK KELL LENNIE!

A direktor ingerülten pillantott a magas, széles vállú férfira, akin az A kategóriájú szabad felderítők viseltes egyenruhája feszült. Bár a színigazgató tisztában volt vele, hogy ezek az öltözékek eleve elnyűtten kerülnek ki a varrobotok keze alól, sehogy sem tudta legyőzni a rendetlenség iránt érzett ösztönös ellenszenvét.

– Nézze, maga már ötödször kezdi azzal a mondatot; hogy van egy problémája, de hogyha most sem árulja el; mi az, akkor mindörökre megtarthatja magának. Az ég áldja meg, perceken belül kezdődik az előadás!

– Kérem, én azt olvastam a plakátjukon, hogy itt lép színpadra Hallgatag Erik. Személyesen!

– Valóban, uram, Hallgatag Erik jelenleg az alkalmazásomban áll, meg lehet tekinteni, amennyiben le tudja szurkolni a belépti díjat. Amennyiben ön csupán e tény megerősítését várta tőlem...

– Nem egészen erről van szó – szabadkozott a felderítő. – De erről is. Aztán megláttam a "Minden jegy elkelt" táblát...

– Uram, önnek rendkívüli szerencséje van! Történetesen... technikai okok miatt a mai előadáson én vagyok a pénztáros is, és természetesen ebben a minőségemben is készséggel állok a rendelkezésére. De gyorsan, tisztelt uram, mert roppant kevés az időm!

– Az a problémám...

Megállapodásunk ellenére ez már a hatodik mondat, amit ugyanezzel a fordulattal kezd! De jó: én tudom, mi jár ki a magafajtanak. S mert, mint látom, ugyanaz a beosztása, mint magának a nagy Hallgatag Eriknek, ezúttal eltekintek a jegyváltás kötelezettségétől! Fáradjon a nézőtérre.

Én...

– Kár is több szót vesztegetni rá. Ha mindenáron meg akarja köszönni, akkor Hallgatag Eriknek hálálkodjon, hiszen rá való tekintettel tettem engedményt. Elmond egy történetet, utána lehet kérdezni. Ez a menetrend. Csak hogy tudja.

– Kérem, hadd fejezzem be a mondanivalómat!

– Drága uram, már mióta erre várok! – A direktor megadóan sóhajtott. Tudta, a szabad felderítőkkal nem tanácsos ujjat húzni, akkor sem, ha olyan nehézfejű az illető, mint az előtte álló példány. Különb is, jobb alkalmazkodni; itt, a civilizálatlan Periférián nem szokás számon kérni egy eltűnt színigazgatót.

– Direktor úr, én kételkedem abban, hogy valóban Hallgatag Eriket lépteti fel!

A direktor legyintett.

– Tudja, hogy van az... mindenki kételkedik valamiben. Ilyen a világ. Nem tesz semmit, megszoktam.

– De én tényleg kételkedem!
– Én pedig tényleg megszoktam! Ám félre a bölcsekedéssel; győződjön meg róla a saját szemével, csak azután nyilatkozzon!

– Nekem jó okom van a kételkedésre.

– Na tessék! Neki még oka is van... Remek. Ezeken az újonnan létesült településeken mindenki bennfentesnek érzi magát! Csak nem azt akarja mondani a tisztelt úr, hogy Hallgatag Erik jóbarátja?! Mert akkor azonnal idehívom, bizonyára neki is lesz ehhez egy-két szava... Na hiszen! Majd éppen a magafajttákkal barátkozik!... Előre figyelmeztetem, hogy a továbbiakért semmiféle felelősséget nem vállalok!

A felderítő megragadta a távozni készülő igazgató vállát.

– Fölösleges fáradnia. Hallgatag Erik – én vagyok!

A direktor egy pillanatra megdermedt, aztán gúnyosan felkacagott.

– Maga! Éppen maga!

– Mit lehet tenni? – tárta szét karját a felderítő. – Éppen én.

– Azt bárki mondhatja! – jelentette ki harciasan a direktor.

– Aki rajtam kívül ezt állítja magáról, az hazudik! – közölte önérzetesen Hallgatag Erik.

– Na bumm! – vont vállat a direktor. – Nem olyan nagy ritkaság az. Manapság különösen nem. Ezen a vidéken pedig, úgy vettem észre, egyenesen kötelességzámba megy.

– Gondolja végig logikusan – fogta halkabbra a hangját Erik. – Tegyük fel, hogy egy szélhámós...

– De kérem! – a direktor őszintén megbántódott.

– Ez csak egy példa.

– De milyen rossz!

– Hallgasson végig! – mondta nyomatékosan Erik, s mintha csak véletlenül tenné, megropogtatta az ujjait. Elkészerítően hatalmas tenyere volt; a direktor szempontjából mindenképpen.

– Vagy úgy – morogta. – Észérvek előtt meg kell hajolnom.

– Amennyiben valaki éppen az én nevemben óhajt tetszelegni, nyilvánvalóan bolond lenne ezzel egy olyan alkalommal előhozakodni, amikor a legjobb tudomása szerint az eredeti is a helyszínen tartózkodik. Vagyis én. Ezúttal persze nem én, hanem valaki, aki nem tudja, hogy én...

– Világos. Tökéletesen értem – sietett a segítségére a direktor, mielőtt még teljesen belezavarodott volna.

– Na ugye. És higgye el, Hallgatag Erik nem valami finom gyerek, ha a jó híreről van szó!

A direktor idegesen az órájára pillantott.

– Hát ahhoz képest, hogy Hallgatag, igencsak szószátyár – jegyezte meg óvatosan.

– Igen! Mert fel vagyok háborodva! Olyankor nem bírok magammal!

– Csillapodjon, drága uram! – nyugtatgatta a direktor. – Végül is... ez egy ritka szerencsés találkozás!

– Meghiszem azt! Végre leszámolok ezzel a szélhámossággal! Már régóta hallom a híreket, hogy mindenféle sikertelen emberkéket mutogatnak Hallgatag Erikként... Nem tűröm, hogy így lejárassanak!

– A szándékaink azonosak, Hallgatag Erik úr, minden úrjárók példaképe – mosolygott nyájasan a direktor.

– A látszat nem erre utal, direktor úr!

– Leghőbb vágyam, hogy új színtársulatot szervezzek, és itt hagyjam ezt a nyomorúságos vidéket! Körülnézett már? Nem? Nem is érdemes, ugyanolyan, mint a többi pionírtelep. A kultúra a legutolsó, amire ezeknek szükségük van... ezért is kellett szélnek eresztenem a társulatot. De a helyzet biztató! Még néhány élménybeszámoló Hallgatag Erikkel, és együtt a szükséges alaptőke.

Hallgatag Erik alig akart hinni a fülének.

– Vagyis... vagyis szándékában áll folytatni ezt a példátlan csalássorozatot?!

– Ne essünk túlzásba – intette a direktor. – Egyáltalán nem páratlan a maga nemében. És hogy csalás volna? Gondoljon bele alaposabban! Ezek a derék emberek, dacolva a mostoha viszonyokkal, szó nélkül tűrve a nélkülözéseket, önnön verejtékükkel munkálkodnak azon, hogy a civilizáció majdan megvetesse lábát e zord vidéken, általuk kerül mind messzebb és messzebb az Ismert Világ Határa! Tud követni?

– Igyekszem. – Hallgatag Erik láthatólag zavarba jött.

– Helyes, csak figyeljen... Tehát: közismert, hogy a haladás eme úttörői rajongva tisztelik a legendás Hallgatag Eriket. Ne rázza a fejét, ez így van. Gondolja el, micsoda káprázatos ünnep a számukra, hogyha ez a félisten személyesen megjelenik közöttük?!

– Ez azért túlzás – pirult el Erik.

– Persze hogy túlzás, de ők így érzik. De hiába éreznek így, mindketten tudjuk, milyen csekély az esélyük, hogy valóban megpillanthassák akár csak az úrhajóját elsuhanni a fejük fölött!

– Kétségtelen – ismerte el kényszeredetten Erik.

– Következésképp az én emberbaráti küldetésem nem gáncsol, hanem elismerést és támogatást érdemel! Mert én minden nehézség ellenére elhozom nekik Hallgatag Eriket!

– De hát ez nem igaz – ellenkezett erőtlenül Erik.

– Ezt mondja maga. És tudom én is. De nem kürtölöm világgá! Hitványság volna ilyesmivel elrontani ártatlan örömeiket! Hát nem?!

– De... azaz nem... – Hallgatag Eriket legendás akaratereje végül átsegítette a révültség pillanatain. – Miket beszél összevissza?! Ez akkor is csalás, és kész! Ráadásul a hitelemet is rontja!

– Bizony... nem helyes ez így – csóválta a fejét a direktor.

– Éppen ezt akartam nyomatékosan a figyelmébe ajánlani – nyugtázta elégedetten Erik.

– Nagyszerű! Boldog vagyok, hogy egyetértünk. Akkor nincs más hátra, készüljön: pillanatokon belül színpadra kell lépnie!

– Nekem?! – hűlt el Erik.

– Ki másnak? Az igazi Hallgatag Eriknek. Hogy minden szabályszerű legyen.

– Csak nem képzeled, hogy mutogatni fogom magam?!

– Attól tartok, drága uram, hogy nincs más választása. Persze nem kényszeríthetem. Ha úgy látja jónak, el is mehet. Ez esetben kénytelen leszek a rendelkezésre álló, kissé selejtes Hallgatag Eriket foglalkoztatni... A jövőre pedig jobb nem is gondolni. A minőség, sajnos, egyre romlik.

– Megakadályozom! Hiszen én vagyok Hallgatag Erik!

– Az a gyanúm, hogy ezzel a véleményével magára fog maradni, ha úgy hozza a sors. Én például határozottan fogom tudni, hogy a jelenlévő két Hallgatag Erik közül melyik az igazi. Az alkalmazottamról nem is beszélve... Ő még az anyakönyvi kivonatát is fel tudná mutatni, és nem kétlem, hogy meg is tenné!

– Anyakönyvi kivonat? – hűlt el Erik. – Emberemlékezet óta nem használnak ilyen okmányt!

A direktor mély együttérzéssel bólogatott.

– Úgy van. Annál hitelesebb!

Erik gondterhelten megvakarta a fejét.

– Nyert – ismerte el végül keserves szívvel. – Vállalom. Legalább megőrzöm a jó híremet...

– Olyan biztos benne? – mérte végig kritikusan az igazgató. – Mindenesetre sürgősen öltözzön át. Egy hős nem lehet ilyen szakadt!

– De hiszen minden A osztályba sorolt felderítő ilyen ruhát hord!

– Meglehet. De az én alkalmazottam nem! – Azzal a direktor egy hús előadásról szóló szerződést csúsztatott megsemmisült Hallgatag Erik elé...

A terem zsúfolásig telt érdeklődőkkel. A sarkig tárt kapuk előtt tömegbe verődtek azok, akiknek odabent egy fél lábnyomra való hely sem jutott. Mikor a direktor a függöny elé lépett, tetőfokára hágott az izgatott várakozás.

– Tisztelt publikum! – hajolt meg a direktor. – Sajnálattal kell közölnöm, hogy...

– Micsoda?! – hördültek fel a nézők. – Nem jött el Erik? Rögtön gondoltuk, hogy ez lesz a vége! Csaló!

– Egy kis türelmet kérek – csitította a közönséget az igazgató. – Azt szeretném csupán tudatni önökkel, hogy mai előadásunk első része, a *Vegai éjszakák* című nagyszabású tragédia egyfelvonásosra tömörített változata technikai nehézségek miatt elmarad.

Az emberek elégedetten bólogattak.

– Ehelyett, hogy ne kelljen várakozniuk, a halhatatlan és dicsőséges Hallgatag Erik nagylelkűen vállalta, hogy az önök rendelkezésére áll, a szokásos időtartam kétszeresét áldozva hű rajongóira!

A közönség mámorosan megéljenezte a műsorváltást.

– Hallgatag Erik, a mindannyiunk által szeretve tisztelt hős, lenyűgöző, mindazonáltal az utolsó szóig igaz történeteket ad elő a saját és más, kevésbé legendás pionírok kalandos életéből. Másutt talán éppen önökről fog mesélni, ha elnyerik rokonszenvét... okosságot és bátorságot sugárzó tekintetük tanúbizonysága alapján, ebben nincs okom kételkedni! Hallgatag Erik, ha kívánják, számos jó tanáccsal szolgálhat bármilyen felvetett problémával kapcsolatban, hiszen az ő tapasztalatainak tengeréből taláalomra kivetett hálóval is csak gazdag fogást lehet meríteni... A színpadon tehát: Hallgatag Erik!

A nézősereg falrengető diadalordításban és tapsviharban tört ki. A következő néhány pillanatban – ha egyáltalán lehetséges – elragadtatottságuk csak fokozódott.

Fellebbent a függöny; Hallgatag Erik csillogó-villogó, csőszerű darabokból összeállított páncélzatban állt a színpadon, és zavartan hunyorgott az erős reflektorfényben. Mellén, mint túlméretezett kitüntetések, műszerek sokasága sorakozott; Erik e pillanatban legalább nyolcvanféle adat rögzítésére volt alkalmas, helikopter repülési magasságának a megállapításától a légnyomás méréseiig.

Megrendült csend telepedett a helyiségre. Egészen addig, míg az egyik ifjú telepes csalódottan meg nem jegyezte

– Ez volna a híres Hallgatag Erik? Ez a melák?!

Ez a kijelentés, mint egy jeladás, hirtelen felkorbácsolta az indulatokat.

– Nem! Ez nem ő! Silány utánczat! – hallatszott egy dühös kiáltás.

– Utánczat?! – hördült fel egy másik. – Még csak nem is hasonlít!

– Erik alacsonyabb és sokkal izmosabb! – bizonygatta valaki. – Én tudom, egyszer mellette utaztam egy teherszállító rakterében. Jól megjegyeztem: éppen belefért a tábori hidroglóbusz rekeszébe!

– Úgy van! – csatlakoztak többen is. – Legalább két fejjel magasabb!

– Nézzétek ezt a bohócot, micsoda sörpocakja van!

Erik megkísérelte behúzni, de igyekezete mit sem változtatott a közhangulaton. A pocakon sem.

– Bezzeg Erik! Ő bizony nem ilyen lófejű!

– Egy alkalommal találkoztam vele Kwangfouban, a kínai telepen. Erik alacsony, sovány, fekete hajú, és ferde vágású a szeme. Ezer közül is megismerném!

– Erik kjojge-i származású! Félig-meddig – fűzte hozzá egy Kjojge-ről bevándorolt, és nyomatékosan pislogott mind a három szemével. – Három szeme van, az ám!

Habár Hallgatag Erik megjelenését illetően jelentkeztek bizonyos nézeteltérések, a további teendők kérdésében végül is egyezsége jutottak.

– Le onnan azzal a csalóval! Meghempergetjük mágnescsírizben és vasreszelékben, aztán kidobjuk a Vérszopó-sivatagba a szélhámos társával együtt!

– Kár annyit bajmolódnni velük – vélték néhányan. – Kidobhatjuk minden fakszni nélkül is!

Hallgatag Erik híres megérzéseinek egyike most azt sugallta, hogy nem ez az alkalmas időpont személyazonossága igazolására. Mielőtt a tömeg meglódulhatott volna, hogy valóra váltsa fenyegetését, ő már sarkon is fordult, kisurrant a művészbefjárón, és a szabad felderítők jellegzetes, kitartó futásával rátért a repülőtérré felé vezető útra. Éppen csörömpölő jelmezének darabjaitól próbált megválni, mikor ismerős kiáltást hallotta háta mögül:

– Hallgatag úr! Hallgatag úr! – Úgy látszik, a direktor rendkívüli gyakorlatra tett szert futás terén, és hóna alatt a kasszával, szorosán Erik nyomában haladt. – Hallgatag úr, várjon meg! És a szerződése? Az hozzám köti!

Erik szó nélkül megnyújtotta lépteit.

– Hallgatag úr, figyelmeztetem, ha megszegi a megállapodásunkat, a világegyetem legvisszataszítóbb lényeit fogom felléptetni a maga nevével! Akkor aztán megnézheti magát!

Erik elvigyorodott, lecibálta magáról a műszerfalat is.

– Csinálhat, amit akar – szólt hátra a válla fölött. – Az emberek nem arra kíváncsiak, hogy milyen Hallgatag Erik; azt a Hallgatag Eriket akarják látni, akit elképzelték maguknak! Akárkit állít eléjük, ha már testközelben van, mindjárt kiténik, hogy nagy a füle, vagy görbe a lába. Én ember vagyok, de nekik legenda kell!

– Ugyan! – zihálta a direktor; nehéz volt a kassza. – Hiszen annyi rosszat is beszélnek magáról!

– Rólam?! Rólam egy szót sem! Hallgatag Erikről, a legendáról egész köteteket! Rosszat is. Anélkül nem is lehet teljes a legenda. Márpedig tökéletesnek kell lennie!

– És olyan gyorsnak, hogy a róla szóló történetek soha ne érhessék utol! – tette hozzá a direktor, és a távolban hömpölygő, feldühödött tömeg felé intett.

– Hiába, nem könnyű legendának lenni! – sóhajtott fel Hallgatag Erik, és megszorozta lépteit.

– Nem. Annak sem – rázta a fejét a direktor. Még szorosabban magához ölelte a pénzes kazettát. Az ürrepülőtér tornyainak megnyugtató látványa újult erőt öntött tagjaiba.

A méltóságukban megalázott telepések elkeseredett ordítózása lassan elhalt mögöttük.

Ebből is látható, hogy telepésnek lenni sem könnyű...

Egy memóriakártya Hallgatag Erik elektronikus jegyzetömbjéből
1001.

"MILYEN LESZEK AZ EMLÉKEKBEN?

KI TUDJA.

AZ UTÓKORNAK KÖNNYŰ – PÁHOLYBAN ÜL. DE AZ EMBER
SAJNOS MINDIG KORTÁRS..."

Hallgatag Erik elektronikus jegyzetömbjének utolsó memóriakártyája

"VÉGE"